

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ANNA ΚΑΛΥΒΙΤΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΧΟΥΤΡΗ

ΑΘΗΝΑ 1998

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

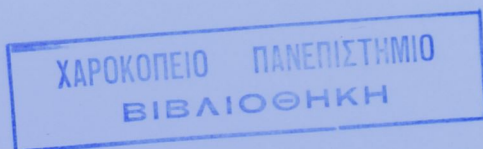
(ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ)

ANNA ΚΑΛΥΒΙΤΟΥ

MARIA ΧΟΥΤΡΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ
Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΘΗΝΑ (ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1998)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα αποτελούσε παράλειψη να μην εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους εκείνους που μας βοήθησαν ουσιαστικά στη διάρκεια της μελέτης μας. Η αναφορά ονομάτων δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία. Εκείνοι που μας βοήθησαν το γνωρίζουν και πραγματικά τους ευχαριστούμε. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θέλουμε να εκφράσουμε στον καθηγητή μας κ. Κωνσταντίνο Δ. Αποστολόπουλο για την καθοδήγηση και τις χρήσιμες συμβουλές του.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ανάπτυξη των Ήπιων Μορφών Τουρισμού στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της Κύπρου, αποτελεί σήμερα μια διέξοδο στην απασχόληση των κατοίκων της υπαίθρου· συμβάλλει ταυτόχρονα στη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και στην προσέλευση ποιοτικού τουρισμού με ειδικά ενδιαφέροντα.

Η φιλελευθεροποίηση του Διεθνούς Εμπορίου και η συμφωνία της GATT, όπως και η πορεία της ένταξής μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, επιβάλλουν νέους προσανατολισμούς και δημιουργούν νέα δεδομένα. Ένας τέτοιος προσανατολισμός είναι η ανάπτυξη Ήπιων Μορφών Τουρισμού, που θα συμβάλει στην αναζωογόνηση και αναβάθμιση της υπαίθρου.

Επιλέξαμε ως πτυχιακή εργασία το θέμα «Ήπιες Μορφές Τουρισμού», γιατί ως Λειτουργοί Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας στο Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος όπου εργαζόμαστε, έχουμε την ευκαιρία να βρισκόμαστε καθημερινά στις πανέμορφες κοινότητες της υπαίθρου, κοντά στους απλούς αυτούς ανθρώπους και να ζούμε από κοντά τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Η αγάπη και το ενδιαφέρον μας γι' αυτούς αλλά και η στενή συνεργασία που υπάρχει, πιστεύουμε ότι θα μας βοηθήσει να παρουσιάσουμε πιο εμπεριστατωμένες απόψεις για προώθηση και περαιτέρω ανάπτυξη των Ήπιων Μορφών Τουρισμού στην Κύπρο, που θα είναι προς όφελος του αγροτικού πληθυσμού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1	Γενικά	6
1.2	Σκοπός – Στόχοι της μελέτης	7
1.3	Ο τουρισμός σήμερα	7
1.3.1	Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης	9
1.4	Ήπιες Μορφές Τουρισμού	9
1.4.1	Είδη Ήπιων Μορφών Τουρισμού	10

2. ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΗΠΙΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

2.1	Οικοτουρισμός (Σχέδιο Λαόνας)	10
2.1.1	Κοινότητες που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Λαόνας	12
2.1.2	Ακάμας	15
2.1.3	Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος	15
2.1.4	Κέντρο Περιβαλλοντικών Μελετών	16
2.2	Το Σχέδιο ΚΟΤ για τον Αγροτουρισμό	17
2.2.1	Κριτήρια για το διαχωρισμό των κοινοτήτων σε κατηγορίες ..	18
2.2.2	Κύριες Πτυχές Αγροτουρισμού	19
2.2.3	Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού	20
2.2.4	Οικονομικά Κίνητρα	21

3. ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

3.1	Γενικά	22
3.2	Αγροτουριστικά Καταλύματα	22
3.2.1	Τρόποι Λειτουργίας	24
3.2.2	Εφαρμογή Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού	25
3.3	Η περίπτωση δύο παραδοσιακών αγροτουριστικών κοινοτήτων που δεν ανήκουν στο πρόγραμμα του ΚΟΤ	26
3.3.1	Όμοδος	26
3.3.2	Λεύκαρα	28
3.4	Φορείς Ήπιων Μορφών Τουρισμού στην Κύπρο	30

4. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

4.1	Έννοια Αγροτουρισμού	31
4.2	Μορφές Αγροτουρισμού στην Ευρώπη	32
4.3	Φιλοσοφία του Προγράμματος του Αγροτουρισμού	32
4.4	Στόχοι Αγροτουρισμού	33

5. ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Ή ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

5.1	Έννοια του Οικοτουρισμού	34
5.2	Στόχοι του Οικοτουρισμού	34
5.3	Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης	35
5.4	Πλεονεκτήματα Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού	36

6. ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	37
7. ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ/ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	
7.1 Στόχοι της έρευνας	38
7.2 Μεθοδολογία	38
7.2.1 Ερωτηματολόγιο	38
7.2.2 Επιλογή του δείγματος	39
7.2.3 Συμπλήρωση του ερωτηματολογίου	39
7.2.4 Ανάλυση των αποτελεσμάτων	39
7.2.5 Συνοπτικά αποτελέσματα της έρευνας	39
7.3 Έκθεση αποτελεσμάτων – Ανάλυση στατιστικών δεδομένων	41
8. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT (ΔΑΕΑ)	
8.1 Δυνάμεις	55
8.2 Αδυναμίες	55
8.3 Ευκαιρίες	55
8.4 Απειλές	55
9. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ – ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΠΙΝΑΚΕΣ	63
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΧΑΡΤΕΣ	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ	75
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ: ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ	88
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	99
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Θ: ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	100

ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Γενικά

Στην παρούσα μελέτη, στο πρώτο εισαγωγικό κεφάλαιο δίδονται ο γενικός σκοπός και οι στόχοι της μελέτης. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην πορεία του τουρισμού παγκόσμια και στην Κύπρο και την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προσδιορίζονται μετά οι έννοιες των Ήπιων Μορφών Τουρισμού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται περιγραφή της εξελικτικής πορείας του Οικοτουρισμού (Σχέδιο Λαόνας) και του Αγροτουρισμού (Σχέδιο Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού - ΚΟΤ), καθώς και της Κυπριακής Εταιρείας Αγροτουρισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται η σημερινή κατάσταση, τα αγροτουριστικά καταλύματα που λειτουργούν στις διάφορες κοινότητες της Κύπρου, η δυναμικότητα τους και ο τρόπος λειτουργίας τους.

Επίσης γίνεται λεπτομερής περιγραφή για τις δύο μοναδικές αγροτουριστικές κοινότητες Λευκάρων και Ομόδους, που παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λαϊκής παράδοσης. Αναφορά γίνεται και στους φορείς Ήπιων Μορφών Τουρισμού στην Κύπρο.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην έννοια του Αγροτουρισμού, τη φιλοσοφία, τους στόχους και τα πλεονεκτήματά του.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην έννοια και τους στόχους του Οικοτουρισμού καθώς και στα μονοπάτια της φύσης.

Στο έκτο κεφάλαιο αναφέρονται οι τάσεις και οι προοπτικές που υπάρχουν στην Κύπρο για τις Ήπιες Μορφές Τουρισμού.

Στο έβδομο κεφάλαιο περιγράφεται η έρευνα που έχει γίνει στις κοινότητες που ανήκουν στο πρόγραμμα του Αγροτουρισμού, σε αδειούχα και μη αδειούχα αγροτουριστικά καταλύματα. Γίνεται αναφορά στους στόχους της έρευνας, στη μεθοδολογία, στα αποτελέσματα της έρευνας και στην ανάλυση στατιστικών δεδομένων.

Στο όγδοο κεφάλαιο παρουσιάζεται η ανάλυση SWOT (ΔΑΕΑ).

Στο ένατο κεφάλαιο γίνεται ανακεφαλαίωση και εξάγονται τα βασικά συμπεράσματα.

1.2 Σκοπός – Στόχοι της Μελέτης

Γενικός σκοπός της μελέτης είναι να αναλυθεί η υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά την ανάπτυξη των Ήπιων Μορφών Τουρισμού στην Κύπρο και να προταθούν, μετά από μελέτη και έρευνα, συγκεκριμένες προτάσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη των Ήπιων Μορφών Τουρισμού στην Κύπρο.

Στόχοι

Στόχοι της μελέτης είναι να παρουσιαστούν στοιχεία, πληροφορίες και εισηγήσεις στα ακόλουθα:

- Υφιστάμενα σχέδια του ΚΟΤ για ανάπτυξη των Ήπιων Μορφών Τουρισμού στην Κύπρο μέσα στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης.
- Βαθμός ανάμιξης της γυναίκας της υπαίθρου στις αγροτουριστικές δραστηριότητες, ενθάρρυνση και εκπαίδευσή της στον καινούργιο της ρόλο.
- Εντοπισμός των διαφόρων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όσοι ασχολούνται με τις αγροτουριστικές δραστηριότητες.
- Προώθηση και περαιτέρω ανάπτυξη των Ήπιων Μορφών Τουρισμού στην Κύπρο, για το καλό του αγροτικού πληθυσμού και του περιβάλλοντος γενικά της υπαίθρου.

1.3 Ο Τουρισμός Σήμερα

Ο τουρισμός διεθνώς παρουσιάζει μια συνεχή αύξηση. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται σε μια σειρά παραγόντων, όπως η σταθερή αύξηση του εισοδήματος στις αναπτυγμένες χώρες μεταπολεμικά, η αύξηση του ελεύθερου χρόνου, η θεσμοποίηση της ετήσιας άδειας, η εφαρμογή της πενθήμερης εβδομάδας εργασίας, οι επιχορηγημένες ετήσιες άδειες και η σύνταξη. Όλα αυτά είναι στοιχεία που έδωσαν τη δυνατότητα στους κατοίκους των αναπτυγμένων χωρών να ξοδεύουν περισσότερα χρήματα για αναψυχή. Ωστόσο, καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού έπαιξε και η βελτίωση και επέκταση των μεταφορικών μέσων, καθώς και ο οργανωμένος τουρισμός με τις χαμηλές τιμές (Ιακωβίδου, 1974).

Αυτή η τόσο μεγάλη μετακίνηση ανθρώπων μέσα σε τόσο μικρό χρόνο, όπως αυτό των αργιών και των θερινών διακοπών, αποτελεί μια από τις σημαντικότερες καινοτομίες της σύγχρονης ιστορίας (Σχίζας, 1998).

Η Μεσόγειος δέχεται ετησίως κάπου 100 εκατομμύρια τουρίστες, το 2000 υπολογίζεται ότι θα δεχθεί 160 εκατομμύρια και το 2005 πιθανότατα θα δεχθεί 260 εκατομμύρια τουρίστες.

Ο κυπριακός τουρισμός έχει ακολουθήσει μια ανοδική πορεία που στήριξε την οικονομία του τόπου, τροφοδοτώντας την με πολύτιμο ξένο συνάλλαγμα, ενισχύοντας το ισοζύγιο πληρωμών, προσφέροντας απασχόληση σε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού και συμβάλλοντας ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου και στην ευημερία του κυπριακού λαού.

Την Κύπρο επισκέφθηκαν το 1997 γύρω στα 2 εκατομμύρια τουρίστες. Το 90% περίπου προέρχεται από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλέπε Παράρτημα Α, Πίνακας 1). Λειτουργούν 84.000 αδειούχες κλίνες και οι ακαθάριστες εισπράξεις από τον τουρισμό το 1997 υπολογίζονται σε 870 εκατομμύρια λίρες Κύπρου.

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται οι προτιμήσεις διαμονής των τουριστών στην Κύπρο κατά το 1996-1997 και γίνεται ποσοστιαία σύγκριση αλλαγών για τα δύο χρόνια (βλέπε Παράρτημα Α, Πίνακας 2).

Ως ένας ώριμος τουριστικός προορισμός, η Κύπρος έχει να αντιμετωπίσει πολύ διαφορετικές συνθήκες από τα προηγούμενα στάδια της τουριστικής της εξέλιξης. Ο ανταγωνισμός έχει οξυνθεί σημαντικά με συνεχώς νέους τουριστικούς προορισμούς να προσφέρονται στη διεθνή τουριστική αγορά σε ανταγωνιστικές τιμές. Ο τουρίστας μιας ώριμης αγοράς είναι πιο απαιτητικός και καλός γνώστης του προϊόντος, των υπηρεσιών και των προσφερομένων τιμών. Αναζητεί εμπειρίες μοναδικές σε σχέση με τα ειδικά ενδιαφέροντα του, θέλει να ξεφύγει από το άγχος και τις πιέσεις που δημιουργεί η καθημερινότητα στα μεγάλα αστικά κέντρα και ζητά την επανασύνδεσή του με τη φύση και τα παραδοσιακά πολιτισμικά στοιχεία που είναι διάσπαρτα στην ύπαιθρο. Ο σημερινός τουρίστας θέλει να πληρώσει λίγα και να έχει καλής ποιότητας υπηρεσίες. Δύο απαιτήσεις που δύσκολα μπορούν ταυτόχρονα να ικανοποιηθούν (Λογοθέτης, 1998).

Στόχος σήμερα είναι από τη μια μεριά ο περιορισμός της ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού με τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις και από την άλλη η ποιοτική αναβάθμιση και ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος. Κύριοι άξονες της πολιτικής είναι ο πολιτισμός, ο άνθρωπος και το περιβάλλον.

Η ιστορία της Κύπρου, σε συνδυασμό με το μικρό γεωγραφικό χώρο, το φυσικό περιβάλλον και το γεγονός ότι βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών Ηπείρων προσδίδει μοναδικότητα στο τουριστικό προϊόν.

1.3.1 Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση διανοίγονται καινούργιες προοπτικές για τον Κυπριακό Τουρισμό. Ήδη από τον πρώτο γύρο των διαπραγματεύσεων διαφάνηκε ότι οι στόχοι του ΚΟΤ συνάδουν με τους ευρύτερους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα του τουρισμού. Σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση ευκαιριών μέσω των προγραμμάτων που προωθούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, διανοίγονται μεγάλες ευκαιρίες για μεταφορά τεχνογνωσίας, βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση νέων προϊόντων αειφορικής γεωργίας.

Η Κύπρος ήδη ολοκλήρωσε με επιτυχία το πρώτο πρόγραμμα αναζωογόνησης του Κυπριακού Τουρισμού, ενώ είναι συντονιστής προγράμματος το οποίο αφορά στην εκπαίδευση μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε θέματα Πολιτιστικού Τουρισμού, στο οποίο πρόγραμμα συμμετέχουν η Ελλάδα, η Ιρλανδία και η Ισπανία.

Ο ΚΟΤ πρωτοστάτησε επίσης στο να ενταχθεί και να καθιερωθεί ο θεσμός της Γαλάζιας Σημαίας, τη λειτουργία του οποίου χρηματοδοτεί σε μεγάλο βαθμό και μέσω του οποίου εφαρμόζεται η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καθαριότητα των ακτών κολύμβησης, με αποτέλεσμα η Γαλάζια Σημαία να έχει απονεμηθεί σε οργανωμένες παραλίες σε όλη την Κύπρο.

1.4 Ήπιες Μορφές Τουρισμού

Τα διάφορα προβλήματα που προκαλεί ο οργανωμένος μαζικός τουρισμός, όπως κοινωνικά, περιβαλλοντικά και πολιτισμικά, επηρέασαν την τουριστική ζήτηση, η οποία άρχισε να εμφανίζει μια σχετική διαφοροποίηση τα τελευταία χρόνια και να στρέφεται προς τις Ήπιες Μορφές Τουρισμού.

Αυτό το είδος του τουρισμού συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και κοινοτικές αξίες, οι οποίες επιτρέπουν τόσο στους τουρίστες, όσο και στον τοπικό πληθυσμό να υφίστανται θετικές αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες.

Ωστόσο, δεν υπάρχει ορισμός για τις Ήπιες Μορφές Τουρισμού αποδεκτός σε διεθνές επίπεδο από όσους εμπλέκονται σε θέματα τουρισμού. Μερικοί συγγραφείς υποστηρίζουν ότι ο,τιδήποτε άλλο εκτός από το μαζικό τουρισμό αποτελεί τις Ήπιες Μορφές Τουρισμού. Υπάρχει όμως ένας αριθμός συνισταμένων οι οποίες είναι γενικά αποδεκτές.

- Η πρώτη αφορά στο γεγονός ότι οι Ήπιες Μορφές Τουρισμού δεν καταστρέφουν το περιβάλλον και δεν επιφέρουν τις αρνητικές επιπτώσεις που προκαλεί ο μαζικός τουρισμός στις περιοχές που αναπτύσσεται.

- Η δεύτερη αναφέρεται στο ότι ως Ήπια Μορφή Τουρισμού θεωρήθηκε η μικρής κλίμακας ανάπτυξη τουρισμού που προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό ή τους τοπικούς φορείς (ενδογενής ανάπτυξη). Αυτός ο τρόπος ανάπτυξης αφ' ενός επιφέρει λιγότερες αρνητικές επιπτώσεις, κοινωνικές και πολιτισμικές, και αφ' ετέρου έχει μεγαλύτερες πιθανότητες ευνοϊκής αποδοχής από τον τοπικό πληθυσμό από ό,τι ο μαζικός τουρισμός.
- Η τρίτη αφορά στο γεγονός ότι μερικές μορφές τουρισμού ονομάζονται ήπιες διότι δεν εκμεταλλεύονται τον τοπικό πληθυσμό, επειδή τα οικονομικά οφέλη από τις τουριστικές δραστηριότητες διοχετεύονται κυρίως στους μόνιμους κατοίκους της περιοχής.

Τέλος, ο τουρισμός που δεν καταστρέφει τον πολιτισμό της κοινότητας συνήθως ονομάζεται Ήπιος Τουρισμός διότι, εκτός των άλλων, προσπαθεί ενεργά να ενθαρρύνει το σεβασμό προς την πολιτισμική πραγματικότητα δια μέσου της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης και γενικότερα των οργανωμένων συνόλων (Ιακωβίδου, 1994).

1.4.1 Είδη Ήπιων Μορφών Τουρισμού

Είδη Ήπιων Μορφών Τουρισμού μπορούν να θεωρηθούν ο Αγροτουρισμός, ο Οικοτουρισμός ή Οικολογικός Τουρισμός, ο Οικοαγροτουρισμός (ως συνδυασμός των δύο προηγούμενων μορφών), ο Ιστορικός-Περιπατητικός Τουρισμός, ο Οικογενειακός Τουρισμός του Αγροτικού χώρου, ο Αγροτουρισμός για άτομα με ειδικές ανάγκες ή για άτομα της τρίτης ηλικίας κ.ά. (Αποστολόπουλος, 1997).

2. **ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΗΠΙΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**

2.1 Οικοτουρισμός (Σχέδιο Λαόνας)

Ο Οικοτουρισμός στην Κύπρο άρχισε να εφαρμόζεται το 1989 με το Σχέδιο Λαόνας, το οποίο είχε διάρκεια πέντε ετών, από το 1989-1994.

Το σχέδιο αυτό αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία της οργάνωσης Φίλοι της Γης-Κύπρος και χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης MEDSPA-LIFE ύψους 300.000 ECU (περίπου £167.000) από το Ίδρυμα Λεβέντη και άλλους Κύπριους δωρητές.

Σκοπός του σχεδίου ήταν να αποδειχθεί ότι υπάρχει εναλλακτικός τρόπος τουρισμού, εκτός από το μαζικό τουρισμό και ότι η οικονομική αναβίωση των αγροτικών κοινοτήτων της Λαόνας μπορούσε να επιτευχθεί μέσω προσεκτικής ανάπτυξης, μέσα στα πλαίσια του παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής και μακριά από καταστροφικές επεμβάσεις.

Κύριος στόχος ήταν η οικονομική και κοινωνική αναβίωση των κοινοτήτων και η ανάπτυξη της αντίληψης ότι θα ήταν προς το συμφέρον τόσο των κατοίκων της περιοχής όσο και της Κύπρου γενικότερα, αν η περιοχή του Ακάμα διατηρηθεί και προστατευθεί ως φυσικό πάρκο, παρά να θυσιαστεί σε μια ακόμα νέα παραλιακή τουριστική ανάπτυξη.

Στο αρχικό στάδιο, στόχος του Σχεδίου ήταν η εισαγωγή της ιδέας του Οικοτουρισμού αξιοποιώντας τις παραδοσιακές κατοικίες των κοινοτήτων της περιοχής, με σκοπό την προσέλκυση ανθρώπων που θα ήθελαν να ζήσουν σε αυτούς τους χώρους και να αποκτήσουν εμπειρίες από τη ζωή της αγροτικής κοινότητας και συγχρόνως να κάνουν πορείες στον Ακάμα, να μελετήσουν την άγρια ζωή και να εξερευνήσουν τις αρχαιότητες της περιοχής.

Το σχέδιο ικανοποίησε τους εξής στόχους:

- i. Εκπόνηση μελέτης για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης του Αγροτουρισμού στις κοινότητες της Λαόνας και πώς αυτή μπορεί να υλοποιηθεί προς όφελος των κατοίκων.
- ii. Έναρξη συνομιλιών με την Κυβέρνηση για τη δημιουργία ταμείου, ώστε να παρέχει χαμηλότοκα δάνεια στους ιδιοκτήτες κατοικιών που θα ήθελαν να τις αναπαλαιώσουν, με τη σύνταξη κανονισμών και διατάξεων.
- iii. Εμπορία του προγράμματος σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Για το σκοπό αυτό είχε ετοιμαστεί έντυπο το οποίο κυκλοφόρησε σε όλα τα γραφεία του ΚΟΤ (στην Κύπρο και στο εξωτερικό) και σε όλα τα τουριστικά γραφεία παγκύπρια. Στο εξωτερικό είχε σταλεί επίσης στα γραφεία Οικολογικών Οργανισμών και υπήρξε στενή συνεργασία με δύο τουριστικά γραφεία στην Αγγλία, που ασχολούνται ειδικά με τους παραδοσιακούς οικισμούς. Η συνεργασία αυτή συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Έγινε προσεκτική καταγραφή από σπίτι σε σπίτι σε όλες τις κοινότητες της Λαόνας όλων των κτιρίων, των επαγγελμάτων των κατοίκων, των δυνατοτήτων τους για ανάπτυξη των διάφορων χειροτεχνημάτων, καθώς και των απόψεών τους για την επιθυμητή ανάπτυξη μιας μορφής τουρισμού που ήταν η βάση του σχεδίου δράσης του προγράμματος. Μετά από την έρευνα έγινε επιλογή των κοινοτήτων που θα συμπεριλαμβάνονταν στο “Σχέδιο Λαόνας”.

Μετά από τον εντοπισμό των αναγκών της περιοχής άρχισε να εφαρμόζεται η υλοποίηση του Σχεδίου Λαόνας.

Με βάση το Σχέδιο Λαόνας, το οποίο απέκτησε τη δική του οντότητα, δημιουργήθηκε ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, το Ίδρυμα Λαόνας, το οποίο ανέλαβε τη νόμιμη ευθύνη του Σχεδίου. Το Ίδρυμα συνεχίζει μέχρι σήμερα να λειτουργεί και να παρέχει συμβουλές και τεχνική βοήθεια στους κατοίκους της Λαόνας.

Στο Σχέδιο Λαόνας εμπλέκονται πέντε κοινότητες, Κάθηκας, Κρήτου-Τέρρα, Μηλιού, Πάνω Ακουρδάλια και Κάτω Ακουρδάλια. Για την ολοκλήρωση του Σχεδίου απαιτήθηκε ποσό £500.000, έχουν αναπαλαιωθεί 26 κτίρια, συμπεριλαμβανομένων δύο εκκλησιών, της Αγίας Παρασκευής στα Κάτω Ακουρδάλια και της Αγίας Αικατερίνης στην Κρήτου-Τέρρα, μια ταβέρνα στον Κάθηκα και ένας ξενώνας 14 κλινών στα Πάνω Ακουρδάλια και πολλά άλλα ιδιωτικά και δημόσια κτίρια. Όλα έχουν αναπαλαιωθεί με υψηλής ποιότητας εργασία για να παρουσιάζουν σωστές μεθόδους αναπαλαίωσης και να προσελκύουν ειδική κατηγορία τουριστών, μιας τουριστικής αγοράς που βοήθησε το Σχέδιο για να αναπτυχθεί. Για την αναπαλαίωση των κτιρίων υπήρξε στενή συνεργασία με τον ΚΟΤ και το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

2.1.1 Κοινότητες που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Λαόνας

Κάθηκας

Ο Κάθηκας είναι ο πυλώνας για τον Ακάμα. Είναι μια από τις πιο ελκυστικές κοινότητες της περιοχής, φημισμένη για την ποιότητα των σταφυλιών και των κρασιών της. Στον Κάθηκα έχουν ανασκαφεί αρχαίοι τάφοι διάφορων περιόδων (τέλος 1ου π.Χ. αιώνα μέχρι και τον 4ο μ.Χ. αιώνα).

Το παλαιό σχολείο του Κάθηκα, που κτίστηκε το 1877, επιδιορθώθηκε από το Σχέδιο Λαόνας και λειτουργεί ως Κέντρο Πληροφόρησης. Βοηθά τον τουρίστα να σχεδιάσει το ταξίδι του στην περιοχή και τον ενημερώνει για το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής. Διαθέτει χάρτες και ενημερωτικά φυλλάδια, διάφορες χειροτεχνίες, υφαντά της περιοχής που κατασκευάζονται για πώληση και διάφορα τοπικά προϊόντα.

Αριθμός ατόμων που επισκέφθηκαν το Κέντρο από το 1994 μέχρι σήμερα:

1994	11.324 άτομα
1995	13.192 άτομα
1996	13.877 άτομα
1997	15.201 άτομα
1998	17.658 άτομα μέχρι Σεπτέμβριο

Στον Κάθηκα υπάρχουν πολλές ταβέρνες, όπου ο τουρίστας μπορεί να γευτεί τα παραδοσιακά κυπριακά φαγητά και ποτά. Μια από αυτές τις ταβέρνες έχει αναπαλαιωθεί από το Σχέδιο Λαόνας.

Κρήτου-Τέρρα

Είναι μια από τις μεγαλύτερες και ελκυστικότερες κοινότητες της περιοχής. Η Κρήτου-Τέρρα είναι η γενέτειρα του Δραγουμάνου της Κύπρου Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου, που στις αρχές του 19ου αιώνα ήταν το πιο ισχυρό πρόσωπο της ελληνικής κοινωνίας στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Υπάρχουν πολλά αξιοθέατα που μπορεί να επισκεφθεί ο τουρίστας, όπως:

- Η αρχαία Φραγκοβυζαντινή εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης, κτίσμα του 15ου αιώνα.
- Η περίφημη εκκλησία της Χρυσελεύσας (19ος αιώνας).
- Ένα σπάνιο δημόσιο πλυσταριό και λουτρό, όπου οι “γούρνες” είναι λαξευμένες πάνω στην πέτρα. Το πλυσταριό έχει αναδειχθεί από το Σχέδιο Λαόνας. Υπάρχει επίσης ο παλαιός νερόμυλος και οι πλούσιες πηγές του.
- Στις αρχές του αιώνα υπήρχε και ένα πρωτότυπο «Κέντρο Αναψυχής», το μοναδικό καζίνο στο νησί. Το διόροφο κτίριο διατηρείται μέχρι σήμερα και είναι ένα από τα αξιοθέατα της κοινότητας.
- Το παλαιό σχολείο μετατράπηκε από το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος σε Κέντρο Περιβαλλοντικών Μελετών, που μελετά το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της περιοχής (περισσότερα αναφέρονται πιο κάτω).

Μηλιού

Η Μηλιού βρίσκεται ανάμεσα σε φυτείες από εσπεριδοειδή. Είναι η πιο πράσινη κοινότητα της περιοχής. Αρκετά σπίτια στην κοινότητα αυτή έχουν γραμμένες στην είσοδό τους πολύ παλιές χρονολογίες κατασκευής. Κοντά στη Μηλιού βρίσκεται το Μοναστήρι των Αγίων Αναργύρων, Κοσμά και Δαμιανού. Η εκκλησία του κτίστηκε το 1649. Σήμερα το μοναστήρι είναι ξενώνας για ιαματικά λουτρά, μια και υπάρχει πηγή για το σκοπό αυτό στο χώρο της Μονής.

Στη Μηλιού ο τουρίστας μπορεί να γνωρίσει τα παραδοσιακά υφαντά της περιοχής και να γευτεί το γνήσιο αρωματικό μέλι.

Πάνω Ακουρδάλια

Στη μικρή αυτή αλλά μαγευτική κοινότητα υπάρχουν:

- Η εκκλησία της Θεοτόκου που είναι του 16ου αιώνα.
- Το παλαιό σχολείο που επιδιορθώθηκε από το Σχέδιο Λαόνας και λειτουργεί σήμερα ως Κηπομουσείο, όπου ο επισκέπτης μπορεί να δει μια μεγάλη ποικιλία από κυπριακά αρωματικά φυτά.

Κάτω Ακουρδάλια

Η κοινότητα αυτή είναι πολύ μικρή αλλά πανέμορφη και τα σπίτια είναι κτισμένα με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της περιοχής. Μπορεί να μην προσφέρει αξιοθέατα στοιχεία, προσφέρει όμως τη γαλήνη και την ησυχία που τόσο έχει ανάγκη σήμερα ο άνθρωπος.

Τα αξιοθέατα της κοινότητας είναι:

- Η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής του 15ου-16ου αιώνα.
- Το παλαιό σπίτι του Miller, που τώρα είναι ιστορικό μνημείο.
- Ο παλαιός μύλος και το σπίτι του μυλωνά.
- Η φάρμα του Ορνιθάρη αποτελεί ένα εξαιρετικό δείγμα παλαιάς παραδοσιακής οικίας, κέντρο αγροτικών δραστηριοτήτων.
- Το παλαιό σχολείο της κοινότητας που σήμερα λειτουργεί ως Μουσείο όπου εκτίθενται δείγματα παραδοσιακής ενδυμασίας, παλαιός οικιακός εξοπλισμός και διάφορα εργαλεία για παραδοσιακές ασχολίες.
- Ένα εντυπωσιακό φαράγγι, που βρίσκεται περίπου 30 λεπτά με τα πόδια από την κοινότητα.
- Τα παραδοσιακά υφαντά και τα παραδοσιακά καλάθια, που μπορεί να δει ο τουρίστας στην κοινότητα.

Τόσο η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής όσο και το σπίτι του Miller ανακαινίστηκαν από το Σχέδιο Λαόνας.

Και στις πέντε κοινότητες του Σχεδίου Λαόνας υπάρχουν τα αναπαλαιωμένα παραδοσιακά αγροτουριστικά καταλύματα, έτοιμα να προσφέρουν μια νέα εναλλακτική πρόταση διακοπών (βλέπε Παράρτημα Β – Β1 και Παράρτημα Ζ).

2.1.2 Ακάμας

Ο Ακάμας όπως και η Αφροδίτη υπήρξαν πάντοτε τα κύρια σύμβολα της Πάφου, ταυτισμένα συγχρόνως και με ολόκληρη την Κύπρο. Η χερσόνησος του Ακάμα συνορεύει με τις κοινότητες της Λαόνας (βλέπε Παράρτημα Γ – Γ1).

Το δάσος του Ακάμα καταλαμβάνει μια έκταση 7.000 εκταρίων και η ευρύτερη περιοχή του Ακάμα 17.000 εκταρίων. Είναι μια πανέμορφη περιοχή, στην οποία δεν έχει παρέμβει ο άνθρωπος. Αποτελείται από μια μεγάλη ποικιλία βλάστησης, σπάνια ενδημικά είδη, ασυνήθιστους ζωικούς οργανισμούς που κάνουν την περιοχή να είναι μοναδική. Δεκάδες χιλιάδες αποδημητικά πουλιά τη χρησιμοποιούν ως ενδιάμεσο σταθμό στο μακρινό τους ταξίδι από τη Βόρεια και Κεντρική Ευρώπη και τη Δυτική Ασία στην Αφρική.

Στις απομονωμένες παραλίες του Κόλπου της Λάρας εκκολάπτονται οι πράσινες χελώνες (Καρέτα). Στο δάσος του Ακάμα υπάρχουν 16 είδη πεταλούδων.

Με την εξαιρετικά πλούσια χλωρίδα και πανίδα ο Ακάμας αποκτά πολύ μεγάλη επιστημονική και οικολογική αξία.

Η μοναδικότητα της χερσονήσου του Ακάμα οφείλεται όχι μόνο στην ομορφιά και στη χάρη της φύσης και του τοπίου, αλλά και στον πολιτιστικό της πλούτο. Η περιοχή αυτή έχει αξιόλογη ελληνική ιστορία και μυθολογία που ανάγεται σε παρελθόν τριών χιλιάδων ετών και με το οποίο ο πεζοπόρος συναντάται σχεδόν σε κάθε βήμα. Στην περιοχή του Ακάμα, αλλά και της Λαόνας, υπήρχαν οικισμοί της νεολιθικής εποχής, της Ρωμαϊκής και της Βυζαντινής περιόδου και του Μεσαίωνα, όπως δείχνουν οι συλημένοι τάφοι της περιοχής.

Πλήθος εκκλησιών βρίσκεται επίσης διάσπαρτο σε όλο τον Ακάμα, γι' αυτό υπάρχει και ο θρύλος των εκατόν και μιας εκκλησιών. Πάρα πολλά από αυτά τα μνημεία είναι σήμερα ερειπωμένα. Γι' αυτό το λόγο ένας γνωστός Άγγλος ταξιδιωτικός συγγραφέας είχε πει “Αυτή είναι η τελευταία αληθινή ομηρική περιοχή του ελληνισμού” (Douglas, 1993).

2.1.3 Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος

Μετά τη συμπλήρωση του Σχεδίου Λαόνας και με νέες χρηματοδοτήσεις από Ευρωπαϊκά Προγράμματα, από χορηγίες του Κυπριακού Κράτους και Διεθνών Οργανισμών, καθώς και από δωρεές του ιδιωτικού τομέα, δημιουργήθηκε το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος.

Το Ίδρυμα αυτό ασχολείται με την προστασία του περιβάλλοντος, το οποίο τις τελευταίες δεκαετίες υποβαθμίστηκε σοβαρά λόγω καταστροφής ενός μεγάλου μέρους της πλούσιας φυσικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Κύπρου.

Το Ίδρυμα είναι νομικό πρόσωπο και εγκρίθηκε ως αγαθοεργό ίδρυμα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 29 Ιουνίου 1994.

Κύριος στόχος του Ιδρύματος είναι η προαγωγή της Περιβαλλοντικής Παιδείας με στόχο:

- (α) Να καλλιεργήσει στους νέους περιβαλλοντική συνείδηση και σεβασμό για τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά.
- (β) Να ασκεί επιρροή στα άτομα που βρίσκονται σήμερα σε θέσεις-κλειδιά, ώστε με εμπειριστατωμένες έρευνες, μελέτες και επιστημονική εργασία, να δίνεται η αναγκαία σημασία στο περιβάλλον και στην αειφορική ανάπτυξη, κατά τη διαμόρφωση αποφάσεων στρατηγικής από το Κράτος ή και άλλους Οργανισμούς.
- (γ) Να συμβάλει στην απόκτηση και διαχείριση μνημείων φυσικής και πολιτιστικής αξίας ή περιοχών εξαιρετικής ομορφιάς, που θα πρέπει να διαφυλαχθούν για χρήση από το κοινό και τις μελλοντικές γενιές.

Παράλληλα, το Ίδρυμα επιθυμεί να συμβάλει στην εναρμόνιση της Κύπρου με την Ευρώπη, ειδικά σε ό,τι αφορά τα περιβαλλοντικά θέματα και τον τύπο ανάπτυξης που ακολουθεί η κυπριακή κοινωνία.

Το Ίδρυμα αξιοποιεί τις εμπειρίες που αποκτήθηκαν από τη λειτουργία του Σχεδίου Λαόνας και θέτει σε εφαρμογή τους στόχους του με τη λειτουργία του Κυπριακού Κέντρου Περιβαλλοντικών Μελετών.

2.1.4 Κέντρο Περιβαλλοντικών Μελετών

Το Κυπριακό Κέντρο Περιβαλλοντικών Μελετών λειτούργησε στο παλαιό σχολείο της ιστορικής κοινότητας της Κρήτου-Τέρρα, μετά από πλήρη ανακαίνιση και εξοπλισμό του κτιρίου, με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη. Το Κέντρο αυτό είναι το πρώτο του είδους του στην Κύπρο και ίσως το μόνο στην Ανατολική Μεσόγειο.

Διαθέτει εργαστήριο και βιβλιοθήκη και είναι μόνιμα στελεχωμένο με τρεις επιστήμονες. Συνεργάζεται με το Υπουργείο Παιδείας και με άλλους εκπαιδευτικούς φορείς για τα ελληνικά και αγγλικά προγράμματα που προσφέρει σε μαθητές και σπουδαστές από την Κύπρο και το εξωτερικό. Τα προγράμματα διαρκούν από 1-10 μέρες και προσφέρουν τη δυνατότητα για μελέτες πεδίου (field studies) και πρακτικές εφαρμογές.

Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί πολλές διανυκτερεύσεις, καθώς και ημερήσιες επισκέψεις.

(α) Αριθμός ατόμων/διανυκτερεύσεις

Έτος	Άτομα	Διανυκτερεύσεις
1995/1996	200	887
1996/1997	640	2.247
1997/1998 (μέχρι Σεπτέμβριο)	610	2.311

(β) Αριθμός ημερήσιων επισκέψεων

Έτος	Επισκέψεις
1995/1996	312
1996/1997	640
1997/1998 (μέχρι Σεπτέμβριο)	1.348

Τα άτομα που επισκέφθηκαν το Κέντρο ήταν μαθητές δημοτικών σχολείων, μαθητές ξένων σχολών της Κύπρου και Μέσης Ανατολής, φοιτητές του Πανεπιστημίου της Κύπρου και άλλων Ανωτάτων Ιδρυμάτων, καθώς και εκπαιδευτικοί.

Η διανυκτέρευση γίνεται σε εννέα σπίτια της κοινότητας, τα οποία διατίθενται για το σκοπό αυτό με 63 κρεβάτια, με 2-4 κρεβάτια σε κάθε δωμάτιο.

Το φαγητό της ημέρας καθώς και το πρόγευμα προσφέρονται στην τοπική ταβέρνα “Βρύσες”, που λίγο απέχει από το Κέντρο Μελετών και τους χώρους διαμονής.

Για τη διανυκτέρευση των φοιτητών μελλοντικά υπάρχει η σκέψη να γίνεται μέσα στο χώρο του Κέντρου. Γι’ αυτό το σκοπό γίνεται εκστρατεία συγκέντρωσης πόρων για συμπλήρωση και επέκταση του κτιρίου που υπολογίζεται να στοιχίσει πάνω από £250.000.

Το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων λειτουργίας καλύπτεται από τα δίδακτρα του Κέντρου και συμπληρώνεται από χορηγίες. Μέχρι το 2000 αναμένεται ότι το Κέντρο θα είναι αυτοσυντήρητο.

2.2 Το Σχέδιο ΚΟΤ για τον Αγροτουρισμό

Το πρόγραμμα ανάπτυξης του Αγροτουρισμού στην Κύπρο ξεκίνησε από μια προσπάθεια του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) για διαφοροποίηση και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, έτσι ώστε να προσαρμοστεί με τις νέες τάσεις και τους νέους προσανατολισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντάχθηκε επίσης στη γενικότερη πολιτική της Κυβέρνησης για οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση της υπαίθρου και για τη συγκράτηση της αστυφιλίας.

Το πρωτοποριακό αυτό πρόγραμμα εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 1991 και άρχισε η υλοποίησή του το 1992.

Πρωταρχική ιδέα ήταν η αναπαλαίωση των παραδοσιακών κατοικιών στις κοινότητες της υπαίθρου και η μετατροπή τους σε τουριστικά καταλύματα, παραδοσιακά εστιατόρια, τουριστικά μαγαζάκια και πολιτιστικά κέντρα. Παράλληλα, έγινε σκέψη για διάφορες ψυχαγωγικές δραστηριότητες οι οποίες να εντάσσονται μέσα στα γενικότερα ενδιαφέροντα των τουριστών και συγχρόνως να σέβονται και να προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον.

Το πρόγραμμα ανάπτυξης του Αγροτουρισμού καταρτίστηκε από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, το Γραφείο Προγραμματισμού, το Τμήμα Αρχαιοτήτων και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Μετά από έρευνα που διεξήχθη από λειτουργούς των προαναφερθέντων Τμημάτων και Υπουργείων, αποφασίστηκε ο διαχωρισμός των κοινοτήτων που θα συμπεριλαμβάνονταν στο πρόγραμμα ανάπτυξης του Αγροτουρισμού, σε τρεις κατηγορίες Α, Β και Γ, με βάση τον αρχιτεκτονικό και παραδοσιακό χαρακτήρα τους. Αποφασίστηκε, επίσης, όπως το πρόγραμμα συμπεριλαμβάνει κοινότητες της ενδοχώρας ή της υπαίθρου.

Ενδοχώρα και ύπαιθρος καθορίζονται ως οι περιοχές εκτός της παραλιακής ζώνης ρύθμισης της τουριστικής ανάπτυξης, όπως καθορίζεται από την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 35.493 της 29ης Νοεμβρίου του 1990 και εκτός της περιοχής του Ακάμα.

2.2.1 Κριτήρια για το διαχωρισμό των κοινοτήτων σε κατηγορίες

Τα κριτήρια για το διαχωρισμό των κοινοτήτων σε κατηγορίες συνοψίζονται πιο κάτω:

- Ύπαρξη αναπτυξιακών προγραμμάτων για αναβάθμιση της γεωργίας.
- Αξιοθέατα της κοινότητας.
- Επαρκής συγκοινωνία σύνδεσης των κοινοτήτων με τις πόλεις και τα αεροδρόμια.
- Δυνατότητες ανάπτυξης της κοινότητας.
- Παραδοσιακός χαρακτήρας των κοινοτήτων.
- Κατάσταση των κατοικιών.
- Ενδιαφέρον του τοπικού πληθυσμού για ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.

A Κατηγορία

Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται 48 κοινότητες της υπαίθρου με έντονο παραδοσιακό χαρακτήρα (βλέπε Παράρτημα Δ, Κατηγορία Α).

Το πρόγραμμα αγροτουρισμού εφαρμόστηκε σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση ξεκίνησε με 16 κοινότητες, οι οποίες θεωρήθηκαν ως οι πλέον κατάλληλες και στις οποίες δόθηκε προτεραιότητα όσον αφορά τα οικονομικά κίνητρα για αναπαλαιώσεις κατοικιών, αλλά και για έργα εξωραϊσμού. Στη δεύτερη φάση το πρόγραμμα απλώθηκε στις υπόλοιπες 32 κοινότητες.

B Κατηγορία

Στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται 53 κοινότητες της ενδοχώρας (βλέπε Παράρτημα Δ, Κατηγορία Β) που έχουν παραδοσιακό χαρακτήρα.

Γ Κατηγορία

Στην τρίτη κατηγορία περιλαμβάνονται όλες οι υπόλοιπες κοινότητες της ενδοχώρας.

2.2.2 Κύριες Πτυχές Αγροτουρισμού

Το πρόγραμμα του Αγροτουρισμού περιλαμβάνει τρεις κύριες πτυχές:

- (α) Σχέδιο οικονομικών κινήτρων για την επιδιόρθωση οικοδομών παραδοσιακής αρχιτεκτονικής με επιχορηγημένο επιτόκιο.
- (β) Οργάνωση – προβολή – εμπορία του αγροτουριστικού προϊόντος.
- (γ) Εκπόνηση μελετών και κατασκευής έργων εξωραϊσμού και αναβάθμισης του παραδοσιακού χαρακτήρα των κοινοτήτων με δαπάνες του ΚΟΤ.

Με βάση το σχέδιο οικονομικών κινήτρων άρχισε η διαδικασία για την αναπαλαίωση παραδοσιακών οικιών και η μετατροπή τους σε αγροτουριστικά καταλύματα (βλέπε Παράρτημα Ζ). Στις αρχές του 1996 λειτούργησαν 27 αγροτουριστικά καταλύματα σε διάφορες κοινότητες της Κύπρου.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αναπαλαίωση των κτιρίων είναι η εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας σε πρώτο στάδιο, έγκριση των αρχιτεκτονικών σχεδίων από τον ΚΟΤ και τέλος άδεια οικοδομής. Όταν συμπληρωθούν οι εργασίες παραχωρείται άδεια λειτουργίας από τον ΚΟΤ. Κατά τη διάρκεια της αναπαλαίωσης γίνεται επίβλεψη της οικοδομής από αρχιτέκτονες του ΚΟΤ.

Για την αναπαλαίωση και τον εξοπλισμό των τουριστικών καταλυμάτων ο ΚΟΤ προέβη στην έκδοση δύο αξιόλογων εντύπων.

Το ένα έντυπο δίνει απλές κατευθυντήριες γραμμές και καθοδηγεί σε θέματα επίπλωσης και εξοπλισμού των αγροτουριστικών καταλυμάτων (έκδοση σε συνεργασία ΚΟΤ – Σχέδιο Λαόνας). Το δεύτερο έντυπο αναφέρεται στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική της υπαίθρου, στα προβλήματα συντήρησης και αποκατάστασης το οποίο ετοιμάστηκε σε συνεργασία του ΚΟΤ και του Παγκύπριου Οργανισμού Αρχιτεκτόνων Κύπρου.

Στα θέματα που αφορούν στην οργάνωση, στην προβολή εμπορίας και στις κρατήσεις του αγροτουριστικού προϊόντος που θα διαμορφωνόταν, ο ΚΟΤ εξήτασε επισταμένως τη σύσταση Εταιρείας Αγροτουρισμού, που να λειτουργεί κυρίως ως Κεντρικό Σύστημα Κρατήσεων, με τη χρήση κατάλληλου μηχανογραφημένου προγράμματος.

Όσον αφορά την τρίτη πτυχή του προγράμματος, ο ΚΟΤ έχει χρηματοδοτήσει έργα διαμόρφωσης πλατειών και άλλων αξιόλογων στοιχείων του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος σε 50 κοινότητες της υπαίθρου.

2.2.3 Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού

Με την αποπεράτωση των πρώτων αγροτουριστικών καταλυμάτων το 1994, κατέστη επιτακτική η ίδρυση ενός Κεντρικού Φορέα ο οποίος θα αναλάμβανε το συντονισμό για την οργάνωση, προβολή και εμπορία των μεμονωμένων αγροτουριστικών καταλυμάτων. Η συμμετοχή των ιδιοκτητών των αγροτουριστικών καταλυμάτων κρίθηκε από τον ΚΟΤ ως ο πιο κατάλληλος τρόπος για να συντηρηθεί η εικόνα του αγροτουριστικού προϊόντος της Κύπρου και να διατηρηθούν υψηλά επίπεδα εξυπηρέτησης.

Συστάθηκε, έτσι, την 1η Αυγούστου του 1996 η “Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού”, ως εταιρεία περιορισμένης ευθύνης με εγγύηση, χωρίς μετοχικό κεφάλαιο.

Μέλη της Εταιρείας είναι οι ιδιοκτήτες των αγροτουριστικών καταλυμάτων που λειτουργούν στα πλαίσια του προγράμματος του Αγροτουρισμού. Τα έσοδα της Εταιρείας προέρχονται κυρίως από τα τέλη εγγραφής και τα ετήσια τέλη που καταβάλλουν τα μέλη της, ενώ ο ΚΟΤ παραχώρησε γραφείο στην Εταιρεία, η οποία βρίσκεται στα αρχικά στάδια λειτουργίας της.

Η Εταιρεία στοχεύει να καταστεί σταδιακά πλήρως αυτόνομη. Ως στόχο της έχει την οργάνωση, εγκατάσταση και λειτουργία ενός μηχανογραφημένου Κεντρικού Συστήματος Κρατήσεων.

Η Εταιρεία διοικείται από εντεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος είναι υπάλληλοι του ΚΟΤ και τα υπόλοιπα εννέα μέλη εκλέγονται από τους ιδιοκτήτες των αγροτουριστικών καταλυμάτων που είναι μέλη της Εταιρείας. Η Εταιρεία αριθμεί στο παρόν στάδιο 30 μέλη και καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες για την προσέλκυση νέων μελών.

Κατά το πρώτο έτος ίδρυσής της, η Εταιρεία προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

- (α) Καθόρισε το ύψος των τελών και των επιβαρύνσεων από τα μέλη της, τα οποία έχουν ως εξής:
 - Δικαίωμα εγγραφής £1 κατά μέλος.
 - Ετήσια συνδρομή
 - i. Μέχρι 6 κλίνες, £40
 - ii. Από 7-12 κλίνες, £50
 - iii. Από 13-20 κλίνες, £60
 - iv. Από 21-30 κλίνες, £70
 - v. Από 31 κλίνες και άνω, £100
- (β) Δημιούργησε το δικό της γραφείο, το οποίο εδρεύει στα Κεντρικά Γραφεία του ΚΟΤ.
- (γ) Διεξήγαγε διαγωνισμό για το σχεδιασμό του λογότυπού της.
- (δ) Εξέδωσε διαφημιστική αφίσα.
- (ε) Εξέδωσε κατάλογο αγροτουριστικών καταλυμάτων σε πέντε γλώσσες (Ελληνικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά), η ετοιμασία του οποίου επιχορηγήθηκε από τον ΚΟΤ, την Τράπεζα Αναπτύξεως και την Αρχιεπισκοπή.
- (στ) Εννέα μέλη της Εταιρείας, συνοδευόμενα από Διευθυντικό στέλεχος του ΚΟΤ, πραγματοποίησαν εκπαιδευτικό ταξίδι στην Ιρλανδία για να μελετήσουν το ιρλανδικό αγροτουριστικό προϊόν. Το ταξίδι επιχορηγήθηκε μερικώς από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού αριθμεί σήμερα 30 μέλη, τα οποία σύντομα αναμένεται να αυξηθούν. Έχει επανεκδώσει νέο ενισχυμένο κατάλογο με αγροτουριστικά καταλύματα, ο οποίος κυκλοφόρησε το Σεπτέμβριο του 1998. Επίσης έχει ανοίξει σελίδα στο Διαδίκτυο (Internet).

2.2.4 Οικονομικά Κίνητρα

Οικονομικά κίνητρα για αναπαλαίωση αγροτουριστικών καταλυμάτων, μικρών ξενοδοχείων, κέντρων αναψυχής, παραδοσιακών εργαστηρίων, Πολιτιστικών Κέντρων κλπ προσφέρονται από τον ΚΟΤ και δύο κυβερνητικά Τμήματα.

- (α) Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (βλέπε Παράρτημα Ε – Ε1)

Τα οικονομικά κίνητρα δίνονται με αυστηρά κριτήρια και μόνο όταν είναι για αναπαλαίωση καταλυμάτων, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για αγροτουριστικούς σκοπούς και όχι για ιδιοκατοίκηση και απευθύνονται μόνο στις κοινότητες της υπαίθρου.

(β) Τμήμα Αρχαιοτήτων (βλέπε Παράρτημα Ε – Ε2)

Τα οικονομικά κίνητρα δίνονται τόσο για ιδιοκατοίκηση όσο και για αγροτουριστικούς σκοπούς. Βασικός στόχος του Τμήματος Αρχαιοτήτων είναι η αποκατάσταση και διατήρηση των αρχαίων μνημείων γι' αυτό τα οικονομικά κίνητρα δίνονται τόσο στην ύπαιθρο όσο και στις αστικές περιοχές.

(γ) Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (βλέπε Παράρτημα Ε – Ε3)

Τα οικονομικά κίνητρα δίνονται για διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, ανεξάρτητα αν προορίζονται για ιδιοκατοίκηση ή για αγροτουριστικούς σκοπούς.

3. ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

3.1 Γενικά

Σήμερα, ο Αγροτουρισμός και ο Οικοτουρισμός αναπτύσσονται μέσα στα πλαίσια των προγραμμάτων του ΚΟΤ με πολύ καλά αποτελέσματα, χωρίς φυσικά να παραγνωρίζονται και τα διάφορα προβλήματα. Οι αγροτικές περιοχές δέχονται έναν αριθμό ντόπιων και ξένων που βοηθούν στην αναζωογόνηση της υπαίθρου, την οποία τόσο έχει ανάγκη. Κατά το 1997 οι διανυκτερεύσεις ήταν 915.528. Από αυτές οι 40.605 ήταν διανυκτερεύσεις κατοίκων Κύπρου, ενώ οι υπόλοιπες 874.923 ήταν ξένοι.

3.2 Αγροτουριστικά Καταλύματα

Σήμερα λειτουργούν 40 αδειούχα αγροτουριστικά καταλύματα δυναμικότητας 320 κλινών (βλέπε Παράρτημα Β – Β2) σε 21 κοινότητες της κυπριακής υπαίθρου (βλέπε Παράρτημα Γ – Γ2):

<u>Λευκωσία</u>	<u>Λάρνακα</u>	<u>Λεμεσός</u>	<u>Πάφος</u>
Κακοπετριά	Βάβλα	Αψιού	Νικόκλεια
Καλοπαναγιώτης	Τόχνη	Άρσος	Καλλέπια
Λυθροδόνας	Καλαβασός	Επισκοπή	Κάθηκας
Πολύστυπος		Λόφου	Κρήτου-Τέρρα
Τσακίστρα		Σαϊτάς/Μονιάτης	Γουδί
			Κάτω Ακουρδάλια
			Παναγιά
			Χούλου

Βρίσκονται επίσης υπό ανέγερση οκτώ μονάδες δυναμικότητας 52 κλινών, οι οποίες αναμένεται να λειτουργήσουν το 1999, ενώ έχουν εγκριθεί σχέδια για άλλες 25 μονάδες με δυναμικότητα 224 κλινών.

Όσον αφορά τον εξωραϊσμό και τη διαμόρφωση πλατειών, έχουν αποπερατωθεί τα έργα σε 44 κοινότητες και υπολογίζεται να αποπερατωθούν μέχρι το 1999 τα έργα και σε άλλες έξι κοινότητες.

Επίσης, μετά από σχετική έρευνα έχουν εντοπιστεί σε διάφορες κοινότητες 91 αγροτουριστικά καταλύματα, που δεν εντάσσονται μέσα στα προγράμματα του ΚΟΤ. Αυτά τα καταλύματα έχουν αναπαλαιωθεί μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Λαόνας και των σχεδίων του Τμήματος Αρχαιοτήτων και Πολεοδομίας. Επίσης, ορισμένα έχουν αναπαλαιωθεί με ιδιωτική πρωτοβουλία και επιχορήγηση και βρίσκονται στις επαρχίες Πάφου, Λευκωσίας και Λεμεσού, ως ακολούθως:

Επαρχία Πάφου	
Κοινότητα	Αριθμός Αγροτουριστικών Καταλυμάτων
Κρήτου-Τέρρα	13
Αρόδες	10
Κάθηκας	6
Γουδί	9
Πάνω Ακουρδάλια	2
Σύνολο	40

Επαρχία Λευκωσίας	
Κοινότητα	Αριθμός Αγροτουριστικών Καταλυμάτων
Ασκάς	4
Γαλάτα	1
Σύνολο	5

Επαρχία Λεμεσού	
Κοινότητα	Αριθμός Αγροτουριστικών Καταλυμάτων
Όμοδος	45
Άρσος	1
Σύνολο	46

3.2.1 Τρόποι Λειτουργίας

Οι ιδιοκτήτες όλων των αγροτουριστικών καταλυμάτων, αδειούχων και μη, έχουν την αποκλειστική ευθύνη για την πληρότητα των καταλυμάτων τους. Στις περιπτώσεις όπου οι ιδιοκτήτες διαθέτουν μικρό αριθμό κλινών, όπως είναι φυσικό για τα αγροτουριστικά καταλύματα, αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στην πληρότητα, γιατί τα πρακτορεία δεν ανταποκρίνονται όταν ο αριθμός κλινών είναι περιορισμένος. Τα πρακτορεία προτιμούν να συνεργάζονται με άτομα που διαθέτουν μεγάλο αριθμό κλινών. Ένα τέτοιο φαινόμενο παρουσιάζεται στην κοινότητα Ομόδους, όπου ένας αριθμός καταλυμάτων έχουν ενοικιαστεί σε εταιρεία η οποία τα διαχειρίζεται και τα υπόλοιπα ανήκουν σε μεμονωμένα άτομα. Τα καταλύματα που ανήκουν στην εταιρεία έχουν μεγαλύτερη πληρότητα από ό,τι τα υπόλοιπα. Αυτό φυσικά το φαινόμενο δεν θεωρείται Αγροτουρισμός και γι' αυτό επιβάλλεται η δημιουργία αγροτουριστικών συνεταιρισμών, κάτι που ακόμα δεν υπάρχει στην Κύπρο.

Στην κοινότητα Τόχνης υπάρχει μια περίπτωση, όπου τρία άτομα έχουν αναπαλαιώσει γύρω στα 30 διαμερίσματα. Μόνο το ένα άτομο κατάγεται από την Τόχνη, τα άλλα δύο άτομα κατάγονται από άλλες περιοχές και έχουν αγοράσει τα παλαιά αυτά οικήματα πριν χρόνια με πολύ χαμηλό κόστος και τα έχουν αναπαλαιώσει. Και οι τρεις σήμερα είναι κάτοικοι άλλων περιοχών. Στην αρχή δεν υπήρχε συνεργασία μεταξύ των ιδιοκτητών. Σήμερα όμως υπάρχει μια πολύ καλή συνεργασία (όχι συνεταιρισμός) και ο ένας συμπληρώνει τον άλλο στην πλήρωση των κλινών. Διαθέτουν μια ταβέρνα, πισίνα, καθώς και κέντρο υποδοχής για εξυπηρέτηση των πελατών όλων των αγροτουριστικών καταλυμάτων και φυσικά τα έξοδα τα επωμίζονται ανάλογα και τα τρία άτομα. Ένας από τους ιδιοκτήτες των περισσότερων καταλυμάτων της Τόχνης είναι κάτοικος Καλαβασού, μιας μικρής κοινότητας που απέχει μόλις 5 χλμ από την Τόχνη. Στην Καλαβασό έχει δημιουργήσει άλλα 16 διαμερίσματα και τα διαχειρίζεται μόνο ένα άτομο. Αυτό φυσικά είναι μειονέκτημα γιατί δεν υπάρχει συμμετοχή και ενδιαφέρον από τους κατοίκους, οι οποίοι πολλές φορές βλέπουν με καχυποψία το όλο έργο και δεν συνεργάζονται με τους ιδιοκτήτες των καταλυμάτων. Όπως και στην περίπτωση του Ομόδους αυτό δεν εκφράζει την έννοια του Αγροτουρισμού, γιατί με αυτό τον τρόπο δεν ενισχύεται η τοπική κοινωνία.

Το 81% των αγροτουριστικών καταλυμάτων δεν προσφέρουν πρόγευμα στους τουρίστες και ο κύριος λόγος οφείλεται στο ότι οι ιδιοκτήτες δεν είναι παρόντες, είναι κάτοικοι άλλων περιοχών.

Έτσι παρουσιάστηκαν παράπονα σε μερικές περιπτώσεις που οι τουρίστες είχαν μόνο τηλεφωνική επικοινωνία με τον ιδιοκτήτη. Ερχόμενοι μέσα σε μια μικρή κοινότητα, χωρίς να μπορούν να επικοινωνήσουν με έναν άνθρωπο, ένοιωσαν τελείως εγκαταλελειμένοι.

Ορισμένοι ιδιοκτήτες των αγροτουριστικών καταλυμάτων δεν έχουν αντιληφθεί ότι Αγροτουρισμός δεν είναι μόνο τα καταλύματα. Ο τουρίστας πρέπει και επιβάλλεται να έχει συνεχή επαφή με τον ιδιοκτήτη, γιατί θέλει να ζήσει κάτι διαφορετικό από την καθημερινή ρουτίνα, αναζητεί νέες εμπειρίες, θέλει να έχει επαφή με τη ζωή στις αγροτικές περιοχές, θέλει να συμμετέχει στις αγροτικές δραστηριότητες, θέλει να γνωρίσει την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων των κοινοτήτων της υπαίθρου.

3.2.2 Εφαρμογή Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού

Σήμερα ο Αγροτουρισμός εφαρμόζεται σε όλες τις κοινότητες που έχουν αγροτουριστικά καταλύματα, ενώ ο οικοτουρισμός εφαρμόζεται στις κοινότητες επαρχίας Πάφου, κυρίως όμως της περιοχής Λαόνας. Στην επαρχία αυτή ο τουρίστας, εκτός από τις παραδοσιακές κοινότητες με τα πανέμορφα αναπαλαιωμένα καταλύματα, συναντά και ένα πλούσιο φυσικό περιβάλλον.

Το μοναδικό δάσος του Ακάμα, για το οποίο γίνεται αναφορά στην Παράγραφο 2.1.2.

Η Αλυκή του Ακρωτηρίου μαζί με το Λειβάδι Φασουρίου είναι μια περιοχή διεθνούς σημασίας για τη μετανάστευση, αναπαραγωγή και διακίνηση πολλών ειδών πουλιών. Στην Αλυκή Ακρωτηρίου υπάρχουν σπάνια είδη βατράχων, μια μεγάλη ποικιλία από έντομα, διάφορα είδη πάπιας και χαλκόκοτες. Η χλωρίδα της περιοχής χαρακτηρίζεται από μια αξιόλογη ποικιλία υδρόβιων και υδροχαρών φυτών. Ορισμένα είδη φυτών υπάρχουν μόνο σ' αυτή την περιοχή του νησιού.

Επίσης, στην περιοχή της Νικόκλειας ο τουρίστας μπορεί να μελετήσει τη μεγάλη ποικιλία πουλιών που υπάρχει, καθώς και τα άγρια λουλούδια που εμφανίζονται την άνοιξη.

Το δάσος της Πάφου επίσης διαθέτει πανίδα και χλωρίδα μεγάλης επιστημονικής και οικολογικής σημασίας, καθώς και τα γνωστά αγρινά της Κύπρου.

Σε ορισμένους ποταμούς στις ορεινές περιοχές μπορεί κάποιος να συναντήσει και τις πέστροφες, στα Λουτρά της Αφροδίτης υπάρχουν τα χέλια και στους τεχνητούς φράκτες υπάρχουν διάφορα είδη ψαριών, όπως πέστροφες, κυπρίνοι, λαβράκια κ.ά. που προσφέρονται για τους ερασιτέχνες ψαράδες.

Όλα αυτά δίνουν μοναδικές εμπειρίες για όσους ενδιαφέρονται για το είδος αυτό του τουρισμού.

3.3 Η περίπτωση δύο παραδοσιακών αγροτουριστικών κοινοτήτων που δεν ανήκουν στο πρόγραμμα του ΚΟΤ

3.3.1 Όμοδος

Η πανέμορφη κοινότητα Ομόδους, κτισμένη στους πρόποδες της νότιας πλευράς του Τροόδους, σε υψόμετρο 900 μέτρων και σε απόσταση 35 χλμ από τη Λεμεσό και 80 χλμ από τη Λευκωσία, αποτελεί το κέντρο των οινοπαραγωγών κοινοτήτων της επαρχίας Λεμεσού.

Έχει πληθυσμό 450 κατοίκων περίπου. Είναι απλωμένη γύρω από το Μοναστήρι του Τιμίου Σταυρού, που σύμφωνα με την παράδοση κτίστηκε πριν από τον ερχομό της Αγίας Ελένης στην Κύπρο, το 327 μ.Χ. Μπροστά από την είσοδο του Μοναστηριού ξεκινά η γραφική λιθόστρωτη πλατεία της κοινότητας, η μεγαλύτερη στην Κύπρο με έκταση 3.000 τμ περίπου, πλαισιωμένη από παραδοσιακά καφενεία, τουριστικά μαγαζάκια, παραδοσιακές ταβέρνες και εστιατόρια.

Τα πετρόκτιστα σπίτια, κτισμένα με τον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα της περιοχής και τα γραφικά δρομάκια με τις αριστοτεχνικά τοποθετημένες πολυάριθμες γλάστρες από λογής-λογής λουλούδια, αλλά και η πατροπαράδοτη φιλοξενία των κατοίκων του Ομόδους, αποτελούν ένα σωστό παράδεισο, που δεν αφήνει ασυγκίνητους ξένους και κύπριους τουρίστες.

Ο Μεσαιωνικός Ληνός, από τους παλαιότερους που διατηρούνται στην Κύπρο, είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα της παραδοσιακής τεχνικής για παραγωγή κρασιού. Το Όμοδος είναι γνωστό για τα θαυμάσια κρασιά του και τη γνωστή ζιβανία, αλλά και διάφορα άλλα παραδοσιακά παρασκευάσματα. Φημίζεται κυρίως για τα παραδοσιακά κουλούρια του, τα “Αρκατένα”, που παρασκευάστηκαν για πρώτη φορά το 1860 (τα αρκατένα κουλούρια παρασκευάζονται μόνο στο Όμοδος και στο Κοιλάνι). Είναι επίσης γνωστό για τις θαυμάσιες πιπίλες (φερβουλιτέδες), τις δαντέλες (πλέκονται με βελόνες) και τους κροσιέδες που μπλέκουν περίτεχνα οι απλοϊκές γυναίκες της κοινότητας, καθισμένες παρέες-παρέες στα γραφικά στενά δρομάκια. Με τα είδη αυτά ασχολούνται περίπου 60 γυναίκες.

Τα νεαρά άτομα δεν είναι υποχρεωμένα να εγκαταλείπουν την κοινότητά τους για μόνιμη εγκατάσταση στις πόλεις, γιατί υπάρχουν όλες οι διευκολύνσεις και χώροι απασχόλησής τους.

Ο ξένος που θα αποφασίσει να επισκεφθεί την όμορφη κοινότητα πρέπει να διαθέτει πολλές ώρες, ακόμα και μέρες, για να προλάβει να δει τα τόσα πολλά αξιοθέατα, που είναι:

- Το Μοναστήρι του Τιμίου Σταυρού με τα ιερά κειμήλια (του 3ου μ.Χ. αιώνα).

- Το Μουσείο Βυζαντινών εικόνων.
- Το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης.
- Το Μουσείο Αγώνος Ε.Ο.Κ.Α. (1955-’59)
- 2 Αγροτόσπιτα – μουσεία (παρουσιάζουν την εικόνα της καθημερινής ζωής κατά τα τελευταία 500 χρόνια).
- 2 Ληνοί (πατητήρια).
- Πινακοθήκη.
- Έκθεση φωτογραφίας, παλαιάς και νέας.
- Κρησφύγετο (ζούσαν αντάρτες της Ε.Ο.Κ.Α.).
- Το αρχαίο εξωκλήσι του Αποστόλου Φιλίππου.
- Το παραδοσιακό πηγάδι, όπου γινόταν η “μπουγάδα” τα παλιά χρόνια.
- Τα μονοπάτια της φύσης μέσα από τους πολυάριθμους αμπελώνες.
- Η αιωνόβιος δάφνη της κοινότητας.
- Η πρώτη καμπάνα που κτύπησε στην Κύπρο το 1912 επί Τουρκοκρατίας.

Για τους ξένους, που θέλουν να περάσουν λίγες μέρες στην κοινότητα, υπάρχουν πολυάριθμα αγροτουριστικά καταλύματα που χωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

(α) Αυτά που διαχειρίζονται οι ιδιοκτήτες:

15 Σπίτια	55 κλίνες
6 Διαμερίσματα	18 κλίνες
6 Διαμερίσματα	20 κλίνες

(β) Αυτά που διαχειρίζεται εταιρεία:

12 Σπίτια	25 κλίνες
8 Διαμερίσματα	20 κλίνες

Συνολικά υπάρχουν 47 καταλύματα δυναμικότητας 144 κλινών.

Μέλη της εταιρείας είναι άτομα που δεν κατάγονται από το Όμοδος. Η εταιρεία διαχειρίζεται τα διαμερίσματα και πληρώνει στους ιδιοκτήτες το ανάλογο ποσό μηνιαίως (πληρώνει £150 περίπου για κάθε διαμέρισμα του ενός υπνοδωματίου).

Το marketing για τα διαμερίσματα και τα σπίτια γίνεται σε συνεργασία με τουριστικούς πράκτορες και γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων. Επίσης, με δική τους πρωτοβουλία έχουν εκδώσει διάφορα διαφημιστικά φυλλάδια.

Εκτός από τον αγροτουρισμό στο Όμοδος υπάρχει και ο τουρισμός της ημέρας. Καθημερινά επισκέπτονται την κοινότητα 500-800 τουρίστες.

Η αγροτουριστική ανάπτυξη στο Όμοδος ξεκίνησε το 1981 με ιδιωτική πρωτοβουλία από το σύνδεσμο “Φίλοι του Ομόδου”, σε συνεργασία με την Κοινοτική Αρχή. Τα πρώτα αγροτουριστικά καταλύματα λειτούργησαν το 1984.

Η αναπαλαίωση των αγροτουριστικών καταλυμάτων ξεκίνησε πολύ πριν εφαρμοστούν τα αναπτυξιακά προγράμματα του ΚΟΤ για τον Αγροτουρισμό και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Περίπου οκτώ νέα αγροτουριστικά καταλύματα πρόκειται να λειτουργήσουν τον επόμενο χρόνο. Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων στο Όμοδος δεν επωφελήθηκαν από τα οικονομικά κίνητρα του ΚΟΤ και εξέφρασαν το παράπονο ότι η διαδικασία ένταξής τους στο Σχέδιο είναι χρονοβόρα (χρειάζονται περίπου τρία χρόνια για να εγκριθούν τα σχέδια και να ξεκινήσει η διαδικασία αναπαλαίωσης).

Δύο μόνο ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων από τους 17 που υπάρχουν στο Όμοδος χρησιμοποιούν το Σχέδιο Παροχής Οικονομικών Κινήτρων του ΚΟΤ. Ο ένας σύντομα θα εγγραφεί στην Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού. Από τους 17 ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων που υπάρχουν στο Όμοδος οι 13 είναι μόνιμοι κάτοικοι της κοινότητας και ασχολούνται παράλληλα με τη γεωργία (κυρίως με την αμπελοκαλλιέργεια).

Ο τουρισμός στο Όμοδος διαρκεί 10 μήνες το χρόνο, αλλά παρατηρείται αυξητική τάση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

3.3.2 Λεύκαρα

Τα Λεύκαρα βρίσκονται σε υψόμετρο 750 μ. στα νοτιοδυτικά του Τροόδους, μόλις 58 Χλμ. από τη Λευκωσία, 35 Χλμ. από τη Λάρνακα και 55 Χλμ. από τη Λεμεσό. Ο αριθμός των κατοίκων της κοινότητας είναι περίπου 800. Το ξηρό και υγιεινό κλίμα, η φιλοξενία των κατοίκων, η ομορφιά του τοπίου και η παράδοση του κεντήματος είναι λίγοι μόνο από τους λόγους για τους οποίους χιλιάδες Κύπριοι και ξένοι από όλο τον κόσμο επισκέπτονται τα Λεύκαρα.

Η κοινότητα πήρε το όνομά της από τα ασβεστολιθικά πετρώματα της περιοχής (Λευκά Όρη-Λεύκαρα). Τα σπίτια των Λευκάρων είναι κτισμένα με τον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό ρυθμό, είναι πάντοτε επενδυμένα με την πέτρα των Λευκάρων, που μαζί με τις κεραμιδένιες στέγες δίνουν μια χαρακτηριστική φυσιογνωμία στο χώρο.

Τα Λεύκαρα είναι ξακουστά σε πολλές χώρες του κόσμου για τα υπέροχα Λευκαρίτικα κεντήματα. Οι Λευκαρίτισσες κεντούσαν αρχικά τα όμορφα αυτά κεντήματα για να στολίζουν τα σπίτια τους. Αργότερα όμως, περί τα τέλη του 19ου αιώνα πίστεψαν πως αυτά τα κομψοτεχνήματα θα μπορούσαν να τα πουλήσουν για να στολίζουν τα σπίτια και άλλων περιοχών και συνάμα να εξασφαλίζουν κάποιο εισόδημα. Έτσι άρχισε το εμπόριο των Λευκαρίτικων κεντημάτων και δεκάδες νέοι της κοινότητας ταξίδεψαν σε διάφορες χώρες με στόχο να πουλήσουν τα περίφημα κεντήματα και να γυρίσουν πίσω στην κοινότητα με ένα σεβαστό χρηματικό ποσό. Το εμπόριο των κεντημάτων δίνει μεγάλη ώθηση στην εξέλιξη του ίδιου του κεντήματος, ενώ παράλληλα γίνεται μια σοβαρή πηγή εισοδήματος για κάθε οικογένεια.

Τα Λεύκαρα είναι ξακουστά και για την τέχνη της αργυροχοΐας. Ενώ οι γυναίκες έφτιαχναν τα όμορφα κεντήματα, οι άντρες των Λευκάρων «πλούμιζαν» με ιδιαίτερη τέχνη τα ασημένια καπνιστομέριχα, τα ασημένια κουτάλια και πολλά άλλα ασημένια κομψοτεχνήματα. Μέχρι σήμερα ανθεί στα Λεύκαρα η τέχνη της αργυροχοΐας και λειτουργούν γύρω στα 12 εργαστήρια.

Στην καρδιά της κοινότητας βρίσκεται η εκκλησία του Τιμίου Σταυρού, η οποία χρονολογείται από το 14ο αιώνα. Χαρακτηριστικό της εκκλησίας είναι το ξυλόγλυπτο εικονοστάσι που φιλοτεχνήθηκε το 1760 μ.Χ. και στο οποίο υπάρχει αθέατη κρύπτη, όπου φυλάσσεται ο μεγάλος ασημένιος σταυρός, που σύμφωνα με την παράδοση, φέρει κομμάτι από το Τίμιο Ξύλο.

Σε κάθε γωνιά της κοινότητας, αλλά και σε μικρές αποστάσεις γύρω από αυτή, υπάρχουν αρκετά παρεκκλήσια τα οποία διατηρούνται και λειτουργούν σε τακτά διαστήματα.

Αντιπροσωπευτικό δείγμα της Λαϊκής Αρχιτεκτονικής που χαρακτηρίζει τα Λεύκαρα είναι το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης. Το Μουσείο είναι ένα αρχοντικό του περασμένου αιώνα (οικία Πάτσαλου).

Οι καναπέδες, οι μεγάλοι ξυλόγλυπτοι καθρέφτες, τα παλαιά κρεβάτια, οι ενδυμασίες του άρχοντα και της αρχόντισσας του σπιτιού, είναι μερικά από τα εκθέματα του Μουσείου. Το καύχημα όμως του Μουσείου είναι η παλαιά συλλογή Λευκαρίτικου κεντήματος του περασμένου αιώνα που εκτίθεται σε μια από τις αίθουσες.

Η τέχνη παρασκευής παραδοσιακών λουκουμιών είναι κάτι που κάνει τα Λεύκαρα γνωστά, αφού επισκέπτες από την Κύπρο και το εξωτερικό έχουν την ευκαιρία να δουν τον παραδοσιακό τρόπο κατασκευής τους και να τα απολαύσουν. Σήμερα υπάρχει μόνο ένα εργαστήρι παρασκευής λουκουμιών.

Τα δύο ξενοδοχεία της κοινότητας κτισμένα και αυτά στην καρδιά των Λευκάρων προσφέρουν στους ξένους γαλήνη και ξεκούραση.

Τα παραδοσιακά εστιατόρια προσφέρουν στους ξένους τους παραδοσιακούς κυπριακούς μεζέδες και τον Λευκαρίτικο “τταβά”.

Πολυάριθμα τουριστικά μαγαζιά (περίπου 60) προσφέρουν, στους ξένους και στους Κυπρίους, τα θαυμάσια κεντήματα και τα υπέροχα κομψοτεχνήματα για τους λάτρεις του ασημιού, αλλά και ένα σωρό άλλα είδη λαϊκής κυπριακής τέχνης.

Τα Λεύκαρα επισκέπτονται καθημερινά πάρα πολλοί ξένοι, συνήθως για μια μέρα. Όσοι προτιμούν να περάσουν λίγες μέρες ξεκούρασης και ηρεμίας μπορούν να διανυκτερεύσουν στα δύο μικρά ξενοδοχεία του χωριού. Αγροτουριστικά καταλύματα δεν υπάρχουν στο παρόν στάδιο.

Όλα τα σπίτια που διατηρούν τον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα του τόπου με τις υπέροχες εσωτερικές αυλές, χρησιμοποιούνται για ιδιοκατοίκηση από τους μόνιμους και μη κατοίκους της κοινότητας.

3.4 Φορείς Ήπιων Μορφών Τουρισμού στην Κύπρο

Οι Φορείς Αγροτουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο κυρίως ως προς την υλοποίηση είναι:

- Συμβούλια Βελτιώσεως
- Κοινοτικές Αρχές
- Τοπικοί Πολιτιστικοί Σύλλογοι
- Σύνδεσμοι Αποδήμων

Στον ιδιωτικό τομέα είναι:

- Ιδιοκτήτες σπιτιών
- Ιδιώτες Αρχιτέκτονες (ετοιμασία αρχιτεκτονικών σχεδίων)
- Σύνδεσμος Πολιτισμικού Τουρισμού και ειδικών ενδιαφερόντων
- Ξεναγοί, Τουριστικά Γραφεία

Ωστόσο, τον κύριο λόγο στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της αγροτουριστικής πολιτικής, των κατευθύνσεων και μορφών των αγροτουριστικών έργων, έχουν οι φορείς του Κεντρικού Σχεδιασμού που είναι:

- Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
- Το Τμήμα Αρχαιοτήτων
- Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
- Το Υπουργείο Γεωργίας

Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού

- Είναι ο επίσημος φορέας της κρατικής πολιτικής στον Αγροτουρισμό.
- Παρέχει σχέδια οικονομικών κινήτρων για αναπαλαίωση κατοικιών και μετατροπή τους σε αγροτουριστικά καταλύματα, εστιατόρια, πολιτιστικά κέντρα, ξενοδοχεία μικρής κλίμακας, εργαστήρια ειδών λαϊκής τέχνης και πολιτιστικά κέντρα.
- Έχει πρόγραμμα μελετών και εκτέλεσης έργων, αναφορικά με την αποκατάσταση του παραδοσιακού ιστού των οικισμών.
- Βοηθά τους κατόχους αγροτουριστικών καταλυμάτων στην έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, παρέχοντας τεχνική και οικονομική βοήθεια.
- Γίνεται προσπάθεια για το marketing του αγροτουριστικού προϊόντος.

Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως

- Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως είναι υπεύθυνο για την έγκριση των σχεδίων όλων των κτιρίων που εμπίπτουν στις ελεγχόμενες περιοχές που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για αγροτουριστικές δραστηριότητες.
- Είναι υπεύθυνο για την έκδοση των πολεοδομικών αδειών, που είναι απαραίτητες για να γίνει η αποκατάσταση και η αλλαγή χρήσης των σπιτιών.

Τμήμα Αρχαιοτήτων

Ενδιαφέρεται για την αποκατάσταση Αρχαίων Μνημείων Β με βάση τις πρόνοιες του περί αρχαιοτήτων νόμου και προβαίνει στις σχετικές επιχορηγήσεις (βλέπε Παράρτημα Ε – Ε2).

Υπουργείο Γεωργίας

Υπάρχει μια στενή συνεργασία της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος και του ΚΟΤ όσον αφορά την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και για την αξιολόγηση Μελετών Περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Στενή συνεργασία υπάρχει επίσης με το Τμήμα Δασών, όσον αφορά την έκδοση εντύπων για τα μονοπάτια της φύσης και στην προστασία της χλωρίδας και πανίδας του τόπου.

Τμήμα Γεωργίας

Ο Κλάδος Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας (ΑΟΟ) άρχισε μια στενή συνεργασία με τον ΚΟΤ το 1998, όσον αφορά τις προσπάθειες προώθησης του Αγροτουρισμού στην Κύπρο. Τα προγράμματα ΑΟΟ έχουν διαμορφώσει τις δραστηριότητές τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του Αγροτουρισμού.

4. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

4.1 Έννοια Αγροτουρισμού

Οριοθετώντας την έννοια Αγροτουρισμός θα μπορούσε κανείς να αναφέρει ότι πρόκειται για την τουριστική εκείνη δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό, κυρίως μέσα από μικρές μονάδες οικογενειακού ή συνεταιριστικού χαρακτήρα, που στοχεύει στη δημιουργία συμπληρωματικής απασχόλησης και εισοδήματος στον τοπικό πληθυσμό, τη συγκράτηση του πληθυσμού αυτού στις εστίες του, την ανάπτυξη-ενίσχυση της τοπικής αγοράς με παρεμβάσεις στο χώρο που σέβονται το περιβάλλον (φυσικό, αρχιτεκτονικό, πολιτιστικό),

καθώς και την παράλληλη ανάπτυξη συναφών δραστηριοτήτων (χειροτεχνία, οικοτεχνία), μέσα από μια προσπάθεια και διαδικασία ολοκληρωμένης παρέμβασης στο χώρο εφαρμογής (Παπακωνσταντινίδης, 1993).

4.2 Μορφές Αγροτουρισμού στην Ευρώπη

Ο Αγροτουρισμός αναπτύσσεται σε ολόκληρη την Ευρώπη σε διαφορετικούς τύπους και διαφορετικούς ρυθμούς.

Δύο βασικοί τύποι έχουν επικρατήσει:

(α) Οι Διακοπές στην Αγροτική Εκμετάλλευση (Farm House Holidays)

Φιλοξενία των τουριστών στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, όπου οι φιλοξενούμενοι συμμετέχουν στη ζωή των αγροτών και μερικές φορές και στις αγροτικές δραστηριότητες.

(β) Διανυκτέρευση με Πρωινό (Bed and Breakfast)

Η δημιουργία αγροτουριστικών καταλυμάτων σε μη αστικές περιοχές, όπου προσφέρεται διανυκτέρευση με πρωινό. Τα αγροτουριστικά αυτά καταλύματα ανήκουν σε αγρότες και το πρωινό αποτελείται από τοπικά προϊόντα.

Ο πρώτος τύπος έχει αναπτυχθεί σε χώρες όπου η αγροτική εκμετάλλευση είναι συνδεδεμένη με τη μεγάλη αγροτική παραγωγή, όπως στην Αυστρία και στη Γερμανία.

Ο δεύτερος τύπος έχει αναπτυχθεί σε χώρες όπως η Βρετανία, η Ιταλία, η Ιρλανδία, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Κύπρος, αλλά σε πολύ περιορισμένη κλίμακα (Παπακωνσταντινίδης 1989, Βαφειάδης κ.ά. 1992, ΕΟΤ/Μανώλογλου 1993).

4.3 Φιλοσοφία του Προγράμματος του Αγροτουρισμού

Ο Αγροτουρισμός παρέχει στον τουρίστα την ευκαιρία να κάνει τις διακοπές του κοντά στη φύση και κοντά στους απλούς ανθρώπους της υπαίθρου. Μπορεί να γνωρίσει από κοντά τα ήθη και τα έθιμα, τον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα, αλλά και το διαφορετικό τρόπο ζωής που προσφέρει η ύπαιθρος.

Ο Αγροτουρισμός συμβάλλει στην κοινωνική και οικονομική αναζωογόνηση της υπαίθρου, καθώς και στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος. Βασίζεται στη διαμονή σε υφιστάμενες, κατάλληλα διαμορφωμένες κατοικίες παραδοσιακής αρχιτεκτονικής ή με αξιόλογο τοπικό χαρακτήρα και στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων.

Το πρόγραμμα του Αγροτουρισμού δίνει το έναυσμα στις κοινότητες για την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα διατήρησης του παραδοσιακού στοιχείου των κοινοτήτων της υπαίθρου και ανάληψη πρωτοβουλιών για κατάλληλη αξιοποίηση των γνήσιων Κυπριακών χαρακτηριστικών, τόσο από τους ίδιους τους κατοίκους, όσο και από οργανώσεις/συνδέσμους αποδήμων.

Ο Αγροτουρισμός απευθύνεται όχι μόνο στους τουρίστες του εξωτερικού, αλλά και στους Κυπρίους οι οποίοι έχουν την ευκαιρία, καθόλη τη διάρκεια του έτους να επισκεφθούν τις κοινότητες που περιλαμβάνονται στο σχέδιο του Αγροτουρισμού. Έτσι έχουν τη δυνατότητα να ανακαλύψουν τους εαυτούς τους, την ιστορία τους, την πατρίδα τους, τις ρίζες τους, τους προγόνους τους, τα ήθη και τα έθιμά τους. Γιατί όσο και να μας φαίνεται παράξενο, πολλοί είναι εκείνοι που δεν γνωρίζουν τον τόπο τους.

4.4 Στόχοι Αγροτουρισμού

Οι κύριοι στόχοι του Αγροτουρισμού συνοψίζονται πιο κάτω:

(α) Εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος στις αγροτικές οικογένειες, που επιτυγχάνεται μέσα από τη διαχείριση της αγροτουριστικής μονάδας, όσο και μέσα από την πώληση των τοπικών προϊόντων.

(β) Η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στον τόπο του και η αναζωογόνηση της υπαίθρου.

Είναι γεγονός ότι αυτή η τάση εγκατάλειψης των αγροτικών περιοχών, που σε μερικές περιπτώσεις πήρε το χαρακτήρα της μαζικής φυγής, έχει δημιουργήσει πολλά προβλήματα σε αυτές τις περιοχές. Τα περισσότερα άτομα που εγκαταλείπουν την ύπαιθρο είναι άτομα παραγωγικών ηλικιών και πέρα από το γεγονός ότι στέρησαν την περιοχή από ενεργό δυναμικό, οδήγησαν αυτόματα σε δημογραφική κατάρρευση, με συνέπεια τη γήρανση των αγροτικών περιοχών (Παπακωνσταντινίδης, 1993).

(γ) Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του αγροτικού πληθυσμού μέσω της απαραίτητης τουριστικής υποδομής.

(δ) Η βελτίωση και διάθεση των τοπικών αγροτικών και βιοτεχνικών προϊόντων που παράγονται από τους αγρότες.

(ε) Παροχή ευκαιριών σε περιοχές που διαθέτουν το φυσικό περιβάλλον ή ιστορικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον να εκμεταλλεύονται αυτούς τους πόρους διαφυλάσσοντας παράλληλα και αξιοποιώντας την πολιτιστική τοπική και εθνική κληρονομιά, γιατί είναι αυτά που ελκύουν σήμερα τον επισκέπτη.

- (στ) Τοποθέτηση της Τουριστικής Ανάπτυξης κάτω από τον έλεγχο της ενδιαφερόμενης αγροτικής κοινότητας και εξασφάλιση μιας ισορροπημένης ανάπτυξης του τουρισμού μέσα από την τοπική οικονομία.
- (ζ) Αποκέντρωση του τουριστικού κυκλώματος και ανάδειξη νέων περιοχών, με ενθάρρυνση παράλληλης ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού όπως οικολογικού, αρχαιολογικού και εκπαιδευτικού.
- (η) Διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και ενδυνάμωση της περιβαλλοντικής προστασίας (Παπαγεωργίου 1988, Παπακωνσταντινίδης 1989, Αποστολόπουλος 1995, Λογοθέτης 1998).

5. ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Ή ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

5.1 Έννοια του Οικοτουρισμού

Ο Οικοτουρισμός είναι ο συνδυασμός της αναψυχής και της διαβίωσης στο φυσικό περιβάλλον. Με την έννοια «Οικοτουρισμός» επιχειρείται ένα είδος συμβιβασμού μεταξύ του τουρισμού και του περιβάλλοντος. Αν και πολλές φορές ο συμβιβασμός αυτός δεν είναι εφικτός γιατί μικρές περιοχές δέχονται μεγάλο αριθμό τουριστών κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται δυσμενώς το περιβάλλον των περιοχών αυτών.

Ακόμα είναι πολύ δύσκολο σε πολλές περιπτώσεις να ελεγχθούν οι μεμονωμένοι τουρίστες που «κυκλοφορούν» σε φυσικές περιοχές, παρά οι οργανωμένες ομάδες τουριστών, γεγονός που αυξάνει τους κινδύνους για το περιβάλλον (Αποστολόπουλος, Γιάγκου, 1997).

Ο Οικοτουρισμός είναι μικρής κλίμακας τουρισμός και προτείνει τη διαμονή των τουριστών σε αγροτουριστικά καταλύματα που βρίσκονται κοντά στο φυσικό περιβάλλον για να μπορούν να έχουν ταξίδια στη φύση, ερευνητικά ταξίδια ώστε να μπορούν να μελετήσουν τη χλωρίδα, την πανίδα, τους βιότοπους, τις γεωλογικές ιδιομορφίες, τα σπήλαια, τις χαράδρες κλπ.

5.2 Στόχοι του Οικοτουρισμού

Ο Οικοτουρισμός για να έχει επιτυχία θα πρέπει να στοχεύει στα εξής:

- (α) Να παρέχει οικονομική υποστήριξη για προστασία και διαχείριση των φυσικών περιοχών.
- (β) Να παρέχει οικονομικά οφέλη σε άτομα που ζουν κοντά στις φυσικές περιοχές.

- (γ) Τα άτομα που ζουν κοντά στις φυσικές περιοχές λόγω των οικονομικών ωφελγημάτων που έχουν, παρέχουν υποστήριξη στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος (Lindberg, Kreg, Enriqueg and Sproule “Doew Ecotourism achieve Conservation and Development objectives”– Annual Tourism Research, 1995).

Υπάρχουν περιπτώσεις που έχουν διατεθεί πολλά κονδύλια για την ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού με την προϋπόθεση ότι οι πιο πάνω στόχοι θα μπορούσαν να επιτευχθούν. Αυτό όμως πολλές φορές δεν επιτυγχάνεται γιατί δεν υπάρχει σωστός προγραμματισμός και συλλογική προσπάθεια, που είναι βασικές προϋποθέσεις για να λειτουργήσει σωστά ένα σχέδιο.

Ο Οικοτουρισμός επεκτείνει την τουριστική περίοδο. Είναι σε όλους γνωστό ότι η περίοδος των διακοπών για τον περισσότερο κόσμο είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος. Το μεσογειακό κλίμα του τόπου μας, το μοναδικό δάσος του Ακάμα, το δάσος της Πάφου, το δάσος του Τροόδου, οι δύο μεγάλοι υδροβιότοποι της Αλυκής Ακρωτηρίου και Λάρνακας, το Λειβάδι Φασουρίου, που είναι όλα προστατευόμενα από το κράτος, και πολλά άλλα, προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες για Οικοτουρισμό, ιδίως το φθινόπωρο και την άνοιξη.

Για μελέτη της φύσης και του φυσικού περιβάλλοντος πολύ βοηθητικά είναι τα μονοπάτια της φύσης που υπάρχουν σε διάφορα μέρη του νησιού μας (βλέπε Παράρτημα ΣΤ – ΣΤ1, Παράρτημα Γ – Γ3).

5.3 Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης

Το Τμήμα Δασών, με οικονομική βοήθεια και του ΚΟΤ, έχει κατασκευάσει μέχρι σήμερα 46 μονοπάτια. Τα μονοπάτια αυτά προσφέρονται τόσο στους ντόπιους όσο και στους ξένους επισκέπτες για μελέτη της φύσης, για σωματική άθληση, αναψυχή, εμπλουτισμό των γνώσεων σε θέματα του φυσικού περιβάλλοντος, περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και γενικά για βελτίωση της ψυχοσωματικής υγείας των ανθρώπων. Είναι με τέτοιο τρόπο σχεδιασμένα, ώστε να διέρχονται από περιοχές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον όπως ρυάκια, βουνοκορφές, γκρεμούς, καταρράκτες, εκκλησάκια, αρχαιολογικούς χώρους, ποικιλία φυτικών ειδών, σημεία εξαιρετικής θέας κλπ. Κατασκευάζονται με ομαλές κλίσεις για εύκολο περπάτημα από όλες τις ηλικίες, κατά το δυνατόν κυκλικά και είναι κατάλληλα σηματοδοτημένα. Πολλά από τα μονοπάτια είναι δικτυωμένα και ομαδοποιημένα κατά περιοχές, έτσι που ο επισκέπτης να έχει εναλλακτικές επιλογές, ακόμα και κατά τη διάρκεια του περιπάτου.

Ήδη έχουν κυκλοφορήσει δύο ενημερωτικά έντυπα για μονοπάτια της φύσης, ένα για τον Ακάμα με τα μονοπάτια Αφροδίτη και Άδωνης και ένα για το Τρόοδος με τα μονοπάτια της Άρτεμης, της Αταλάντης, της Περσεφόνης και τα Καληδόνια (βλέπε Παράρτημα ΣΤ – ΣΤ2).

Πολύ σύντομα αναμένεται να κυκλοφορήσουν έντυπα και για τα υπόλοιπα μονοπάτια της φύσης από τον ΚΟΤ, σε συνεργασία με το Τμήμα Δασών.

5.4 Πλεονεκτήματα Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού

Ο Αγροτουρισμός και ο Οικοτουρισμός έχουν πολλά πλεονεκτήματα και μπορούν να προσφέρουν πολλά στον αγροτικό πληθυσμό και στην οικονομία γενικότερα.

Γι' αυτό, τόσο οι αγρότες όσο και οι γυναίκες της υπαίθρου, θα πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι, ώστε να προσφέρουν στον τουρίστα όχι μόνο την παραδοσιακή φιλοξενία, αλλά και τα προϊόντα του τόπου τους. Οι αγρότες μπορούν να διαθέσουν τα προϊόντα τους στους επισκέπτες και έτσι να έχουν την ευκαιρία να γευτούν τα ολόδροσα φρούτα και τα ολόφρεσκα λαχανικά.

Οι γυναίκες της υπαίθρου επίσης μπορούν να παρασκευάσουν διάφορα τοπικά παρασκευάσματα αξιοποιώντας τα προϊόντα της αγροτικής τους εκμετάλλευσης και της ντόπιας παραγωγής και να τα διαθέσουν στους επισκέπτες. Οι επισκέπτες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα παρασκευάσματα αυτά, όπως γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, τυροκομικά προϊόντα, αλλαντικά κ.ά., αλλά και να τα αγοράσουν για το σπίτι τους.

Οι γυναίκες της υπαίθρου επίσης με τη δεξιότητά, την εργατικότητα και το λεπτό γούστο που τις διακρίνει μπορούν να συνεχίσουν την παράδοση στην υφαντική, στο κέντημα, στο κροσιέ και σε άλλα χειροτεχνήματα λαϊκής τέχνης. Όλα αυτά τα είδη μπορούν να τα προσφέρουν στον τουρίστα είτε ατομικά, είτε ομαδικά πάνω σε συνεταιριστική βάση.

Έτσι με αυτόν τον τρόπο η γυναίκα της υπαίθρου, που μέχρι χθες περιοριζόταν στο χώρο του νοικοκυριού της με πλήρη εξάρτηση από τον αρχηγό της αγροτικής εκμετάλλευσης, διαπιστώνει πλέον ότι είναι εξίσου ικανή και μπορεί να αγωνιστεί και να συμβάλει, ισότιμα με τον άντρα της, στην ευημερία της οικογένειάς της, της κοινότητάς της και του τόπου της γενικότερα.

Ο Αγροτουρισμός και ο Οικοτουρισμός είναι τα μέσα για τη διατήρηση της ελληνικότητας της κοινότητας, της μοναδικότητας του τοπίου, της επιβιώσής μας ως λαού και ως έθνους. Και η γυναίκα στον αγώνα αυτό έχει ρόλο πρωταρχικό και ταυτόχρονα καθοριστικό (Παπακωνσταντινίδης, 1993).

6. ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η τάση του σύγχρονου ανθρώπου για τις Ήπιες Μορφές Τουρισμού, το Οικολογικό Κίνημα και γενικά οι προσπάθειες σε παγκόσμια κλίμακα για καλύτερη ποιότητα ζωής, ευνοούν την ανάπτυξη των Ήπιων Μορφών Τουρισμού. Σήμερα ο άνθρωπος δεν κάνει διακοπές μια φορά το χρόνο, αλλά πολύ περισσότερες. Σήμερα ο άνθρωπος προτιμά να έχει τις διακοπές του σε αγροτικό περιβάλλον, κοντά στη φύση και το φυσικό τοπίο, όπου θα ζήσει έστω και για λίγο σε ένα ήσυχο, ήρεμο και ανθρώπινο περιβάλλον.

Οι Ήπιες Μορφές Τουρισμού αποτελούν για την Κύπρο μια νέα δραστηριότητα (των τελευταίων εννέα ετών), που αναπτύσσεται συνήθως μέσα στα πλαίσια του γενικού τουρισμού.

Η Κύπρος αντιμετωπίζει σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα στον αγροτικό χώρο. Γι' αυτό η ανάπτυξη των Ήπιων Μορφών Τουρισμού θα πρέπει να βοηθήσει στη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στις κοινότητές του, η οποία και θα επιτευχθεί με το συμπληρωματικό εισόδημα που θα έχουν οι αγρότες από τις αγροτουριστικές δραστηριότητες.

Η Κύπρος, εκτός από τον ήλιο και τη θάλασσα, διαθέτει φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία που βοηθούν την ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού. Ο τουρίστας στις πανέμορφες παραδοσιακές κοινότητες της Κύπρου μπορεί να γνωρίσει το φυσικό αγροτικό περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά, αλλά και την παραδοσιακή κυπριακή φιλοξενία.

Επίσης, η οργάνωση των αγροτουριστικών μονάδων σε συνεταιρισμούς, θα πρέπει να συντελεί στην ικανοποίηση ενός ιδιαίτερα απαιτητικού καταναλωτή, ο οποίος γνωρίζει καλά τι ακριβώς θέλει και ακόμη έχει τα μέσα ώστε αυτό που θέλει να το επιλέγει. Άρα, αγροτουριστικά καταλύματα και αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί θα πρέπει να προσφέρουν υπηρεσίες και προϊόντα υψηλής ποιότητας, τα οποία να συνδέονται άμεσα με την ελληνική παράδοση, την αγνότητα και την αυθεντικότητα, ώστε η όλη προσφορά να διαφοροποιείται από εκείνη του μαζικού τουρισμού. Όταν υφίσταται πράγματι η διαφοροποίηση αυτή, τότε οι τουρίστες θα είναι πεπεισμένοι ότι τους προσφέρεται ό,τι αυθεντικό και καλύτερο είναι δυνατόν να προσφερθεί στην ελληνική ύπαιθρο και που οπωσδήποτε δεν προσφέρεται από άλλες τουριστικές μορφές (Αποστολόπουλος, Γιάγκου, 1997).

Κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις, Αγροτουρισμός και Οικοτουρισμός έχουν πολύ καλές προοπτικές για ανάπτυξη. Ήδη στις χώρες που είναι πηγές τουριστικού ρεύματος, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία, υπάρχει η εικόνα ότι η Κύπρος μπορεί να προσφέρει μια καλή εμπειρία των κοινοτήτων. Για να υπάρξει όμως σταθερή και καλή πελατεία, είναι απαραίτητη η καλή οργάνωση του προϊόντος και η εμπορία του.

Επίσης, τουρίστες που μένουν στα αγροτουριστικά καταλύματα στην Κύπρο, αξιολογούν την εμπειρία τους με πολύ καλά σχόλια και υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό που αποτελεί επαναλαμβανόμενη πελατεία.

Ασφαλώς όμως, αυτό το είδος τουρισμού δεν μπορεί να υποκαταστήσει το μαζικό τουρισμό των μεγαλοξενοδοχείων και των οργανωμένων διαμερισμάτων. Είναι όμως ένας τουρισμός με ταυτότητα, ένας τουρισμός ποιότητας, ένας τουρισμός με μέλλον και προοπτική.

7. ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ/ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

7.1 Στόχοι της έρευνας

Η διεξαγωγή της ακόλουθης έρευνας θεωρήθηκε απαραίτητο συμπλήρωμα της όλης μελέτης.

Στόχοι της έρευνας είναι, η απόκτηση χρήσιμων πληροφοριών σχετικά με τη νέα αυτή δραστηριότητα, ο εντοπισμός τυχόν προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όσοι ασχολούνται με τις αγροτουριστικές δραστηριότητες και η αναζήτηση λύσεων.

7.2 Μεθοδολογία

7.2.1 Ερωτηματολόγιο

Για τη συλλογή των στοιχείων χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο που απευθυνόταν σε όλους τους κατόχους αγροτουριστικών καταλυμάτων, εγκεκριμένων και μη από τον ΚΟΤ, σε παγκύπρια βάση (βλέπε Παράρτημα Η).

Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου έγινε έτσι ώστε να ευκολύνει τη συλλογή των απαιτούμενων πληροφοριών όσον αφορά τα ακόλουθα:

- Χρόνο λειτουργίας και δυναμικότητα αγροτουριστικών καταλυμάτων.
- Πρόσωπα που εμπλέκονται στις αγροτουριστικές δραστηριότητες.
- Κατά πόσο προσφέρεται πρόγευμα στα αγροτουριστικά καταλύματα.
- Αριθμό τουριστών που επισκέπτονται τα αγροτουριστικά καταλύματα, η ηλικία και τα ενδιαφέροντα τους.
- Ανάγκη για οικονομική και άλλη βοήθεια των ιδιοκτητών από το κράτος ή άλλους φορείς.
- Προοπτικές του Αγροτουρισμού.

Το ερωτηματολόγιο εγκρίθηκε από τον επιβλέποντα καθηγητή.

7.2.2 Επιλογή του δείγματος

Όπως προαναφέρθηκε η έρευνα έγινε σε παγκύπρια βάση και κάλυψε ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων εγκεκριμένων ή μη από τον ΚΟΤ.

Συνολικά τα εγκεκριμένα αγροτουριστικά καταλύματα ανέρχονται σε 30. Στο δείγμα έχουν επιλεγεί και τα 30. Τα στοιχεία των ιδιοκτητών νόμιμων αγροτουριστικών καταλυμάτων λήφθηκαν από τον ΚΟΤ.

Πιο ιδιόμορφη παρουσιάζεται η ομάδα των μη εγκεκριμένων καταλυμάτων, αφού κανείς δεν γνωρίζει τον ακριβή συνολικό αριθμό τους. Παρά τις δυσκολίες στη δειγματοληψία, έχουν επιλεγεί 27 τέτοια καταλύματα, τα στοιχεία των οποίων έχουν εξασφαλιστεί μετά από προσωπικές επισκέψεις σε διάφορες κοινότητες ή τηλεφωνική επικοινωνία με κοινοτάρχες και υπεύθυνους των Συμβουλίων Βελτιώσεως των κοινοτήτων.

Έχουν συμπληρωθεί συνολικά 57 ερωτηματολόγια, χωρίς να γίνεται αναφορά του ονόματος των ερωτηθέντων για να μπορέσουν να απαντήσουν ελεύθερα στο ερωτηματολόγιο.

7.2.3 Συμπλήρωση του ερωτηματολογίου

Στις πλείστες περιπτώσεις η συλλογή των στοιχείων έγινε με προσωπική επαφή με τους ιδιοκτήτες των αγροτουριστικών καταλυμάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα ερωτηματολόγια είχαν συμπληρωθεί μέσω τηλεφώνου λόγω μεγάλων αποστάσεων και έλλειψης χρόνου.

7.2.4 Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Οι πληροφορίες που έχουν συλλεγεί, περάστηκαν σε ηλεκτρονικό υπολογιστή και με τη βοήθεια του στατιστικού πακέτου, SPSS V6.1 for Windows, αναλύθηκαν. Βάσει των πινάκων (βλέπε Παράρτημα Θ) που έχουν εξαχθεί από τον υπολογιστή ετοιμάστηκε έκθεση η οποία και ακολουθεί.

7.2.5 Συνοπτικά αποτελέσματα της έρευνας

- Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται ότι κατά την τελευταία πενταετία και ειδικότερα τον τελευταίο χρόνο, το ενδιαφέρον και η εμπλοκή νέων ατόμων στις αγροτουριστικές δραστηριότητες παρουσιάζονται ιδιαίτερα αυξημένα.
- Εμφανές είναι το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων διαθέτει πολύ μικρό αριθμό δωματίων, πράγμα που θεωρείται οικονομικά ασύμφορο.

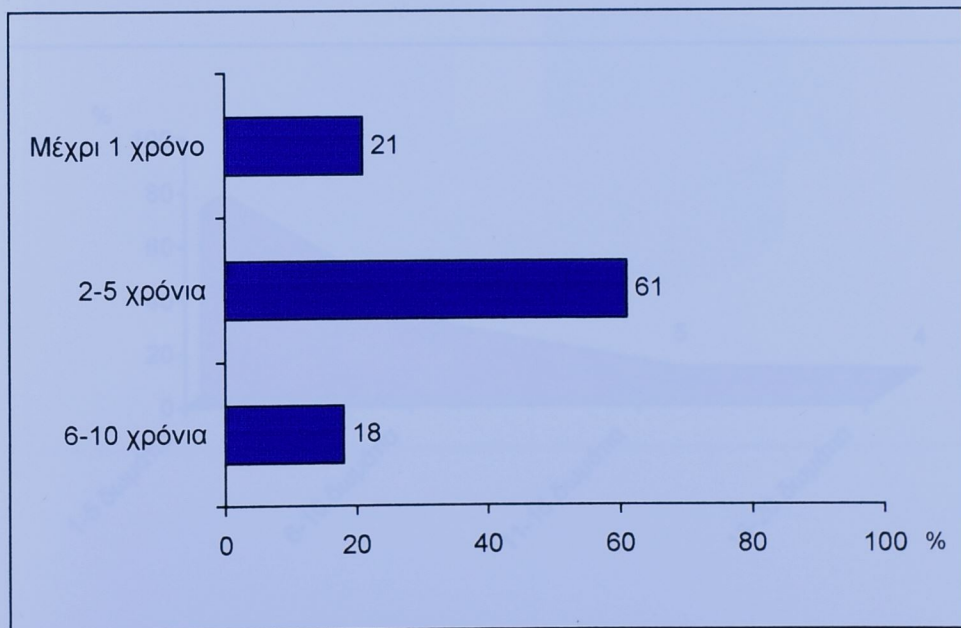
- Η συντριπτική πλειοψηφία, το 81%, των ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων, δεν προσφέρει στους τουρίστες πρόγευμα.
- Βάσει των αποτελεσμάτων που έχουν εξαχθεί φαίνεται ότι κατά κύριο λόγο με τις αγροτουριστικές δραστηριότητες ασχολούνται κυρίως οι γυναίκες.
- Ένας στους τρεις ερωτηθέντες δέχεται κάθε χρονιά μόνο 1-50 τουρίστες. Οι υπόλοιποι κυμαίνονται από 100-500, με ελάχιστους ιδιοκτήτες να έχουν πάνω από 501 φιλοξενούμενους κάθε χρόνο.
- Ο χειμερινός Αγροτουρισμός είναι ελάχιστος. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι υπάρχει τουρισμός τους υπόλοιπους μήνες, αλλά μεγαλύτερος αριθμός σημειώνεται τους καλοκαιρινούς μήνες.
- Η συντριπτική πλειοψηφία των τουριστών που διαμένουν στα αγροτουριστικά καταλύματα είναι ηλικίας μεταξύ 36 με 60 χρονών.
- Το φυσικό περιβάλλον παρουσιάζεται ως το πρωταρχικό ενδιαφέρον των τουριστών που επιλέγει τον Αγροτουρισμό.
- Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων δεν είναι ευχαριστημένοι από το σημερινό εισόδημά τους.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων αισθάνεται ότι χρειάζεται βοήθεια από τα αρμόδια Τμήματα.
- Η πλειοψηφία των ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων νιώθει ότι χρειάζεται επιμόρφωση.
- Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό πιστεύει στο θεσμό του συνεταιρισμού.
- Πάνω από τους μισούς ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων χρησιμοποιούν διαφήμιση.
- Το 79% πιστεύει ότι οι προοπτικές του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού είναι πολύ καλές, ενώ οι υπόλοιποι ότι είναι καλές.

7.3 Έκθεση αποτελεσμάτων - ανάλυση στατιστικών δεδομένων

7.3.1 Πόσα χρόνια ασχολείστε με τον Αγροτουρισμό/Οικοτουρισμό;

Έξι στους δέκα ερωτηθέντες ασχολούνται με τον Αγροτουρισμό/Οικοτουρισμό για 2 με 5 χρόνια. Το 21% του δείγματος άρχισε να ασχολείται μέσα στον τελευταίο χρόνο, ενώ οι υπόλοιποι (18%) έχουν πείρα 6-10 χρόνων.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι κατά την τελευταία πενταετία και ειδικότερα τον τελευταίο χρόνο το ενδιαφέρον και η εμπλοκή νέων ατόμων με τις αγροτουριστικές δραστηριότητες παρουσιάζονται ιδιαίτερα αυξημένα.

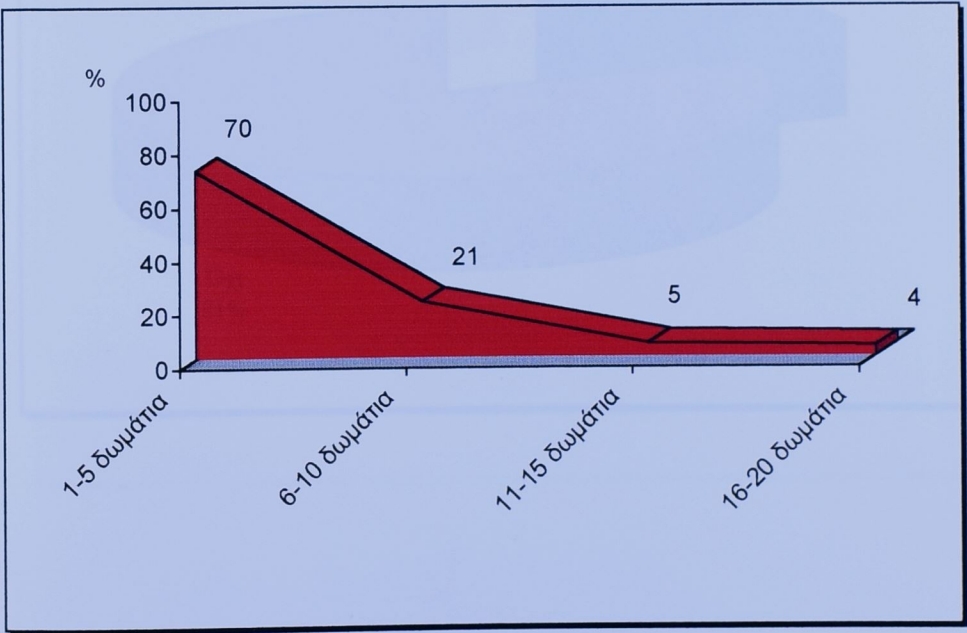

7.3.2 Πόσα δωμάτια διαθέτετε;

Η πλειοψηφία των ατόμων που ερωτήθηκαν (70%) δήλωσαν ότι διαθέτουν 1-5 δωμάτια.

Το 21% διαθέτει 6-10 δωμάτια, το 5% από 11-16 δωμάτια και τέλος 16-20 δωμάτια διαθέτει μόνο το 4%.

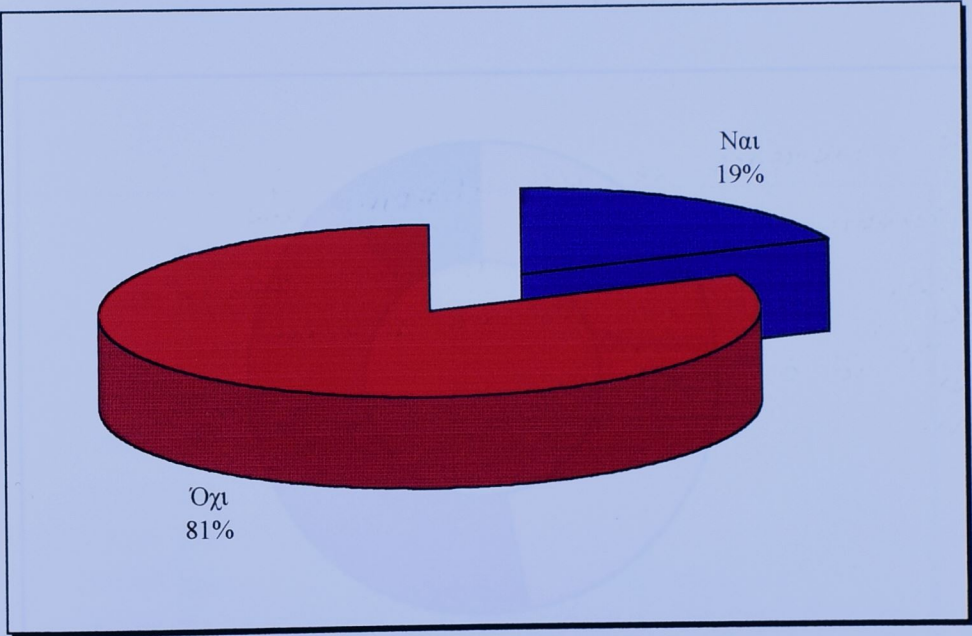
Εμφανές είναι το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων διαθέτει πολύ μικρό αριθμό δωματίων, πράγμα που θεωρείται οικονομικά ασύμφορο.

7.3.3 Προσφέρετε πρόγευμα στους φιλοξενούμενους των καταλυμάτων σας;

Η συντριπτική πλειοψηφία, το 81%, των ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων δεν προσφέρει στους τουρίστες πρόγευμα. Όμως, όπως δηλώθηκε, υπάρχει στους χώρους διαμονής των τουριστών ο αναγκαίος εξοπλισμός για την ετοιμασία προγεύματος από τον ίδιο τον επισκέπτη, αν αυτός επιθυμεί.

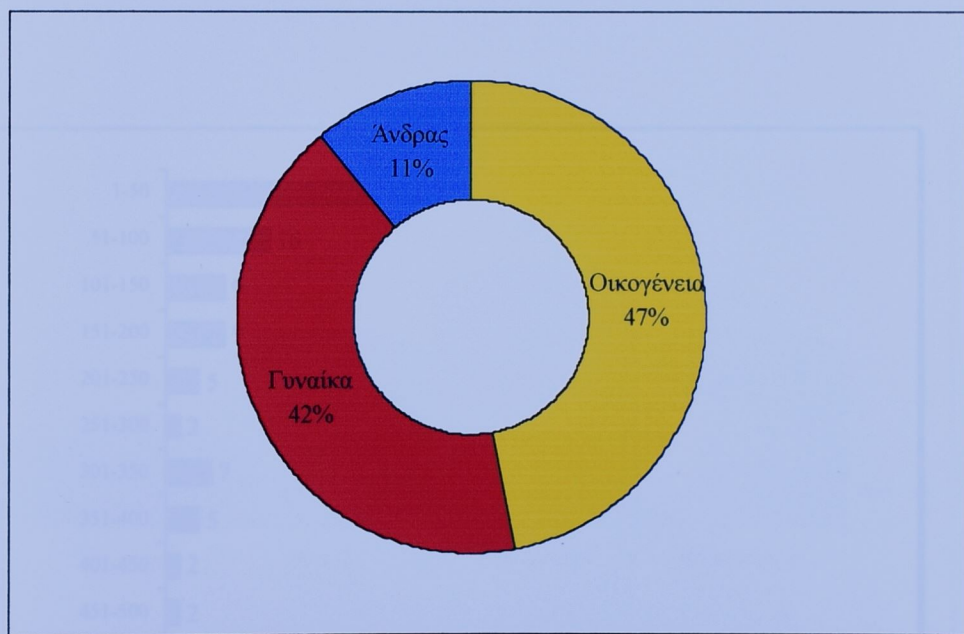
Μόνο ένα στα δέκα καταλύματα τυχόντα διαχείρισης ασκείται από δύο άνδρα.

7.3.4 Ποιος έχει την ευθύνη για τη λειτουργία των αγροτουριστικών καταλυμάτων;

Βάσει των αποτελεσμάτων που έχουν εξαχθεί φαίνεται ότι κατά κύριο λόγο με τις αγροτουριστικές δραστηριότητες ασχολούνται οι γυναίκες, αφού στις πλείστες περιπτώσεις αυτές μόνες (42%) ή με τη βοήθεια των υπόλοιπων μελών της οικογένειας (47%) έχουν την ευθύνη για τη λειτουργία των καταλυμάτων.

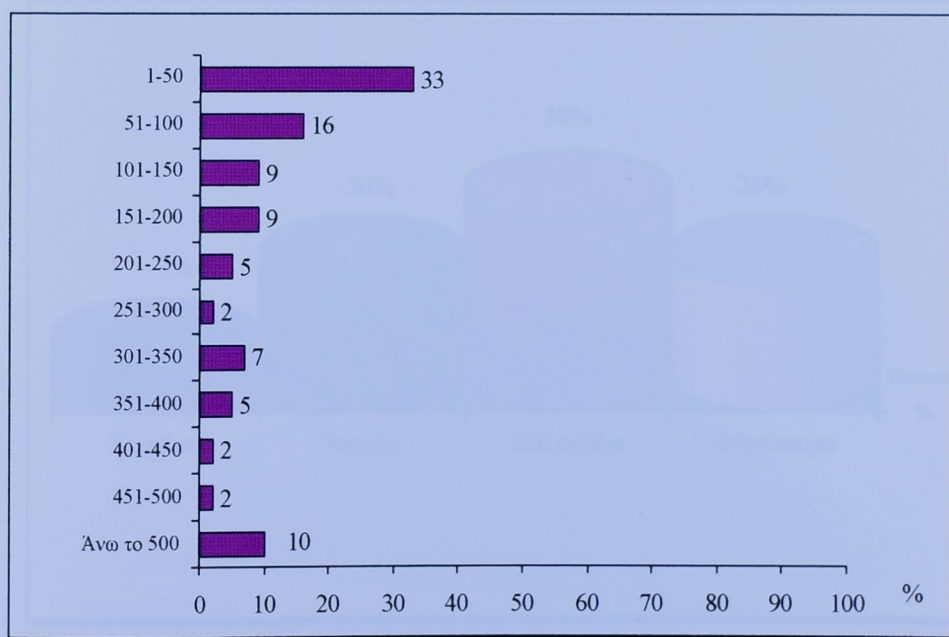
Μόνο ένα στα δέκα καταλύματα τυγχάνει διαχείρισης αποκλειστικά από άνδρα.

7.3.5 Πόσο αριθμό τουριστών δέχεστε το χρόνο:

Ένας στους τρεις ερωτηθέντες δέχεται κάθε χρονιά μόνο 1-50 τουρίστες. Οι υπόλοιποι κυμαίνονται από 100-500, με ελάχιστους ιδιοκτήτες να έχουν πάνω από 501 φιλοξενούμενους κάθε χρόνο.

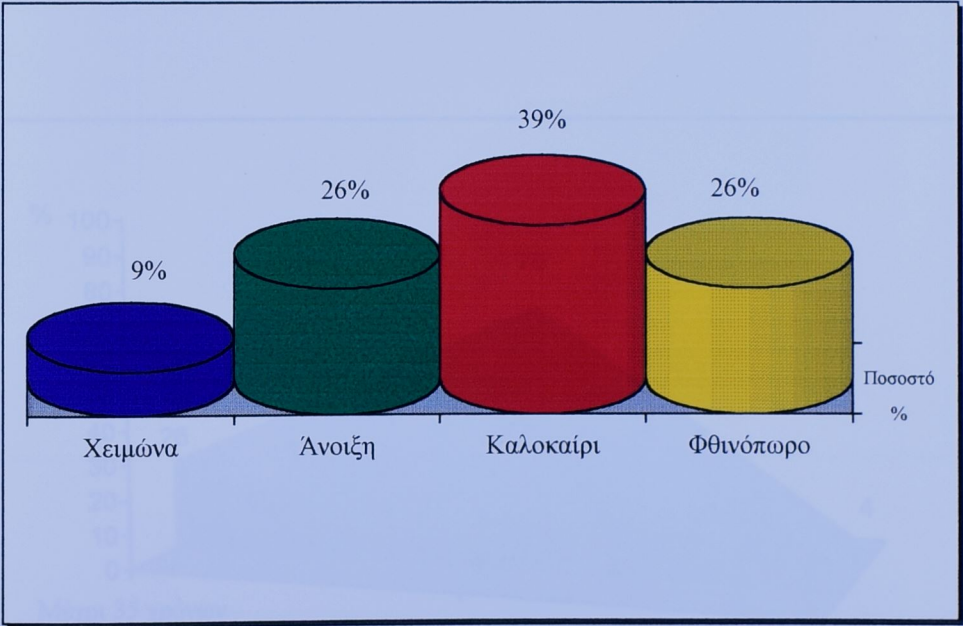
Ο μειωμένος αριθμός επισκεπτών κρούει τον κώδωνα κινδύνου για τη βιωσιμότητα των αγροτουριστικών καταλυμάτων. Η αύξηση των τουριστών θεωρείται αναγκαία. Παράλληλα καθησυχαστικός παράγοντας θεωρείται το γεγονός ότι ο Αγροτουρισμός/Οικοτουρισμός στον τόπο μας βρίσκεται ακόμα στα σπάργανα.

7.3.6 Ποιους μήνες έχετε περισσότερο τουρισμό:

Το 39% των ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων δέχονται τουρίστες τους καλοκαιρινούς μήνες. Ίσα ποσοστά τουριστών φαίνεται να επισκέπτονται τα καταλύματα την Άνοιξη και το Φθινόπωρο (26% αντίστοιχα), ενώ μείωση του ποσοστού τουριστών παρουσιάζεται κατά τους χειμερινούς μήνες (9%).

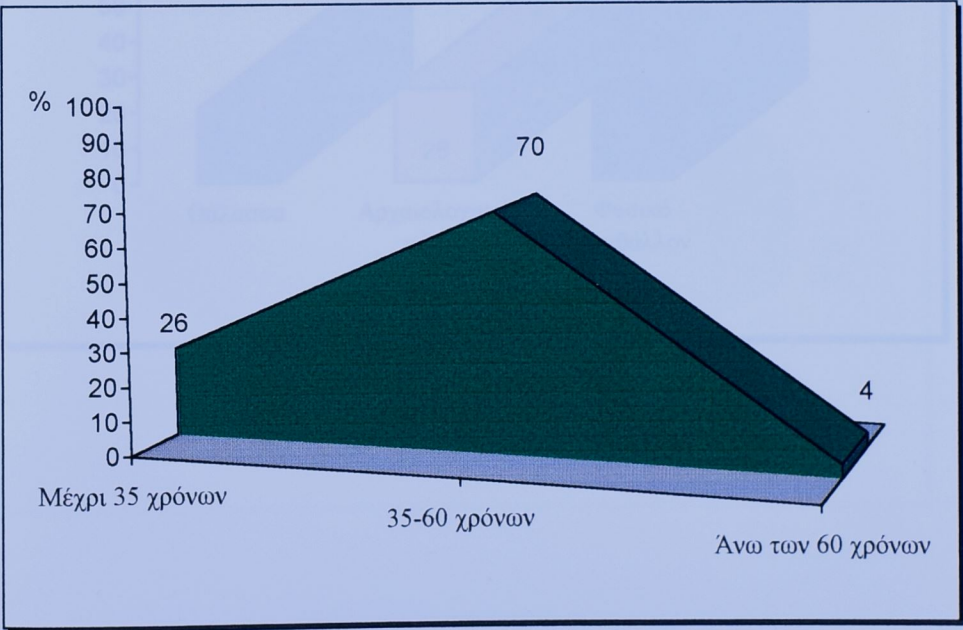
Αποδεικνύεται έτσι, ότι ο χειμερινός τουρισμός είναι ελάχιστος. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι υπάρχει τουρισμός τους υπόλοιπους μήνες, αλλά μεγαλύτερος αριθμός σημειώνεται τους καλοκαιρινούς μήνες.

7.3.7 Ποιας ηλικίας είναι οι τουρίστες;

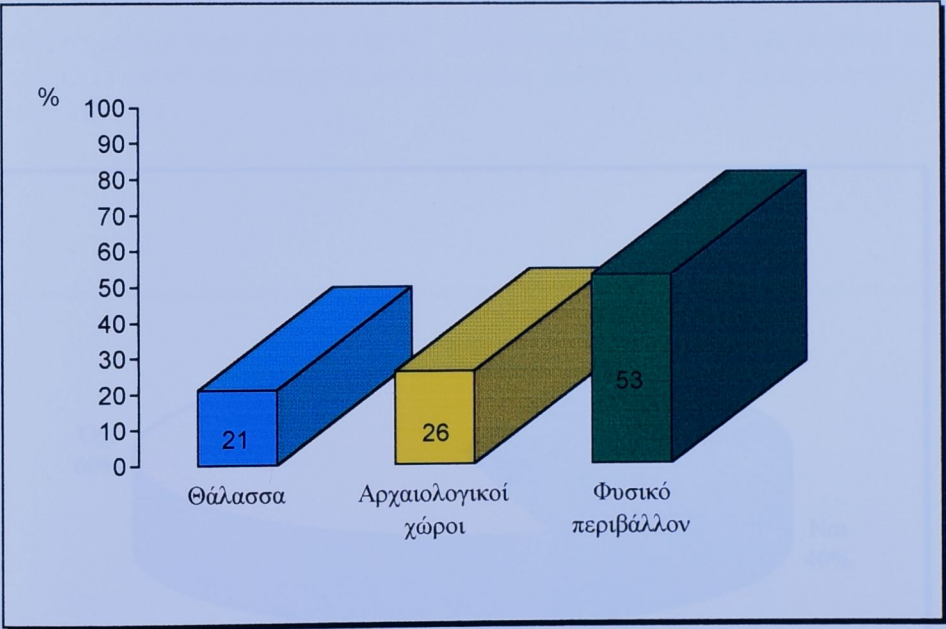
Η συντριπτική πλειοψηφία (70%) των τουριστών που διαμένουν στα αγροτουριστικά καταλύματα είναι ηλικίας μεταξύ 36 με 60 χρονών. Ένα μικρότερο, αλλά καθόλου αμελητέο ποσοστό που ανέρχεται γύρω στο 26%, έχει ηλικία μέχρι 35 χρόνων, ενώ μόλις το 4% των φιλοξενούμενων έχει ηλικία άνω των 61 χρονών.

Από τα πιο πάνω συνάγεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό τουριστών που προτιμούν τον Αγροτουρισμό είναι μεσήλικες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι υπάρχει ένας αριθμός νεαρών ατόμων τα οποία προτιμούν το είδος αυτό του τουρισμού.

7.3.8 Ποια είναι τα ενδιαφέροντα των τουριστών;

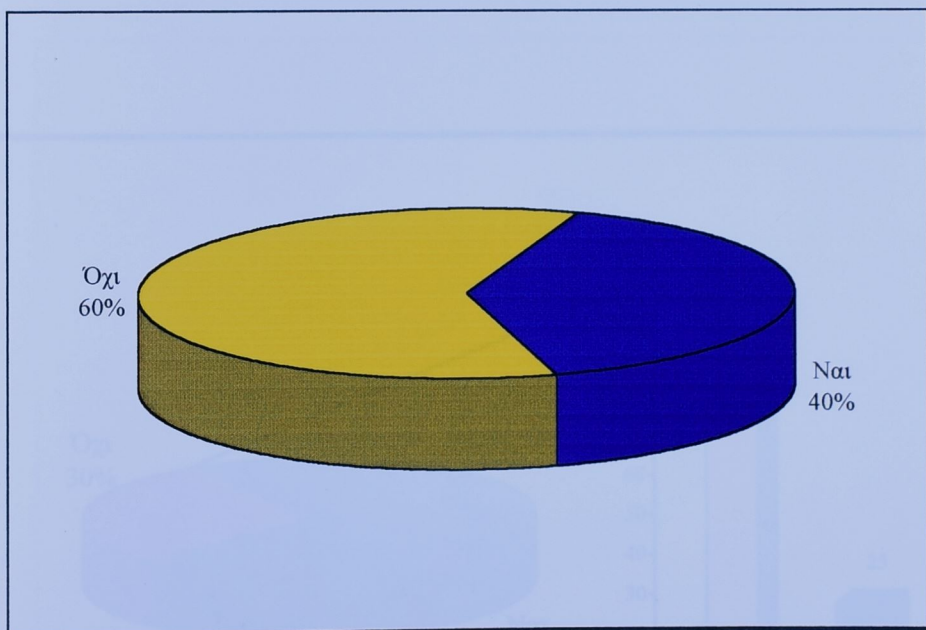
Το φυσικό περιβάλλον παρουσιάζεται ως το πρωταρχικό ενδιαφέρον των τουριστών που διαλέγει τον Αγροτουρισμό. Το 26% προτιμά τους αρχαιολογικούς χώρους, ενώ παράλληλα το 21% προτιμά τη θάλασσα.

7.3.9 Είστε ευχαριστημένοι από το εισόδημά σας;

Οι έξι στους δέκα ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων δεν είναι ευχαριστημένοι από το σημερινό εισόδημά τους.

Φυσικά αυτό αναμενόταν, εφόσον όπως παρατηρήθηκε προηγουμένως, τα καταλύματα φιλοξενούν μικρό αριθμό τουριστών κάθε χρόνο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο Αγροτουρισμός είναι μια καινούρια δραστηριότητα για τα κυπριακά δεδομένα και στο ότι οι περισσότεροι ιδιοκτήτες διαθέτουν πολύ μικρό αριθμό δωματίων (αγροτουριστικών καταλυμάτων).

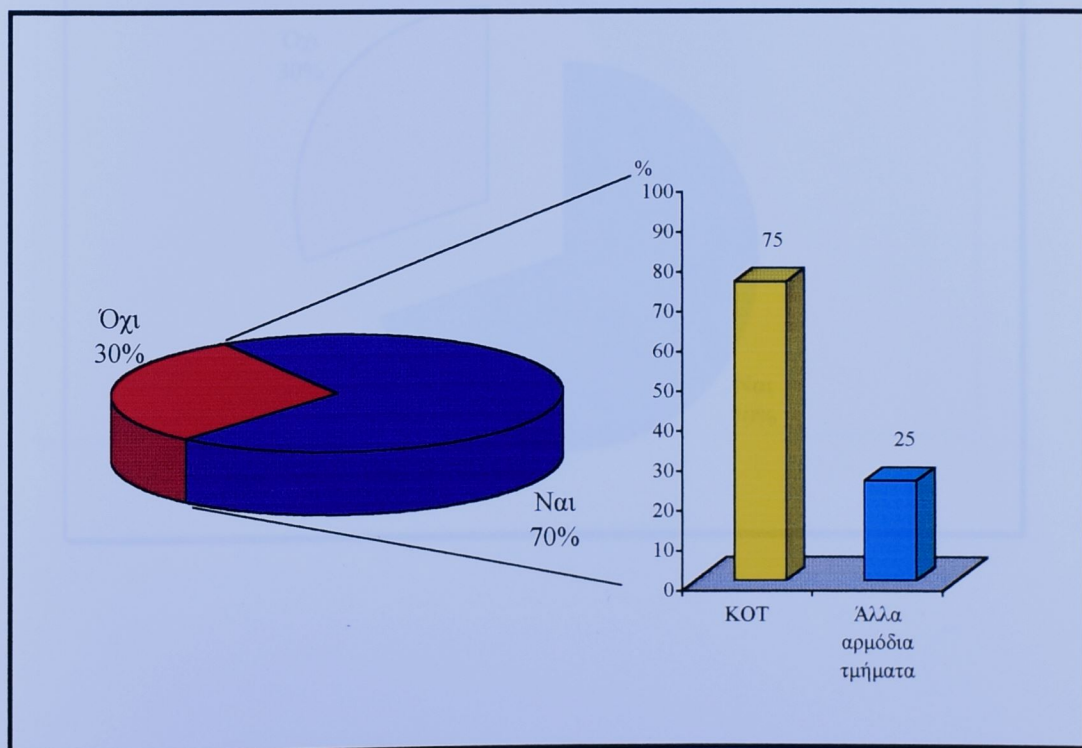
7.3.10 Νομίζετε ότι χρειάζεστε βοήθεια από κάποια αρμόδια Τμήματα και ποια;

Το μεγαλύτερο ποσοστό (70%) ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων αισθάνεται ότι χρειάζεται βοήθεια από τα αρμόδια Τμήματα.

Αυτό μπορεί κανείς εύκολα να το προβλέψει, αφού όπως προαναφέρθηκε η πλειοψηφία των ιδιοκτητών δεν είναι ικανοποιημένοι από το εισόδημά τους και όπως είναι φυσικό ζητούν βοήθεια προς αύξηση των εσόδων τους.

Ερωτώμενοι προς ποια κατεύθυνση αποτείνονται για βοήθεια, τα τρία τέταρτα δήλωσαν ότι χρειάζονται βοήθεια από τον ΚΟΤ.

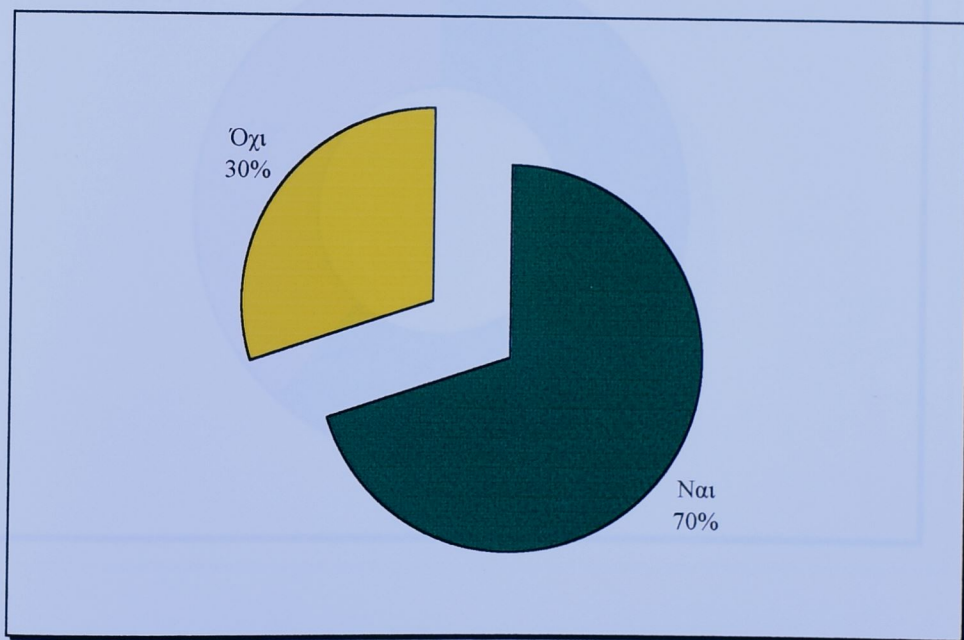
Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, το αίσθημα της ανάγκης για βοήθεια από τον ΚΟΤ είναι πιο έντονο ανάμεσα στους ιδιοκτήτες των μη εγκεκριμένων καταλυμάτων.

7.3.11 Χρειάζεστε επιμόρφωση;

Το 70% των ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων αισθάνεται ότι χρειάζεται επιμόρφωση.

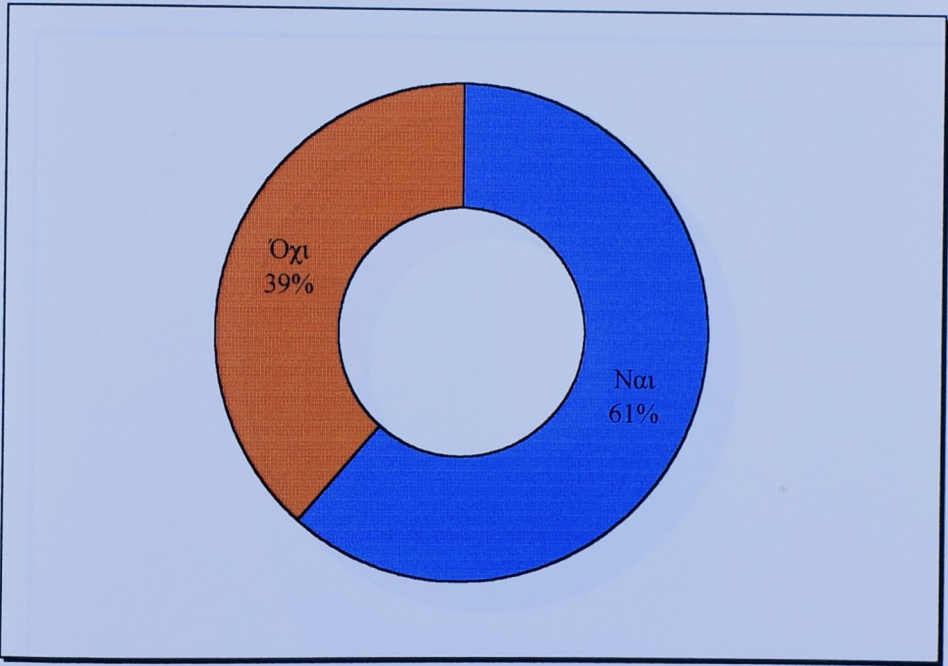
Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο θέμα της επιμόρφωσης.

7.3.12 Πιστεύετε στο θεσμό του συνεταιρισμού;

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό, το 61%, των ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων, πιστεύει στο θεσμό του συνεταιρισμού.

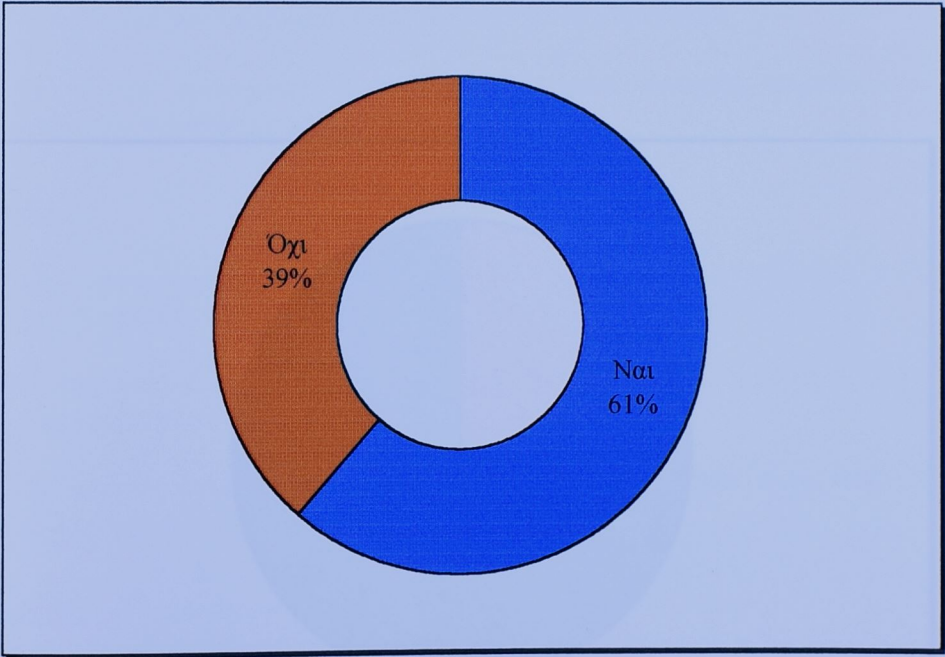
Το γεγονός αυτό θεωρείται πολύ θετικό στοιχείο στην περαιτέρω ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.

7.3.13 Χρησιμοποιείτε διαφήμιση;

Πάνω από τους μισούς ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων χρησιμοποιούν διαφήμιση.

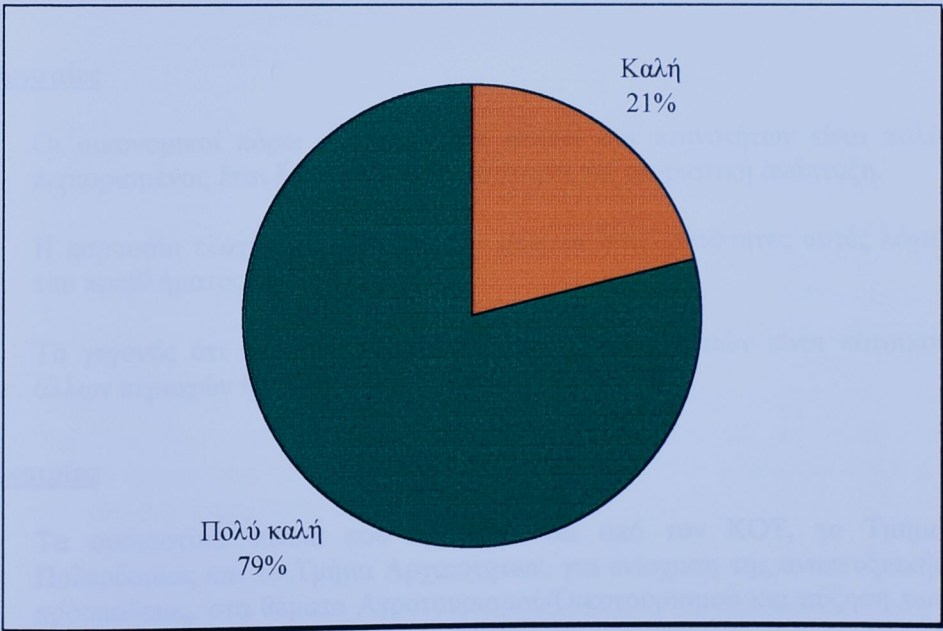
Ταυτόχρονα ένα πολύ σημαντικό ποσοστό, το 47%, φαίνεται ότι δεν χρησιμοποιεί διαφήμιση, αρνητικό σημείο στην ανάπτυξη του Αγροτουρισμού και γεγονός που υποδηλώνει έλλειψη σωστής οργάνωσης.

7.3.14 Ποια κατά τη γνώμη σας είναι η προοπτική του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού;

Το 79% πιστεύει ότι οι προοπτικές του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού είναι πολύ καλές, ενώ οι υπόλοιποι πιστεύουν ότι είναι καλές.

Το γεγονός ότι οι ιδιοκτήτες των αγροτουριστών καταλυμάτων θεωρούν ότι οι προοπτικές του Αγροτουρισμού είναι καλές έως και πολύ καλές είναι ενθαρρυντικό για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα στην Κύπρο. Παρόλο ότι οι πλείστοι δεν είναι ικανοποιημένοι με το εισόδημά τους ή/και από τη βοήθεια που λαμβάνουν από το κράτος, βλέπουν με αισιοδοξία το μέλλον.

8. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT (ΔΑΕΑ)

8.1 Δυνάμεις

- i. Η ύπαρξη πολλών παραδοσιακών κοινοτήτων με πλούσια αρχιτεκτονική και πολιτιστική κληρονομιά.
- ii. Το πλούσιο φυσικό περιβάλλον που υπάρχει μέσα στις κοινότητες ή πολύ κοντά σ' αυτές και το ενδιαφέρον των κατοίκων να διατηρήσουν αυτό το περιβάλλον.
- iii. Η εύκολη πρόσβαση στις κοινότητες λόγω της ύπαρξης σύγχρονου οδικού δικτύου.
- iv. Η επιθυμία των κατοίκων να ασχοληθούν με τον Τουρισμό.
- v. Η ύπαρξη κοινοτήτων με πολλά πολιτισμικά στοιχεία, παραδοσιακά οικήματα και ιδιαίτερο φυσικό κάλλος.

8.2 Αδυναμίες

- i. Οι οικονομικοί πόροι των κατοίκων αυτών των κοινοτήτων είναι πολύ περιορισμένοι, έτσι δεν έχουν τη δυνατότητα για τουριστική ανάπτυξη.
- ii. Η παρουσία ελάχιστων μόνο νεαρών ατόμων στις κοινότητες αυτές λόγω του προβλήματος της αστυφιλίας.
- iii. Το γεγονός ότι πολλοί από τους ιδιοκτήτες των σπιτιών είναι κάτοικοι άλλων περιοχών ή και απόδημοι.

8.3 Ευκαιρίες

- i. Τα ουσιαστικά δάνεια που προσφέρονται από τον ΚΟΤ, το Τμήμα Πολεοδομίας και το Τμήμα Αρχαιοτήτων, για ενίσχυση της αναπτυξιακής προσπάθειας, στα θέματα Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού και αύξηση των αγροτουριστικών καταλυμάτων.
- ii. Το συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον που υπάρχει από τους επισκέπτες για διαμονή στο φυσικό περιβάλλον της κοινότητας.

8.4 Απειλές

- i. Η τοπική οικονομία εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από το μαζικό τουρισμό και είναι δύσκολο να στραφεί προς τον Ήλιο Τουρισμό.

- ii. Η εμπλοκή εξωτερικών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στις κοινότητες.
- iii. Η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και του παραδοσιακού χαρακτήρα των χωριών.

9. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ – ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Οι Ήπιες Μορφές Τουρισμού στην Κύπρο βρίσκονται στο αρχικό τους στάδιο.
- Η Κύπρος διαθέτει όλα όσα απαιτούνται για την περαιτέρω ανάπτυξη αυτών των μορφών τουρισμού.
- Η Κύπρος αντιμετωπίζει σε πολλές ορεινές κοινότητες πολύ σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα. Ο Αγροτουρισμός/Οικοτουρισμός μπορεί να βοηθήσει στη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και συγχρόνως να βοηθήσει στην τοπική ανάπτυξη, με την απασχόληση των κατοίκων της περιοχής.
- Για να συμμετέχει κάποιος στο πρόγραμμα του Αγροτουρισμού και να μπορεί να επωφεληθεί από το Σχέδιο του ΚΟΤ, δεν είναι απαραίτητο να είναι αγρότης ή μόνιμος κάτοικος της κοινότητας, όπως συμβαίνει στις άλλες χώρες. Αρκεί να έχει ιδιόκτητο σπίτι ή ενοικιαζόμενο για καθορισμένο χρόνο. Έτσι έχουμε το φαινόμενο ένα μεγάλο ποσοστό από τους συμμετέχοντες στο Πρόγραμμα Αγροτουρισμού να είναι μόνιμοι κάτοικοι στις πόλεις ή και απόδημοι και τη διαχείριση των καταλυμάτων να την αναλαμβάνει κάποιο συγγενικό τους πρόσωπο. Αυτό είναι μειονέκτημα για την ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη του Αγροτουρισμού. Καλό θα ήταν να αναθεωρηθεί η υφιστάμενη πρακτική, με στόχο την πλήρη εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στον τομέα αυτό και με την τόνωση της τοπικής ανάπτυξης.
- Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι με τον όρο “Αγροτουρισμός” δεν νοείται απλά η ενοικίαση καταλυμάτων στους τουρίστες, όπως συμβαίνει σε πάρα πολλές περιπτώσεις στην Κύπρο. Ο Αγροτουρισμός/Οικοτουρισμός θα πρέπει να είναι στενά συνδεδεμένος με ένα πλήθος παράλληλων δραστηριοτήτων που έχουν να κάνουν με την παραγωγή και τη διάθεση στους επισκέπτες προϊόντων βιοτεχνίας/χειροτεχνίας, καθώς και άλλων προϊόντων τοπικής παραγωγής. Αυτά τα προϊόντα θα πρέπει να συνδέονται άμεσα με την κυπριακή παράδοση, την αγνότητα και την αυθεντικότητα, ώστε η όλη προσφορά να διαφοροποιείται από εκείνη του μαζικού τουρισμού.

- Οι φορείς που εμπλέκονται σε θέματα Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού (ΚΟΤ, Τμήμα Αρχαιοτήτων, Τμήμα Πολεοδομίας και Οικίσεως) πρέπει να συνεργάζονται πολύ στενά, με ανταλλαγή απόψεων-σκέψεων και εμπειριών, αλλά και συλλογική δουλειά, δεδομένου ότι στην Κύπρο όπως και στην Ελλάδα ισχύει το “μοντέλο διάσπασης αρμοδιοτήτων”, σε ό,τι αφορά στον Αγροτουρισμό. Ο ένας φορέας θα πρέπει να συμπληρώνει τον άλλο. Μόνο έτσι θα επιτύχει η ανάπτυξη και προώθηση ενός πολυδύναμου αγροτουριστικού προϊόντος. Θεωρείται παράληψη και προϊόν λανθασμένης κρίσης το γεγονός ότι ενώ ο Αγροτουρισμός άρχισε να εφαρμόζεται στην Κύπρο από το 1992, η εμπλοκή της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας στο αντικείμενο άρχισε έξι χρόνια μετά, δηλαδή το 1998. Αυτό είναι ένα αρνητικό σημείο γιατί είναι η μόνη υπηρεσία που ασχολείται με τα θέματα της γυναίκας της υπαίθρου. Είναι σε όλους γνωστό ότι η γυναίκα της υπαίθρου είναι αυτή που έχει το σπουδαιότερο ρόλο στο θέμα του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού.
- Η όλη διαδικασία για αναπαλαίωση των αγροτουριστικών καταλυμάτων είναι χρονοβόρα (μέχρι 3 χρόνια), γεγονός που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού.
- Οι νέες αυτές μορφές τουρισμού (Ηπιες Μορφές) προβλέπεται να πάρουν κάποιες σημαντικές διαστάσεις και από τη σημερινή τους νηπιακή μορφή να εξελιχθούν σε ένα ώριμο δέντρο. Οι αρχικές αγροτουριστικές μονάδες θα εξελιχθούν και θα εμπλουτίσουν την αγορά τους μέσω του διαδικτύου, με μεγάλο βαθμό απόδοσης. Η αυξημένη ζήτηση για συνεχείς επεκτάσεις της τουριστικής βιομηχανίας θα υπονομεύουν τις προσπάθειες για τη δημιουργία βιώσιμης αγροτουριστικής και οικοτουριστικής οικονομίας που θα είναι μικρή μεν αλλά πλούσια και απολαυστική για τους τουρίστες.

Η δημιουργία τσιμεντένιων πύργων (μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων) και η κερδοσκοπία στην εκμετάλλευση της γης θα συνεχίσουν να καταστρέφουν τις όμορφες και ήσυχες περιοχές του νησιού. Οι προστατευτικές ζώνες, η εφαρμογή σχετικής νομοθεσίας και ο προσεκτικός σχεδιασμός, πιστεύεται ότι μπορούν να διατηρήσουν το φυσικό περιβάλλον βιώσιμο και αποδοτικό.

- Ορισμένες κοινότητες αν και έχουν συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα Αγροτουρισμού του ΚΟΤ από το 1992, εντούτοις δεν έχουν προχωρήσει στην αναπαλαίωση αγροτουριστικών καταλυμάτων, παρά μόνο σε αναπαλαίωση πλατειών ή κάποιων κοινοτικών χώρων. Στις κοινότητες στις οποίες έχουν αναπαλαιωθεί αγροτουριστικά καταλύματα, αυτά είναι μεμονωμένα με πολύ μικρό αριθμό δωματίων. Έτσι υπάρχουν κοινότητες που ανήκουν στο πρόγραμμα Αγροτουρισμού και το μόνο που διαθέτουν είναι 1-2 καταλύματα. Αυτό δημιουργεί πολλά προβλήματα για την ομαλή λειτουργία των καταλυμάτων αυτών, αλλά και για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού γενικότερα.

Η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού θα πρέπει να γίνεται σε πιο οργανωμένη και συστηματική βάση, ώστε να συμμετέχουν όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα, για να έχει και μεγαλύτερη επιτυχία το όλο έργο.

- Αν και ένας μικρός αριθμός κοινοτήτων έχουν συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού και άτομα έχουν αρχίσει να ασχολούνται με αυτή τη δραστηριότητα, εντούτοις πολλοί από τους κατοίκους έχουν άγνοια γι' αυτό το πρόγραμμα. Θα πρέπει να καταρτιστούν ειδικά προγράμματα για να γνωρίσουν οι αγρότες τι είναι ο Αγροτουρισμός/Οικοτουρισμός, τα οφέλη του και τα προτερήματά του σε σχέση με το μαζικό τουρισμό.

Εκεί που έχει προχωρήσει ο Αγροτουρισμός/Οικοτουρισμός θα πρέπει να γίνουν ειδικά προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης σε θέματα που αφορούν τις τουριστικές διαδικασίες και δραστηριότητες για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις.

- Ο Αγροτουρισμός του αγροκτήματος δεν υπάρχει στην Κύπρο όπως υπάρχει στις Ευρωπαϊκές χώρες, όπου ο τουρίστας μπορεί να μένει σε μια αγροτική εκμετάλλευση, να ζει τον αγροτικό τρόπο ζωής και συχνά να λαμβάνει μέρος σε αγροτικές εργασίες. Κρίνεται ότι αυτό θα μπορούσε να αρχίσει να εφαρμόζεται και στην Κύπρο με επιτυχία.
- Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα, που σημαίνει ενεργό συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού σε όλες τις δραστηριότητες του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού και όχι μόνο σε κάποιες δευτερεύουσας σημασίας δραστηριότητες.
- Η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού στην Κύπρο είναι ακόμα πολύ περιορισμένη και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον παραδοσιακό τουρισμό των θερινών διακοπών. Ο χειμερινός Αγροτουρισμός είναι υποτυπώδης και θα πρέπει να γίνει προσπάθεια ώστε να αναπτυχθεί. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ανάλογη προσφορά χαμηλών τιμών των καταλυμάτων.
- Η κυπριακή λαϊκή παράδοση και τέχνη έχει υποβαθμιστεί σε μεγάλο βαθμό ακόμα και στις αγροτικές κοινότητες. Γι' αυτό θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες ώστε η κυπριακή παράδοση να αναβαθμιστεί. Θα πρέπει να γίνουν εκπαιδεύσεις στα νεαρά άτομα, ώστε να μπορούν να συνεχίσουν την παράδοση στα υφαντά, στην καλαθοπλεκτική, στην αγγειοπλαστική, στην ξυλογλυπτική, στην πυρογραφία, στο Λευκαρίτικο κέντημα, στους κροσιέδες κ.ά.
- Τα οικονομικά κίνητρα θα πρέπει να δίνονται αποκλειστικά στους μόνιμους κατοίκους των αγροτουριστικών κοινοτήτων.

- Ο αγροτουριστικός συνεταιρισμός δεν υπάρχει στην Κύπρο παρόλο που η πλειοψηφία των ιδιοκτητών των αγροτουριστικών καταλυμάτων πιστεύουν στο θεσμό του συνεταιρισμού. Το κράτος θα πρέπει να ενθαρρύνει τη δημιουργία αγροτουριστικών συνεταιρισμών, αλλά να αναληφθούν και σχετικές ιδιωτικές πρωτοβουλίες.
- Καλό θα ήταν να εφαρμοστεί και στην Κύπρο ο Κοινοτικός Αγροτουρισμός/Οικοτουρισμός πάνω σε συνεταιριστική βάση. Αφού γίνει επιλογή 1-2 παραδοσιακών κοινοτήτων που έχουν πληθυσμό παραγωγικής ηλικίας, να ενημερωθούν και αφού εξασφαλιστεί η απαραίτητη συναίνεση των κατοίκων να υπάρξουν ειδικά οικονομικά κίνητρα, φορολογικές διευκολύνσεις για τις κοινότητες και αρκετή βοήθεια και συμπαράσταση από τα αρμόδια Τμήματα, ώστε να υπάρξει επιτυχία. Έτσι θα υπάρχουν και συγκεκριμένα πρότυπα για τις υπόλοιπες κοινότητες.

Επίσης είναι πολύ σημαντικό να συμμετέχει και να διαχειρίζεται η κοινότητα ως εταιρεία τα αγροτουριστικά καταλύματα, καταστήματα, ταβέρνες. Έτσι, οι κάτοικοι συμβάλλουν με περισσότερη επιτυχία στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της κοινότητάς τους, καθώς και στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Είναι πολύ σημαντικό στο είδος αυτό του τουρισμού να συμμετέχει η κοινότητα ενεργά με δικούς της ανθρώπους στον προγραμματισμό, το σχεδιασμό, την κατασκευή, τη διοίκηση και την πλήρη λειτουργία του όλου έργου.

- Οι ιδιοκτήτες των περισσότερων αγροτουριστικών καταλυμάτων προσφέρουν μόνο διαμονή. Είναι απαραίτητο να προσφέρεται τουλάχιστον το πρόγευμα στους τουρίστες. Αυτό είναι καλύτερο και για τους τουρίστες για να έχουν άμεση επαφή με τους απλοϊκούς ανθρώπους της κοινότητας, αλλά είναι και προς το συμφέρον των ιδιοκτητών των αγροτουριστικών καταλυμάτων.
- Οι ιδιοκτήτες περιμένουν περισσότερη υποστήριξη από τον ΚΟΤ για να πετύχουν ψηλό βαθμό πληρότητας, ώστε να έχουν ουσιαστικότερα οικονομικά οφέλη. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με εκστρατεία marketing τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Θα πρέπει να γίνουν ντοκυμαντέρ για την τηλεόραση και το ραδιόφωνο και να διανεμηθούν φυλλάδια, ώστε να γίνουν σε όλους γνωστές οι νέες αυτές μορφές τουρισμού.
- Καλό θα ήταν η όλη αγροτουριστική δραστηριότητα να τεθεί κάτω από το γενικό συντονισμό ενός κεντρικού φορέα, ώστε να διευκολύνεται η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού.

- Τέλος, πεποίθηση όλων είναι ότι οι προοπτικές του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού είναι καλές, μέχρι πολύ καλές. Είναι γεγονός ότι το είδος αυτό του τουρισμού μπορεί να εξελιχθεί σε ένα χρήσιμο εργαλείο έλξης ποιοτικού τουρισμού και ενίσχυσης της οικονομίας της Κύπρου. Επιπρόσθετα, αποτελεί ένα μέσο για την προβολή της φυσικής ομορφιάς, της παράδοσης και του πολιτισμού της Κύπρου. Πιστεύεται ειλικρινά ότι το κράτος πρέπει να βλέπει με τη δέουσα προσοχή το θέμα του Αγροτουρισμού/Οικοτουρισμού, γιατί με ελάχιστη αλλά συστηματική προσπάθεια μπορούν να επιτευχθούν πολλά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Αποστολόπουλος Κ. και Γιάγκου Δ. (1997)

“Μαθήματα Αγροτουρισμού”. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Ιακωβίδου Ο. (1974)

“Μελέτη Ανάπτυξης Αγροτικού Τουρισμού στις Ορεινές Κοινότητες της Επαρχίας Παιονίας”. Θεσσαλονίκη

Ίδρυμα Λαόνας

Εγχειρίδιο για το Σχέδιο Λαόνας

Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος

Εγχειρίδιο για το Περιβάλλον

Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ)

Ετήσια Έκθεση 1997

Λογοθέτης Μ. (1988)

“Αγροτικός Τουρισμός: Μια εναλλακτική λύση”. Αθήνα

Παπακωνσταντινίδης Λ. Α. (1993)

“Αγροτουρισμός Σταθμός στο Δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη”. Αθήνα

Σχίζας Γ. (1998)

“Ο Άλλος Τουρισμός”. Αθήνα

Σχέδιο Λαόνας (1996)

“Ακάμας – Λαόνα, Παράδοση – Μύθοι – Αρχαιολογία – Μνημεία”. Κύπρος

Ξενόγλωσση

Douglas A. A. (1993)

“Discover Laona”. Cyprus

Karouzis G. Karouzi Chr. (1996)

“Touring guide of Polis – Laona – Akamas”. Cyprus

Lindberge Kreg, Enriqueg and Sproule (1995)

“Doew Ecotourism achive Conservation and Development Objectives”

Annual Tourism Research

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Αφίξεις Τουριστών ανά Μήνα – 1997

	Ιαν.	Φεβρ.	Μάρ.	Απρ.	Μάιος	Ιούν.	Ιουλ.	Αύγ.	Σεπτ.	Οκτ.	Νοέμβ.	Δεκ.	Ολικό
Ηνωμένο Βασίλειο	31.695	30.574	54.502	61.591	85.172	89.889	106.187	110.897	99.300	89.352	51.399	35.751	846.309
Γερμανία	6.313	12.022	27.029	20.920	28.487	17.758	25.836	28.845	25.409	31.388	15.520	10.326	250.053
Ελλάδα	3.943	3.827	4.859	6.701	5.624	6.249	7.998	8.509	4.967	5.525	4.041	5.506	67.749
Σκανδιναβικές Χώρες	1.755	2.272	11.866	21.113	28.429	32.308	29.538	27.272	31.089	24.558	7.814	7.004	225.018
Γαλλία	835	1.180	2.202	4.709	3.560	3.222	4.198	3.799	2.949	2.921	1.458	1.323	32.356
Ελβετία	828	2.080	4.928	8.555	9.885	9.580	13.895	10.762	15.279	15.399	2.314	1.751	95.256
Ολλανδία	1.280	1.410	2.753	3.805	4.420	4.223	7.671	5.820	5.815	4.776	2.215	1.516	45.704
Βέλγιο	381	992	2.386	3.407	2.904	3.002	5.720	6.020	3.082	3.100	1.803	1.522	34.319
Αυστρία	1.010	982	2.255	1.799	2.735	2.517	3.081	3.294	3.215	3.374	1.481	1.098	26.841
Ιταλία	501	528	741	1.407	1.381	2.690	2.837	5.216	1.717	1.031	666	878	19.593
Αραβικές Χώρες	2.956	2.728	3.428	3.777	3.578	4.686	8.161	8.251	5.028	4.006	2.918	3.308	52.825
Ρωσία και άλλες Χώρες	5.852	5.795	9.727	13.482	16.826	25.385	35.306	48.028	24.919	18.925	11.866	5.743	221.854
Πρώην Σοβιετικής Ένωσης													
Ισραήλ	1.610	1.030	2.675	3.973	3.724	3.912	7.939	11.477	6.094	7.364	1.582	1.094	52.474
Χώρες Ανατολικής Ευρώπης	1.839	1.470	2.024	2.375	3.352	4.305	6.236	6.386	5.075	4.462	1.968	1.350	40.842
Ιρλανδία	87	0	495	1.446	2.953	3.400	3.016	3.082	2.800	2.497	142	223	20.141
Άλλες Χώρες	6.846	958	2.130	2.296	3.315	6.334	7.916	6.229	5.887	5.493	3.923	5.339	56.666
ΟΛΙΚΟ	67.731	67.848	134.000	161.356	206.345	219.460	275.535	293.887	242.625	224.371	111.110	83.732	2.088.000

Σημείωση: Τα στοιχεία της περιόδου Ιανουαρίου – Μαΐου 1997 υπολογίστηκαν με βάση την Ταξιδιωτική Κίνηση.

Τα στοιχεία της περιόδου Ιουνίου – Δεκεμβρίου 1997 είναι τα αποτελέσματα της έρευνας Ταξιδιωτών που διεξάγει το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Διανυκτερεύσεις σε Αδειούχα Τουριστικά Καταλύματα - Ιανουάριος-Δεκέμβριος 1996/1997

	1997	1996	Γ Κατηγορία	Τουριστικά Διαμερίσματα	Τουριστικές Επαύλεις	Γ Κατηγορία – Τουριστ. Διαμερ.	Ολικό Ξενοδοχεία/Τουριστ. Διαμερ.	Ολικό Αγροτουρισμός
ΛΕΥΚΩΣΙΑ			7.598			7.598	214.565	222.163
Αλλαγές (%)			9.224			9.224	226.083	235.307
ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ			-17,6			-17,6	-5,1	-5,6
Αλλαγές (%)			17.485	19.329		36.814	2.316.213	2.353.027
ΑΠΤΑ ΝΑΠΙΑ			13.206	4.788		17.994	2.170.269	2.188.263
Αλλαγές (%)			32,4	303,7		104,6	6,7	7,5
ΑΠΤΑ ΝΑΠΙΑ			48.270	327.217		375.487	2.932.452	3.307.939
Αλλαγές (%)			27.201	171.169		198.370	2.745.837	2.944.207
Αλλαγές (%)			77,5	91,2		89,3	6,8	12,4
ΛΑΡΝΑΚΑ			19.389	81.008		100.395	953.613	1.054.008
Αλλαγές (%)			20.141	89.090		109.231	1.100.711	1/209.942
ΛΕΜΕΣΟΣ			-3,7	-9,1		-8,1	-13,4	-12,9
Αλλαγές (%)			55.079	159.183		214.262	2.490.575	2.704.837
ΠΑΦΟΣ			55.519	113.016		168.535	2.579.930	2.748.465
Αλλαγές (%)			-0,8	40,8		27,1	-3,5	-1,6
ΠΑΦΟΣ			115.978	328.793	8.825	444.771	3.392.068	3.845.884
Αλλαγές (%)			77.195	280.164	10.910	357.359	3.290.694	3.658.963
ΟΡΕΙΝΑ ΘΕΡΕΤΡΑ			50,2	17,4	-19,1	24,5	3,1	5,1
Αλλαγές (%)							160.104	160.104
Αλλαγές (%)							169.760	169.760
ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			256.201	915.528	8.825	1.171.729	12.084.921	13.263.475
Αλλαγές (%)			193.262	658.227	10.910	851.489	11.887.441	12.749.840
Αλλαγές (%)			32,6	39,1	-19,1	37,6	1,7	4,0
ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ			65.755	346.546		412.301	5.248.665	5.660.966
Αλλαγές (%)			40.407	175.957		216.364	4.916.106	5.132.470
ΟΛΕΣ ΟΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			62,7	96,9		90,6	6,8	10,3
Αλλαγές (%)			283.799	915.528	8.825	1.179.327	12.459.590	13.647.742
Αλλαγές (%)			202.486	658.227	10.910	860.713	12.283.284	13.154.907
Αλλαγές (%)			30,3	39,1	-19,1	37,0	1,4	3,7

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β - Β1

Αγροτουριστικά Καταλύματα στις Κοινότητες της Λαόνας

Κάθηκας

1. Χελιδόνα της Λαόνας Λτδ
Τηλ. 357-6-233358	3 διαμερίσματα ενός υπνοδωματίου
(6 κλίνες)
2. Το σπίτι της Λωξάντρας
Τηλ. 357-5-336673	4 διαμερίσματα (2 στούντιο και 2 με
ένα υπνοδωμάτιο) (8 κλίνες)

Κρήτου Τέρρα

1. Μακρινάρι
Τηλ. 357-6-232931	3 στούντιο
(6 κλίνες)
2. Το Κονάτζιη
Τηλ. 357-2-766336	1 διαμέρισμα ενός υπνοδωματίου
3 στούντιο (8 κλίνες)
3. Το σπίτι της κυρίας Αναστασίας
Τηλ. 357-6-332209	1 διαμέρισμα δύο υπνοδωματίων
1 διαμέρισμα ενός υπνοδωματίου
1 στούντιο (7 κλίνες)

Μηλιού

1. Το σπίτι του κυρίου Στάθη
Τηλ. 357-6-321443 | 2 διαμερίσματα
(6 κλίνες) |
|---|------------------------------|

Πάνω Ακουρδάλια

1. Το σπίτι της κυρίας Φρόσως
Τηλ. 357-5-313132	1 διαμέρισμα 2 υπνοδωματίων
1 στούντιο (5 κλίνες)
2. Το σπίτι της κυρίας Χλόης
Τηλ. 357-6-252268	1 διαμέρισμα 2 υπνοδωματίων
1 στούντιο (6 κλίνες)

Κάτω Ακουρδάλια

1. Το εξοχικό της Όλγας
Τηλ. 357-2-761438	1 διαμέρισμα δύο υπνοδωματίων
(4 κλίνες)
2. Αμάρακος
Τηλ. 357-6-632030	7 στούντιο
(14 κλίνες)
3. Το σπίτι της κυρίας Αγγελικής
("Apollon")
Τηλ. 357-6-632030	Κατοικία με τρία υπνοδωμάτια
(5 κλίνες)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β - Β2

Αδειούχα Αγροτουριστικά Καταλύματα

Επαρχία Λευκωσίας

1. Κακοπετριά
Πανδοχείο Ληνός
Τηλ. 357-2-923161
Δυναμικότητα: 6 δωμάτια, 1 στούντιο,
1 σουίτα (20 κλίνες)
2. Καλοπαναγιώτης
Το Κατώι
Τηλ. 357-2-350283
Δυναμικότητα: 10 δωμάτια (20 κλίνες)
3. Λυθροδόνας
Αυλή Γιωργαλλίδη
Τηλ. 357-2-543236
Δυναμικότητα: 1 σπίτι 3 υπνοδωματίων
(6 κλίνες)
4. Πολύστυπος
Το σπίτι της Ευρυδίκης
Τηλ. 357-2-771605
Δυναμικότητα: 2 σπίτια 2 υπνοδωματίων
(4 κλίνες)
5. Τσακίστρα
Το σπίτι της Χριστίνας
Τηλ. 357-2-316514
Δυναμικότητα: 1 σπίτι 2 υπνοδωματίων
(4 κλίνες)

Επαρχία Λάρνακας

6. Βάβλα
Σπίτι Παπαδοπούλου
Τηλ. 357-4-656327
Δυναμικότητα: 1 σπίτι 3 υπνοδωματίων
(3 διπλές κλίνες)
7. Τόχνη
Το πετρόκτιστο της κυρίας
Αγγέλας
Τηλ. 357-5-331607
Δυναμικότητα: 4 σπίτια του ενός
υπνοδωματίου και 3 στούντιο
(8 διπλές κλίνες)
8. Δανάη
Τηλ. 357-4-662123
Δυναμικότητα: 8 διαμερίσματα του ενός
υπνοδωματίου (16 κλίνες)
9. Μέσπιλο Αρ. 1
Τηλ. 357-4-332998
Δυναμικότητα: 6 διαμερίσματα (5 του ενός
και 1 των δύο υπνοδωματίων) (14 κλίνες)
10. Μέσπιλο Αρ. 2
Τηλ. 357-4-332998
Δυναμικότητα: 2 διαμερίσματα των δύο και
ενός υπνοδωματίων (6 κλίνες)

11.	Άννα
Τηλ. 357-4-332998	Δυναμικότητα: 2 διαμερίσματα του ενός
υπνοδωματίου (4 κλίνες)
12.	Βασιλικός Αρ. 1
Τηλ. 357-4-332998	Δυναμικότητα για Βασιλικός Αρ. 1 και Αρ. 2
11 διαμερίσματα (5 του ενός υπνοδωματίου
και 6 των δύο υπνοδωματίων) (34 κλίνες)
13.	Βασιλικός Αρ. 2	
14.	<u>Καλαβασός</u>
Κοντογιάννη
Τηλ. 357-5-580305	Δυναμικότητα: 4 διαμερίσματα των δύο και
ενός υπνοδωματίου (10 κλίνες)
15.	Τάκης Α
Τηλ. 357-4-332998	Δυναμικότητα για Τάκη Α και Β:
8 διαμερίσματα (4 του ενός υπνοδωματίου
και 4 στούντιο) (16 κλίνες)
16.	Τάκης Β	
17.	Τέντα
Τηλ. 357-4-332998	Δυναμικότητα: 4 διαμερίσματα (ένα των δύο
και τρία του ενός υπνοδωματίου) (10 κλίνες)
18.	Σωφρόνης
Τηλ. 357-4-332995	Δυναμικότητα: 3 διαμερίσματα (ένα των δύο
και δύο του ενός υπνοδωματίου) (8 κλίνες)
19.	Ερατώ
Τηλ. 357-4-332998	Δυναμικότητα: 1 σπíti των δύο
υπνοδωματίων
(4 κλίνες)

Επαρχία Λεμεσού

20.	<u>Αψιού</u>
Το εξοχικό της Αψιού
Τηλ. 357-5-337785	Δυναμικότητα: 1 σπíti ενός υπνοδωματίου
(4 κλίνες)
21.	<u>Άρσος</u>
Το σπíti της Ντίας
Τηλ. 357-5-372368	Δυναμικότητα: 1 σπíti δύο υπνοδωματίων
(4 κλίνες)
22.	Μούστος
Τηλ. 357-9-604955	Δυναμικότητα: 2 διαμερίσματα των δύο
υπνοδωματίων (6 διπλές κλίνες)
23.	Οικία Κορνάρο
Τηλ. 357-5-358836	Δυναμικότητα: 2 διαμερίσματα του ενός
υπνοδωματίου και δύο στούντιο (8 κλίνες)
24.	<u>Μονιάτης/Σαϊττάς</u>
Οκέλλα
Τηλ. 357-5-432521	Δυναμικότητα: 11 δωμάτια (22 κλίνες)

25. Επισκοπή
Το σπίτι του Αντώνη
Τηλ. 357-5-232502 Δυναμικότητα: 8 δωμάτια, 1 σουίτα
(20 κλίνες)
26. Λόφου
Το σπίτι του Παναγή Μακρή
Τηλ. 357-2-755610 Δυναμικότητα: 1 σπίτι ενός υπνοδωματίου
(1 διπλή κλίνη)

Επαρχία Πάφου

27. Νικόκλεια
Βασιλιάς Νικοκλής
(μικρό ξενοδοχείο)
Τηλ. 357-6-432211 Δυναμικότητα: 8 δωμάτια
(16 κλίνες)
28. Καλλέπεια
Το Αγροτικό
Τηλ. 357-6-265009 Δυναμικότητα: 2 διαμερίσματα
(8 κλίνες)
29. Κάθηκας
Χελιδόνα
Τηλ. 357-6-233358 Δυναμικότητα: 3 διαμερίσματα του ενός
υπνοδωματίου (6 κλίνες)
30. Το σπίτι της Λωξάντρας
Τηλ. 357-5-336673 Δυναμικότητα: 4 διαμερίσματα (2 του ενός
υπνοδωματίου και 2 στούντιο) (8 κλίνες)
31. Κρήτου Τέρρα
Το Κονάτζι της Κρήτου
Τηλ. 357-2-766336 Δυναμικότητα: 1 διαμέρισμα του ενός
υπνοδωματίου και 3 στούντιο (8 κλίνες)
32. Μακρυνάρι
Τηλ. 357-6-232931 Δυναμικότητα: 3 στούντιο
(6 κλίνες)
33. Γουδί
Κωσταρής
Τηλ. 357-6-220440 Δυναμικότητα: 3 διαμερίσματα
(12 κλίνες)
34. Κάτω Ακουρδάλια
Αμάρακος
Τηλ. 357-2-313374 Δυναμικότητα: 7 δωμάτια
(14 κλίνες)
35. Το εξοχικό της Όλγας
Τηλ. 357-2-761438 Δυναμικότητα: 1 σπίτι των δύο
υπνοδωματίων
(4 κλίνες)

36. Παναγιά
Παλάτι του Ξυλάρη
Τηλ. 357-2-332333
Δυναμικότητα: 4 διαμερίσματα (2 στούντιο και 2 του ενός υπνοδωματίου) (8 κλίνες)
37. Το σπίτι του Στέλιου
Τηλ. 357-6-722343
Δυναμικότητα: 1 σπίτι του ενός υπνοδωματίου (2 κλίνες)
38. Λιακωτό
Τηλ. 357-6-235597
Δυναμικότητα: 1 διαμέρισμα (2 υπνοδωματίων και 1 στούντιο) (6 κλίνες)
39. Το Αρχοντικό του Μελέτιου
Τηλ. 357-6-235011
Δυναμικότητα: 4 διαμερίσματα (1 στούντιο, 2 του ενός και 1 των δύο υπνοδωματίων) (10 κλίνες)
40. Χούλου
Το σπίτι της Ρήγαινας
Τηλ. 357-6-232581
Δυναμικότητα: 1 κατοικία τριών υπνοδωματίων (6 κλίνες)

Το Σχέδιο Λαόνας συνέβαλε με τεχνική και οικονομική βοήθεια στη συντήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη διαφόρων μνημείων ή κτηρίων, όπως ο ναός της Αγίας Αικατερίνης (15ος αιώνας) και το παλάτιο στην Κρήση Τέρρα, το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής (15ος/16ος αιώνας) και οι Μύλοι στην Κάτω Ακουαρόλια, το παλιό σχολείο και την Πολιτιστικό Κέντρο στον Κάθικα (Γερόμα του 1377), το κρηναρίο (πρώς φουμακίων φοντών) και ο ελαιώνας στην Πάω Ακουαρόλια, κά-

Hic est ille homo de quo dicitur in
 scriptis in petra non habuit super
 humeros eius o subleuatum in eis

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ - Γ2

Map of Cyprus

ΠΑΦΟΣ

Νικόκλεια
Καλλέπεια
Κάθικας
Κρίτου Τέρα
Γουδί
Κάτω Ακουρδάλια
Παναγιά
Χούλου

ΛΑΡΝΑΚΑ

Βάβλα
Τόχνη
Καλαβασός

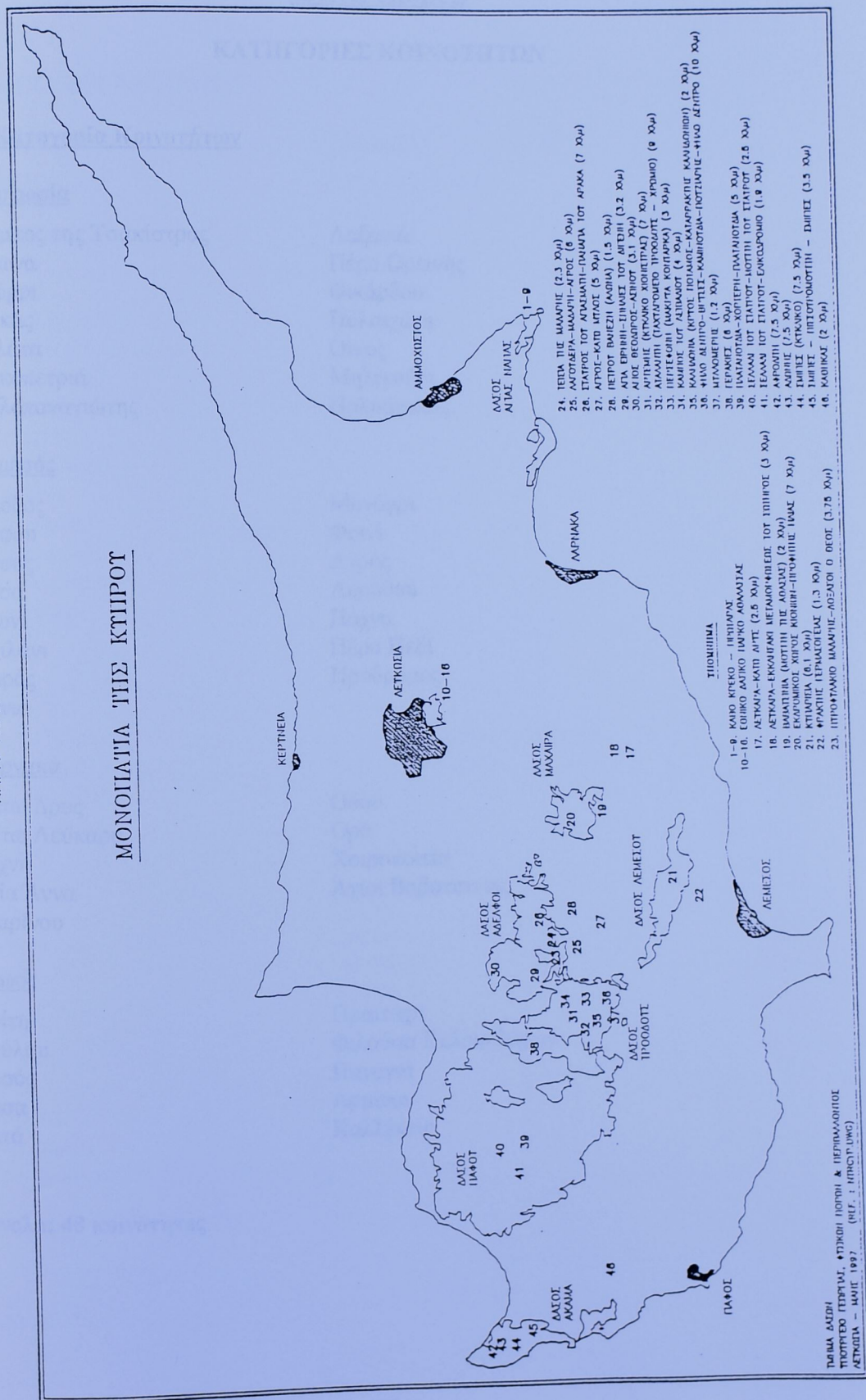
ΛΕΜΕΣΟΣ

Αψιού
Επισκοπή
Λόφου
Άρσος
Σαϊττάς/Μονιάτης

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Κακοπετριά
Καλοπαναγιώτης
Λυθροδόνας
Πολύστιπος
Τσακίστρα

MONOTONIA 'TIS KTIPTOT

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Α Κατηγορία Κοινοτήτων

Λευκωσία

Κάμπος της Τσακίστρας
Άλωνα
Γούρρι
Ασκάς
Γαλάτα
Κακοπετριά
Καλοπαναγιώτης

Λαζανιά
Πέρα Ορεινής
Φικάρδου
Παλαιχώρι
Οίκος
Μηλικούρι
Πολύστυπος

Λεμεσός

Όμοδος
Λόφου
Άρσος
Βάσα
Βουνί
Κοιλάνι
Δωρός
Λάνια

Μονάγρι
Φοινί
Αγρός
Λεμύθου
Πάχνα
Πέρα Πεδί
Πρόδρομος

Λάρνακα

Κάτω Δρυς
Κάτω Λεύκαρη
Τόχνη
Αγία Άννα
Σκαρίνου

Οδού
Ορά
Χοιροκοιτία
Άγιοι Βαβατσινιάς

Πάφος

Φοίτη
Χούλου
Λυσός
Λάσα
Νατά

Πραιτώρι
Φιλούσα Κελοκεδάρων
Παναγιά
Αρμίνου
Καλλέπεια

Σύνολο: 48 κοινότητες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Β Κατηγορία Κοινοτήτων

Λευκωσία

Αλάμπρα
Αληθινού
Ευρύχου
Καπέδες
Κλήρου
Λαγουδερά
Λειβάδια (Πιτσιλιάς)
Λυθροδόντας
Μαλούντα
Μάμμαρι
Μουτουλλάς
Πεδουλάς
Πέρα Χωριό
Περιστερώνα
Πλατανιστάσα
Φαρμακάς

Λάρνακα

Άγιος Θεόδωρος
Αλαμινός
Αλεθρικό
Βάβλα
Βαβατσινιά
Κόρνος
Λάγια
Ψεματισμένος
Ψευδάς

Λεμεσός

Άγιος Γεώργιος
Άγιος Δημήτριος
Άγιος Θεράπων
Άγιος Μάμας
Ακαπνού
Απεσιά
Αψιού
Γεράσα
Καμινάρια
Καπηλιό
Κουκά
Λιμνάτης
Μαλιά
Μανδριά
Παλιόμυλος
Πάνω Πλάτρες
Συλίκου
Τρείς Ελιές

Πάφος

Αγία Μαρίνα Κελοκεδάρων
Άγιος Νικόλαος
Αναρίτα
Αρμού
Αρχιμανδρίτα
Επισκοπή
Κοίλη
Λεμόνα
Νικόκλεια
Τσάδα

Σύνολο: 53 κοινότητες

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Σχέδιο Δανειοδότησης Οικοδομών Παραδοσιακής Αρχιτεκτονικής με επιχορηγημένο επιτόκιο για σκοπούς προώθησης του Αγροτουρισμού

1. Σκοπός του Σχεδίου

Σκοπός του Σχεδίου είναι η επιδότηση του τρέχοντος εμπορικού επιτοκίου για εξασφάλιση δανείων από εμπορικές τράπεζες και συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα:

- (α) για τη μετατροπή διατηρητέων ή παραδοσιακών οικοδομών ή μνημείων Β' πίνακα ή μέρους τους σε ξενοδοχειακά καταλύματα ή κέντρα αναψυχής που ικανοποιούν τις πρόνοιες της σχετικής Νομοθεσίας Περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων και Περί Κέντρων Εστίασεως και αναψυχής
- (β) για τη μετατροπή διατηρητέων οικοδομών ή μνημείων Β' πίνακα ή μέρους τους σε εστιατόρια, ταβέρνες, παραδοσιακά εργαστήρια και πολιτιστικά κέντρα (χώροι εκθέσεων, μουσεία κλπ)
- (γ) για την ανέγερση μικρών ξενοδοχείων δυναμικότητας μέχρι 30 κλινών σύμφωνα με τις πρόνοιες της περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων Νομοθεσίας νοουμένου ότι ο χαρακτήρας των οικοδομών αυτών θα εντάσσεται αυστηρά στο χαρακτήρα του χωριού και στο παραδοσιακό περιβάλλον και νοουμένου ότι πληρούνται τα κριτήρια που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα 1 του Σχεδίου αυτού.

2. Δικαιούχοι

- (α) Ιδιοκτήτες οικοδομών που έχουν κηρυχθεί διατηρητέες σύμφωνα με τη Νομοθεσία Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας ή μνημεία Β' πίνακα σύμφωνα με το Νόμο Περί Αρχαιοτήτων καθώς επίσης και οικοδομών που χαρακτηρίζονται ότι έχουν παραδοσιακό χαρακτήρα από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΚΟΤ κατόπιν αίτησης των ιδιοκτητών.
- (β) Ιδιοκτήτες κατάλληλης έκτασης γης κυρίως στην περιφέρεια των χωριών της Α' και Β' κατηγορίας για ανέγερση μικρών ξενοδοχείων δυναμικότητας μέχρι 30 κλινών.
- (γ) Ιδιοκτήτες κατάλληλης έκτασης γης μέσα στα όρια υδατοπρομήθειας των χωριών της Γ' κατηγορίας για την ανέγερση νέων οικοδομών για εστιατόρια/ταβέρνες, παραδοσιακά εργαστήρια και πολιτιστικά κέντρα.

Οι αιτητές πρέπει να ήταν ιδιοκτήτες μέχρι το 1989 ή να έγιναν ιδιοκτήτες μετά την ημερομηνία αυτή είτε διά κληρονομιάς ή διά μεταβιβάσεως με δωρεάν (ονομαστική πώληση) εφόσον και στις δύο αυτές περιπτώσεις πρόκειται για συγγενείς α και β βαθμού. Αιτήσεις από άτομα που έγιναν ιδιοκτήτες μετά το 1989 με άλλο τρόπο (αγορά) μπορούν επίσης να εξεταστούν. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει ο αιτητής να κατάγεται από την περιοχή ή το χωριό.

Θα γίνονται επίσης δεκτές και αιτήσεις από ενοικιαστές οικοδομών όπως περιγράφονται πιο πάνω νοουμένου ότι:

- (α) είναι κάτοικοι του χωριού ή της περιοχής
- (β) θα προσκομίζουν ενοικιστήριο έγγραφο διάρκειας μεγαλύτερης της διάρκειας αποπληρωμής του δανείου. Και
- (γ) θα υπάρξει η γραπτή συγκατάθεση του ιδιοκτήτη.

3. Ύψος δανείου

- (α) Το δάνειο θα καλύπτει μέχρι 100% της ολικής δαπάνης για εργασίες συντήρησης/ανακαίνισης καθώς και για εσωτερικές μεταρρυθμίσεις/επίπλωση/εξοπλισμό και γενικά για τη μετατροπή διατηρητέων ή παραδοσιακών οικοδομών ή μνημείων Β' πίνακα ή μέρους τους σε τουριστικά καταλύματα ή κέντρα αναψυχής, για τη μετατροπή διατηρητέων οικοδομών ή μνημείων Β' πίνακα ή μέρους τους σε παραδοσιακά εργαστήρια, πολιτιστικά κέντρα και για την ανέγερση και εξοπλισμό μικρών ξενοδοχείων δυναμικότητας μέχρι 30 κλινών.

Σε περίπτωση που στον αιτητή παραχωρήθηκε οποιαδήποτε άλλη βοήθεια μέσω άλλων Σχεδίων/Κινήτρων θα παραχωρείται δάνειο για την κάλυψη του υπόλοιπου ποσού της ολικής δαπάνης για την εκτέλεση των εργασιών που αναφέρονται πιο πάνω.

- (β) Το ανώτατο κόστος για σκοπούς υπολογισμού του ύψους των δανείων για τα οποία θα εξασφαλίζεται επιδότηση επιτοκίου καθορίζεται όπως πιο πάνω:

- (i) Οικοδομικό κόστος (εργασίες συντήρησης/ανακαίνισης και εσωτερικές μεταρρυθμίσεις): μέχρι ΛΚ 150 ανά τετραγωνικό μέτρο.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις (πλήρης αναστήλωση/αποκατάσταση της οικοδομής): μέχρι ΛΚ 180 ανά τετραγωνικό μέτρο.

- (ii) Επίπλωση και εξοπλισμός:

- (1) Τουριστικά καταλύματα μέχρι ΛΚ 500 ανά δίκλινο δωμάτιο.
- (2) Κέντρα Αναψυχής
 - Εξοπλισμός και επίπλωση κουζίνας: μέχρι ΛΚ 2.000
 - Αίθουσα εστίασεως: μέχρι ΛΚ 30 ανά τετραγωνικό μέτρο.

- (iii) Παραδοσιακά εργαστήρια και πολιτιστικά κέντρα. Το ποσό του δανείου θα καθορίζεται με βάση τις προσφορές/τιμές που θα λαμβάνονται από κατάλληλους προμηθευτές.

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων για παραδοσιακά εργαστήρια θα λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του Τμήματος Αγροτικής Οικονομίας και της Υπηρεσίας Χειροτεχνίας και Οικοτεχνίας. Στην περίπτωση των πολιτιστικών κέντρων θα λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των αρμόδιων Κυβερνητικών Υπηρεσιών ανάλογα με την περίπτωση.

- (γ) Νέα ξενοδοχεία (οικοδομικό κόστος, εξοπλισμός και επίπλωση):

1 αστέρος: ΛΚ 10.000 κατά δωμάτιο

2 αστέρων: ΛΚ 12.500 κατά δωμάτιο

Η αξιολόγηση του κόστους θα γίνεται από τον ΚΟΤ με βάση ικανοποιητικά αποδεικτικά στοιχεία που θα υποβάλλονται για το σκοπό αυτό.

4. Διάρκεια αποπληρωμής των δανείων: Μέχρι 10 χρόνια με περίοδο χάριτος 2 χρόνια.

5. Ύψος επιδότησης επιτοκίου

- (α) Χωριά Α, Β, Γ κατηγορίας:

Μετατροπή υφιστάμενων παραδοσιακών οικοδομών σε εστιατόρια/ταβέρνες 1/3 του επιτοκίου, παραδοσιακά εργαστήρια και πολιτιστικά κέντρα 2/3 του επιτοκίου.

- (β) Μετατροπή υφιστάμενων παραδοσιακών οικοδομών σε τουριστικά καταλύματα:

- Χωριά Α' κατηγορίας: 2/3 (δύο τρίτα) του επιτοκίου.
- Χωριά Β' κατηγορίας: 1/2 (ένα δεύτερο) του επιτοκίου.

- (γ) Ανέγερση νέων ξενοδοχείων:

- Χωριά Α' και Β' κατηγορίας: 1/3 (ένα τρίτο) του επιτοκίου

- (δ) Χωριά Γ' κατηγορίας:

Ανέγερση νέων οικοδομών για εστιατόρια/ταβέρνες 1/3 του επιτοκίου, παραδοσιακά εργαστήρια και πολιτιστικά κέντρα 2/3 του επιτοκίου.

6. Ασφάλεια δανείου

Υποθήκευση της γης και των οικοδομών: Σε περίπτωση ενοικιαστών θα προσφέρεται ικανοποιητική ασφάλεια από το ενοικιαστή.

7. Ελάχιστο ύψος δαπάνης

Δεν θα παραχωρείται οποιαδήποτε επιδότηση επιτοκίου στις περιπτώσεις που το ύψος της ολικής δαπάνης για οποιεσδήποτε εργασίες δεν ξεπερνά τις ΛΚ 2.000.

8. Όροι δανείων

- (α) Ο αιτητής θα πρέπει να συμμορφωθεί πλήρως προς τις πρόνοιες των σχετικών κανονισμών του ΚΟΤ που θα διέπουν τη λειτουργία της τουριστικής χρήσης για την οποία εγκρίθηκε το δάνειο προς την πολεοδομική νομοθεσία καθώς επίσης και προς οποιουσδήποτε άλλους όρους τους οποίους θα εισηγηθεί η Υπηρεσία του ΚΟΤ.
- (β) Θα υπάρχουν ή ο ιδιοκτήτης θα είναι διατεθειμένος να εξασφαλίσει ορισμένες απαραίτητες προϋποθέσεις όπως η υδατοπρομήθεια, η ηλεκτροδότηση και η προσπέλαση. Η δαπάνη για τα πιο πάνω έργα δεν περιλαμβάνεται στους σκοπούς του Σχεδίου.
- (γ) Ο ιδιοκτήτης θα πρέπει να είναι διατεθειμένος να αναλάβει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί την οικοδομή για τη χρήση που παραχωρήθηκε το δάνειο τουλάχιστο μέχρι αποπληρωμής του δανείου. Σε αντίθετη περίπτωση, το δάνειο θα καθίσταται πληρωτέο αμέσως εκτός αν εξασφαλίσει τις απαιτούμενες άδειες για την αλλαγή της χρήσης.
- (δ) Στην περίπτωση οικοδομών που έχουν κηρυχθεί διατηρητέες σύμφωνα με το Νόμο Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας, τα σχέδια θα πρέπει να εγκριθούν από τον Υπουργό Εσωτερικών.
- (ε) Στην περίπτωση οικοδομών που έχουν κηρυχθεί σαν μνημεία Β' πίνακα σύμφωνα με το Νόμο Περί Αρχαιοτήτων, τα σχέδια θα πρέπει να εγκριθούν από το Τμήμα Αρχαιοτήτων.

9. Αποδέσμευση δανείων

Τα δάνεια θα αποδεσμεύονται σταδιακά από τη δανείστρια Εμπορική Τράπεζα/ Συνεργατικό Πιστωτικό Ίδρυμα σύμφωνα με την πρόοδο των εργασιών και εφόσον οι εργασίες προχωρούν με βάση τα εγκεκριμένα σχέδια.

10. Διαδικασία

- (α) Οι ενδιαφερόμενοι αιτητές θα πρέπει να απευθύνονται γραπτώς στο Γενικό Διευθυντή του ΚΟΤ συμπληρώνοντας το ειδικό έντυπο που θα ετοιμαστεί. Οι αιτήσεις θα συνοδεύονται από τα ακόλουθα:
- Τίτλος ιδιοκτησίας/Ενοικιαστήριο έγγραφο.
 - Γραπτή συγκατάθεση του ιδιοκτήτη σε περίπτωση ενοικιαστών.
 - Τοπογραφικό σχέδιο.
 - Φωτογραφίες του κτιρίου εσωτερικά και εξωτερικά καθώς και του χώρου γύρω από το κτίριο.
 - Περιγραφή των προτεινόμενων εργασιών.
 - Αναλυτική κατάσταση δαπάνης των προτεινόμενων εργασιών.
- (β) Οι αιτήσεις θα αξιολογούνται από τον ΚΟΤ για να διαπιστωθεί κατ' αρχήν κατά πόσο ο αιτητής είναι δικαιούχος σύμφωνα με την παράγραφο (2) του Σχεδίου. Στο στάδιο αυτό θα γνωστοποιείται στον αιτητή το ύψος της επιδότησης του επιτοκίου που μπορεί να παραχωρηθεί για το δάνειο, ανάλογα με την προτεινόμενη χρήση και την κατηγορία του χωριού όπως καθορίζεται στις παραγράφους 5 (α-δ).
- (γ) Στη συνέχεια οι αιτητές θα απευθύνονται στην Εμπορική Τράπεζα/ Συνεργατικό Πιστωτικό Ίδρυμα για εξασφάλιση του δανείου.
- (δ) Η συμφωνία δανείου θα υπογράφεται μετά την υποβολή των πιο κάτω:
- Πολεοδομικής άδειας.
 - Εγκεκριμένων αρχιτεκτονικών σχεδίων σύμφωνα με τη Νομοθεσία περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων και περί Κέντρων Αναψυχής στην περίπτωση μετατροπής υφιστάμενων οικοδομών σε τουριστικά καταλύματα, εστιατόρια/ταβέρνες ή στην περίπτωση ανέγερσης νέων ξενοδοχείων.
 - Άδειας οικοδομής.
 - Αναλυτικού προϋπολογισμού δαπάνης για τα έργα που θα προβλέπονται στα σχέδια υπογεγραμμένου από εγγεγραμμένο αρχιτέκτονα/μηχανικό.
 - Διάταγμα διατήρησης στις περιπτώσεις διατηρητέων οικοδομών.
 - Διάταγμα κήρυξης σε μνημείο Β' Πίνακα στις ανάλογες περιπτώσεις.

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αγροτουρισμός και Τουριστική Ανάπτυξη Υπαίθρου

Γενικές Πληροφορίες προς Ενδιαφερομένους

A. Πρόνοιες του Προγράμματος αναφορικά με τα χωριά της Α' κατηγορίας

Το πρόγραμμα του Αγροτουρισμού που εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση το Δεκέμβριο του 1991 προβλέπει τα πιο κάτω κίνητρα για τα χωριά της Α' κατηγορίας (κατάλογος των χωριών επισυνάπτεται).

B. Κίνητρα

1. Θα παραχωρούνται τα πιο κάτω κίνητρα:

(α) Επιδότηση επιτοκίου για τα ακόλουθα:

- Μετατροπή υφιστάμενων οικοδομών σε τουριστικά καταλύματα ή παραδοσιακά εργαστήρια ή πολιτιστικά κέντρα/ μουσεία: 2/3 του επιτοκίου.
- Μετατροπή υφιστάμενων οικοδομών σε εστιατόρια/ταβέρνες: 1/3 του επιτοκίου.

Λεπτομέρειες για τους όρους επιδότησης φαίνονται στο Σχέδιο Δανειοδότησης που επισυνάπτεται.

(β) Παραχώρηση κυβερνητικής εγγύησης για ποσά που δεν καλύπτονται από εγγυήσεις των αιτητών.

2. Ενδιαφερόμενοι αιτητές θα πρέπει να συμπληρώσουν και υποβάλουν στον Οργανισμό το έντυπο αίτησης που επισυνάπτεται δίνοντας όλες τις πληροφορίες και επεξηγήσεις που ζητούνται. Στη συνέχεια αφού εφασφαλίζουν την κατ' αρχήν έγκριση από τον ΚΟΤ θα μπορούν να απευθύνονται στις Εμπορικές Τράπεζες ή στα Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα για εξασφάλιση του δανείου.

3. Υφιστάμενες οικοδομές που καλύπτονται από τις πρόνοιες του Σχεδίου είναι:

- Διατηρητέες με βάση το Νόμο περί Πολεοδομίας.
- Μνημεία Β' πίνακα με βάση το Νόμο περί Αρχαιοτήτων.
- Παραδοσιακές, οι οποίες κηρύσσονται σαν τέτοιες από τον ΚΟΤ με βάση τη σχετική νομοθεσία κατόπιν σχετικής αίτησης του ιδιοκτήτη.

4. Για όλες τις τουριστικές επιχειρήσεις (καταλύματα, κέντρα αναψυχής) οι ενδιαφερόμενοι, μετά την εξασφάλιση της πολεοδομικής άδειας, θα πρέπει να υποβάλλουν σχέδια στον ΚΟΤ για έγκριση με βάση τη σχετική νομοθεσία, και εξασφάλιση στη συνέχεια άδειας λειτουργίας.

- Γ. Σημειώνεται ότι ο ΚΟΤ προώθησε με δικές του δαπάνες την ετοιμασία μελετών και την κατασκευή έργων εξωραϊσμού και αναβάθμισης του παραδοσιακού χαρακτήρα των χωριών της Α' κατηγορίας. Παράλληλα δραστηριοποιείται στο τομέα του "αγροτουριστικού προϊόντος" καθώς και στην οργάνωση των παραδοσιακών εργαστηρίων και ασχολιών και άλλων δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων σε συνεργασία με άλλα Τμήματα και φορείς.

Για την καλύτερη οργάνωση, προώθηση και εμπορία του Αγροτουριστικού προϊόντος, συστάθηκε και λειτουργεί κατόπιν πρωτοβουλίας του ΚΟΤ, η "Κυπριακή Εταιρία Αγροτουρισμού". Ενδείκνυται όπως ιδιοκτήτες/ διαχειριστές αγροτουριστικών καταλυμάτων εγγραφούν σαν μέλη στην Εταιρία αυτή για προαγωγή των συμφερόντων τους στην ολότητα τους.

Δ. Γενικές Υποδείξεις

Οι ενδιαφερόμενοι για συμμετοχή στο Πρόγραμμα του Αγροτουρισμού θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τα πιο κάτω:

- (α) Όλα τα έργα θα πρέπει να σχεδιάζονται με προσοχή και σύμφωνα με τον αρχιτεκτονικό χαρακτήρα του χωριού κάνοντας χρήση των υλικών της περιοχής. Όλα τα ξένα στοιχεία θα πρέπει να αποφεύγονται και εκείνα που υπάρχουν να απομακρυνθούν.
- (β) Η εσωτερική διαρρύθμιση, η επίπλωση και ο εξοπλισμός κάθε τουριστικής επιχείρησης θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τον τοπικό χαρακτήρα.
- (γ) Θα πρέπει να παρέχεται η πατροπαράδοτη κυπριακή φιλόξενη και φροντίδα προς τους τουρίστες είτε ξένους είτε Κυπρίους.
- (δ) Θα πρέπει να αποφεύγονται αυστηρά οποιαδήποτε κρούσματα αθέμιτου συναγωνισμού, πειστικών μεθόδων πώλησης, οι κράχτες κλπ. Γι' αυτό το σκοπό οι επιχειρηματίες και ενδιαφερόμενοι θα μπορούσαν να συνεργαστούν ή και να οργανωθούν πάνω σε συνεταιριστική βάση με τη δημιουργία συνεταιρισμών ή εταιρειών ανάπτυξης χωριών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε – Ε2

ΚΡΙΤΗΡΙΑ – ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ Β' ΠΙΝΑΚΑ

A. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

1. Επιχορήγηση Μνημείων Β' Πίνακα Ωφελείας, Εκκλησιαστικής Ιδιοκτησίας και Ιδιοκτησίας (ΕΦΚΑΦ)

Στην κατηγορία αυτή συγκαταλέγονται : Σχολεία, κρήνες, κοινοτικοί ληνοί, ελιόμυλοι, αλευρόμυλοι και άλλες εγκαταστάσεις προβιομηχανικής τεχνολογίας, πολιτιστικά κέντρα και ναοί ή εκκλησιαστικές μοναστηριακές εγκαταστάσεις.

Στην περίπτωση ιδιωτικής περιουσίας (φυσικό πρόσωπο) ο ιδιοκτήτης θα δεσμεύεται με γραπτή συμφωνία ότι το έργο θα είναι κοινωνικής ωφέλειας για χρονικό διάστημα που θα καθορίσει ο Διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Στις πιο πάνω περιπτώσεις η επιχορήγηση καλύπτει το 50% της απαιτούμενης δαπάνης.

B. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

1. Επιχορήγηση Μνημείων Β' Πίνακα – Οικίες Λαϊκής Αρχιτεκτονικής

(α) Στην περίπτωση οικιών λαϊκής αρχιτεκτονικής οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν για σκοπούς ιδιοκατοίκησης θα καταβάλλεται ποσοστό επιχορήγησης των δαπανών αποκατάστασης του Μνημείου σύμφωνα με τον πιο κάτω πίνακα :

Υπολογισμός απαιτούμενης δαπάνης		Ποσοστό Επιχορήγησης	
(Α)	£0.00 - £ 30.000.	50%	
(Β)	£30.000. - £ 60.000.	Για τις πρώτες £30.000. -	50%
		και για τις δεύτερες £30.000.-	30%
(Γ)	£60.000. - και άνω	Για τις πρώτες £30.000. -	50%
		για τις δεύτερες £30.000.-	30%
		και για υπόλοιπα πέραν των £60.000.-	10%

Το ανώτατο όριο επιχορήγησης δεν θα ξεπερνά τις £50.000.

Παράδειγμα : Έστω ο υπολογισμός δαπάνης είναι £100.000. Ο δικαιούχος θα πάρει :

Πρώτες	£30.000.-	προς	50%	=	£15.000.-
Δεύτερες	£30.000.-	προς	30%	=	£ 9.000.-
Υπόλοιπες	£40.000.-	προς	10%	=	£ 4.000.-

ΣΥΝΟΛΟ :- £28.000.-

2. Επιχορήγηση Μνημείων Β' Πίνακα Εμπορικής/Τουριστικής χρήσης ιδιωτικής ιδιοκτησίας

Αφορά:

- (α) Την αποκατάσταση παραδοσιακών καταστημάτων, καφενείων, αγορών και εγκαταστάσεων προβιομηχανικής τεχνολογίας με σκοπό την εμπορική τους αξιοποίηση και
- (β) Την αξιοποίηση οικίων λαϊκής αρχιτεκτονικής για τουριστικούς ή εμπορικούς σκοπούς.

Στις περιπτώσεις αυτές το ποσοστό επιχορήγησης θα υπολογίζεται με βάση τον πιο κάτω πίνακα:

Υπολογισμός απαιτούμενης δαπάνης		Ποσοστό Επιχορήγησης	
(Α)	£0.00 - £ 30.000,	30%	
(Β)	£30.000, - £ 60.000,	Για τις πρώτες £30.000, -	30%
		και για τις δεύτερες £30.000,-	20%
(Γ)	£60.000, - και άνω	Για τις πρώτες £30.000, -	30%
		για τις δεύτερες £30.000,-	20%
		και για υπόλοιπα πέραν των £60.000,-	10%

Το ανώτατο όριο επιχορήγησης δεν θα ξεπερνά τις £40.000.

Παράδειγμα : Αν ο υπολογισμός δαπάνης είναι £100.000, Ο δικαιούχος θα πάρει :

Πρώτες	£30.000,-	προς	30%	=	£ 9.000,-
Δεύτερες	£30.000,-	προς	20%	=	£ 6.000,-
Υπόλοιπες	£40.000,-	προς	10%	=	£ 4.000,-

ΣΥΝΟΛΟ :- £19.000,-

- Γ. Η επιχορήγηση της κρατικής συνεισφοράς παραχωρείται με τη συμπλήρωση της εργασίας (κάθε ετήσιας φάσης) και αφού παρουσιαστεί στην Ειδική Επιτροπή Αξιολόγησης πιστοποίηση του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων ότι οι εργασίες είναι ικανοποιητικές με βάση τα σχέδια και όρους.

Η εκτίμηση δαπάνης με βάση την οποία υπολογίζεται το ύψος της δαπάνης για τα έργα αποκατάστασης για τα οποία παραχωρείται η κρατική επιχορήγηση καλύπτει αποκλειστικά τις εργασίες συντήρησης/αποκατάστασης του μνημείου και όχι τις οποιεσδήποτε προσθήκες, νέες διευθετήσεις/διαρρυθμίσεις, ηλεκτρομηχανολογική εγκατάσταση, εξοπλισμό και διαμορφώσεις εξωτερικών χώρων και εν γένει σε κατασκευές που αφαιρούν ή προσθέτουν στοιχεία στο μνημείο δηλαδή έπιπλα/ εξοπλισμός κούζινας, είδη υγιεινής κλπ..

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ / ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΝΗΜΕΙΟΥ Β' ΠΙΝΑΚΑ

1. Έκδοση Διατάγματος για την κήρυξη μιας οικοδομής σε Μνημείο Β' Πινάκα

Αίτηση προς τον Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων για έκδοση σχετικού Διατάγματος κήρυξης ως Μνημείο Β' Πινάκα.

Η αίτηση θα πρέπει να υπογράφεται από όλους τους ιδιοκτήτες και να συνοδεύεται με :

- (α) Τίτλο Ιδιοκτησίας
- (β) Χωρογραφικό σχέδιο
- (γ) Φωτογραφική τεκμηρίωση

2. Εξασφάλιση απαιτούμενων εγκρίσεων / αδειών

(α) Ανάθεση σε εγγεγραμμένο μελετητή της απαιτούμενης αρχιτεκτονικής μελέτης και επίβλεψης των εργασιών συντήρησης του Μνημείου Β' Πινάκα και κατάθεση ενυπόγραφης δήλωσης του μελετητή για την ανάληψη του έργου και της ευθύνης για την επίβλεψη των έργων.

(β) Η εξασφάλιση της συναίνεσης του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων για τα προτιθέμενα έργα αποκατάστασης / συντήρησης του Μνημείου Β' Πινάκα δεν αποδεσμεύει τον αιτητή από την υποχρέωση του να εξασφαλίσει τις απαιτούμενες 'αδειες και εγκρίσεις από τους άλλους φορείς και Κυβερνητικά Τμήματα και Υπηρεσίες και να υπακούσει στους τυχόν όρους που ενδεχόμενα του επιβληθούν κατά την εξέταση της αίτησης. (Έντυπο Αρ. 1)

(γ) Εξασφάλιση της Πολεοδομικής Άδειας από την Πολεοδομική Αρχή.

(δ) Εξασφάλιση της 'Αδειας Οικοδομής από την Αρμόδια Αρχή.

(ε) Εξασφάλιση της έγκρισης του Κ.Ο.Τ. στην περίπτωση τουριστικής ανάπτυξης.

3. Εξασφάλιση Οικονομικών Κινήτρων

Υποβολή αίτησης προς τον Διευθυντή Τμήματος Αρχαιοτήτων για την εξασφάλιση των οικονομικών κινήτρων από την Ειδική Επιτροπή Αξιολόγησης. Η αίτηση θα συνοδεύεται από δύο τουλάχιστον Προσφορές με βάση αναλυτικό Δελτίο Ποσοτήτων.

4. Έναρξη οικοδομικών εργασιών από ιδιώτη Εργολάβο στον οποίο θα ανατεθεί το έργο Θεωρείται απαραίτητη η γραπτή ειδοποίηση προς τον Διευθυντή Τμήματος Αρχαιοτήτων για την ημερομηνία έναρξης των εργασιών.

5. Τρόπος Καταβολής Χρηματικής Επιχορήγησης

Η καταβολή της χρηματικής επιχορήγησης θα γίνεται μετά από γραπτή αίτηση του ιδιοκτήτη προς τον Διευθυντή Τμήματος Αρχαιοτήτων στην οποία να εμφανίζονται αναλυτικά οι εκτελεσθείσες εργασίες για τις οποίες ζητείται η επιχορήγηση μέχρι τις 15 Νοεμβρίου εκαστου έτους.

3. Ζήτηση προσφορών

Ζήτηση δύο τευχών των προσηφών.

4. Εξασφάλιση Οικονομικών Κινήτρων

Υποβολή αίτησης στο Τμήμα Πολιτοδικών και Οικόνων (Κεντρικά Γραφεία) και εξασφάλιση έγκρισης των οικονομικών υπαλλήλων από το Διευθυντή του Τμήματος Πολιτοδικών και Οικόνων.

5. Έναρξη οικοδομικών εργασιών με ιδιωτική εργασία στον οποίο θα αντιστέλλεται το 10% από τον ιδιοκτήτη.

6. Σταδιακή παροχή επικαταστάσεων

Πρώτο ξεκινάει η συνεισφορά του ιδιοκτήτη (αν έχει), μετά το δάνειο δάνειο του (δευτέρου) του τυχόν δάνειο από τους δανειστές (επιστολές) και τέλος η επικατάσταση σύμφωνα με την πρόοδο των οικοδομικών εργασιών (σταδιακά) και εφόσον πιστοποιείται από αρμόδιο Αξιωματικό/Τεχνικό του Τμήματος Πολιτοδικών και Οικόνων ότι αυτές εκτελούνται σύμφωνα με τα εγκριμένα σχέδια.

Γ. Ο.Ι.Κ.Ο.Ν.Ο.Μ.Ι.Κ.Α. Χ.Ι.Ν.Η.Τ.Ρ.Α.

1. Χρηματοδοτικά Κίνητρα

- Επικατάσταση ποσού ως καθαρή βοήθεια στο κόστος συντήρησης.
- Επικατάσταση επιτοκίου δανείου που εξασφαλίζει ο ιδιοκτήτης.

Υπάρχουν 4 κατηγορίες ανάλογα με το ετήσιο μικτό (οικονομικό) εισόδημα του ιδιοκτήτη:

Εισόδημα	Ποσοστό Κατεύθυνση Επικατάστασης	Επικατάσταση Επιτοκίου Δανείου
Α 0-Ε 6000	40%	2/3 επίτοκ.
Β Ε 6001-Ε 9000	30%	1/2 "
Γ Ε 9001-Ε 12000	20%	1/3 "
Δ Ε 12001 & άνω	10%	1/4 "

Σημειώσεις

- Ανώτατο ποσό κατεύθυνση: Ε10.000.
- Ανώτατο ανεγερμένο κόστος Ε180/τμ, όπου ανεγερμένο εμβαδόν θεωρείται το εμβαδόν της οικοδομής διατηρητέας οικοδομής συν 30% (του υφιστάμενου εμβαδού) για τυχόν νέες προσθήκες. Αν σε μια διατηρητέα οικοδομή παραμείνει μόνο η πρόσοψη ή μόνο μικρό τμήμα της, τότε μόνο αυτά θα χρηματοδοτηθούν.
- Το ανώτατο ποσοστό και' ευθύνει τον οικοδόμο, ο οποίος μπορεί να φθάσει το 50% σε εξαιρετικές περιπτώσεις.
- Δάνεια εξασφαλίζονται από τον ιδιοκτήτη από οποιοδήποτε χρηματοδοτικό οργανισμό. Ανασφάλεια υπάρχει και μέσω του Τμήματος Δημοσίων Δανείων με ανώτατο ύψος δανείου Ε20000.
- Η επικατάσταση του επιτοκίου δίνεται στον ιδιοκτήτη στο τέλος κάθε χρόνου αφού προσκομίσει το πιστοποιητικό των τόκων που κλήρωσε και κατάσταση λογαριασμού που να φαίνεται ότι το δάνειο αποπληρώνεται κανονικά.
- Παροχή επικαταστάσεων γίνεται μόνο μια φορά κάθε είκοσι χρόνια και για ολοκληρωμένη συντήρηση (όχι επανεργίες).
- Οι εννοιαστικές διατηρήσεις οικοδομών δεν μπορούν να υποβάλουν αίτηση για παροχή κινήτρων.
- Οι Εταιρείες κατατάσσονται στην τέταρτη εισοδηματική κατηγορία.
- Οι Δήμοι, οι κοινοτικές αρχές και οι εκκλησιαστικές επιτροπές όσο αφορά τα χρηματοδοτικά κίνητρα δικαιούνται μόνο επικατάσταση επιτοκίου το ύψος της σχολής καθορίζεται από το Διευθυντή Τμήματος Πολιτοδικών και Οικόνων.

Οι Ισολογικές Εφορίες δεν υποβάλλονται από τα κίνητρα Ισολογικών Εφοριών άλλες πηγές χρηματοδότησης στο Υπουργείο Πολιτοδικών και Πολιτισμού.

Οι άμεσες επεμβάσεις που διενεργούνται από τις Αρχές Διενέργειας στα κίνητρα διατηρητέων οικοδομών μπορούν να επικατασταθούν από το Τμήμα Διατηρήσεων (αναλογία 2/3 το Τμήμα και 1/3 η Αρχή Αρ.Η.). Ο ιδιοκτήτης εκτελείται τις δαπάνες και οι περαιτέρω που οφείλονται ή Αρχή Αρ.Η. τις εκτελεί.

2. Φορολογικά Κίνητρα

- Απαλλαγή ολόκληρου του κόστους συντήρησης από το φόρο εισοδήματος.
- Απαλλαγή ενσκήσεων διατηρητέων οικοδομών από το φόρο εισοδήματος.
- Απαλλαγή διατηρητέων οικοδομής από το φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας.
- Εκτεταμένη μεταβιβασιμότητα των (εφ' όσον η οικοδομή ήταν διατηρητέα όταν έγινε η μεταβίβαση).

Σημείωση

Τα φορολογικά κίνητρα δίνονται όταν παρουσιαστεί στην αντίστοιχη αρχή, Πιστοποιητικό του Υπουργού Εσωτερικών που εκδίδεται από το Διευθυντή του Τμήματος Πολιτοδικών και Οικόνων, που να βεβαιώνει ότι η συντήρηση της οικοδομής έχει ολοκληρωθεί, ή ότι αυτή δεν κριάζεται συντήρηση.

Απαλογή διατηρητέων Οικοδομούν από το νόμο περί ένοικιοστασίου

- α) Ενεκενται ότι θα έχουν εκτελεστεί όλα τα αναγκαία έργα για τη συντήρηση τους ή ότι δεν χρειάζονται οποιαδήποτε συντήρηση.
- β) Είναι δυνατή η ανάκτηση της κατοχής τους και η έξωση θέσμιου ενοικιαστή αν αυτό απαιτείται για την εκτέλεση έργων συντήρησης (πρωτό πρωτα εξασφαλιστεί η συνολικση του γκουρτου Εωμπερτινών. η Πολυκοδομητή 'Αδελφ και η 'Αδελφ Οικοδομής).

Μεταφορά Συντελεστή Δόμησης

Ανασώτηρη, διατηρητέων οικοδομούν σε οστικές μόνο περιοχές να μεταφέρουν σε άλλη περιμένη περιοχή (κυρίως) κυριοτικές και τουριστικές περιοχές των υπολειπόμενων συντελεστή δόμησης του διατηρητέου τεμαχίου τους.

- α) Μεταφορά υπολειπόμενου συντελεστή δόμησης ή/και του συντελεστή που δυνάται επιπρόσθετα να δομηθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες πολυκοδομικές ζώνες.
- β) Μεταφορά χρητιόμενου συντελεστή δόμησης, δηλαδή του συντελεστή που μετατρέπεται εφόσον η οικοδομή κριόζεται συντήρηση ώστε πωλυντας τον ο ιδιοκτήτης να υποστηρίξει ως βάση τα μέσα του κόστους συντήρησης.
- γ) Η μεταφορά του υπολειπόμενου συντελεστή δόμησης μπορεί να γίνει οποτεδήποτε στη ζωή του κτιρίου ενώ ο κορλουμένος συντελεστής δόμησης πρέπει να γίνει πριν την έναρξη ανερωμικών εργασιών για συντήρηση της διατηρητέας οικοδομής. Χωρισμένος συντελεστής δεν παρέχεται αν έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες.

δ) Τύπος υπολογισμού της μεταφοράς:

$$Ε δόκηη = 1.1(Ε δόκηη Χ Α δόκηη) Α δόκηη$$

$$Ε δόκηη = 1.1(κόστης συντηρη. Χ 1/2)$$

- Ε δόκηη : Εμβαδό που τελικά μεταφέρεται στο δόκηη
- Εκ δόκηη : Χωρισμένη εμβαδό που μεταφέρεται στο δόκηη.
- Ε δόκηη : Υπολειπόμενο εμβαδό του δόκηη.
- Α δόκηη : Αξία δομήσμου εμβαδού οικοδομής δόκηη.
- Α δόκηη : Αξία δομήσμου εμβαδού οικοδομής δόκηη.

Παράδειγμα μεταφοράς

Οικοδομή δόκηη στην Παλιά Λευκωσία

Εμβαδό τεμαχίου : 202 τ.μ.
Εμβαδό οικοδομής : 138 τ.μ.
Επιτρεπόμενο εμβαδό οικοδομής: 323 τ.μ.
Υπολειπόμενο (προς μεταφορά) εμβαδό οικοδομής : 185 τ.μ.
Κόστης συντήρησης οικοδομής = £21.614

Οικοδομή δόκηη στην Περιοχή Χαλκούτσα Λευκωσίας

Εμβαδό τεμαχίου : 1766 τ.μ.
Εμβαδό προτεινόμενης οικοδομής: 2110 τ.μ.
Επιτρεπόμενο εμβαδό οικοδομής : 2119 τ.μ.
Επιπρόσθετο εμβαδό οικοδομής που δύναται να δομηθεί σύμφωνα με την Κ.Δ.Π.16/93: 320 τ.μ. (αύξηση 15%).

Μεταφορά Συντελεστή Δόμησης

Αιτούμενο μεταφερόμενο δομήσμου εμβαδό 320 τ.μ.

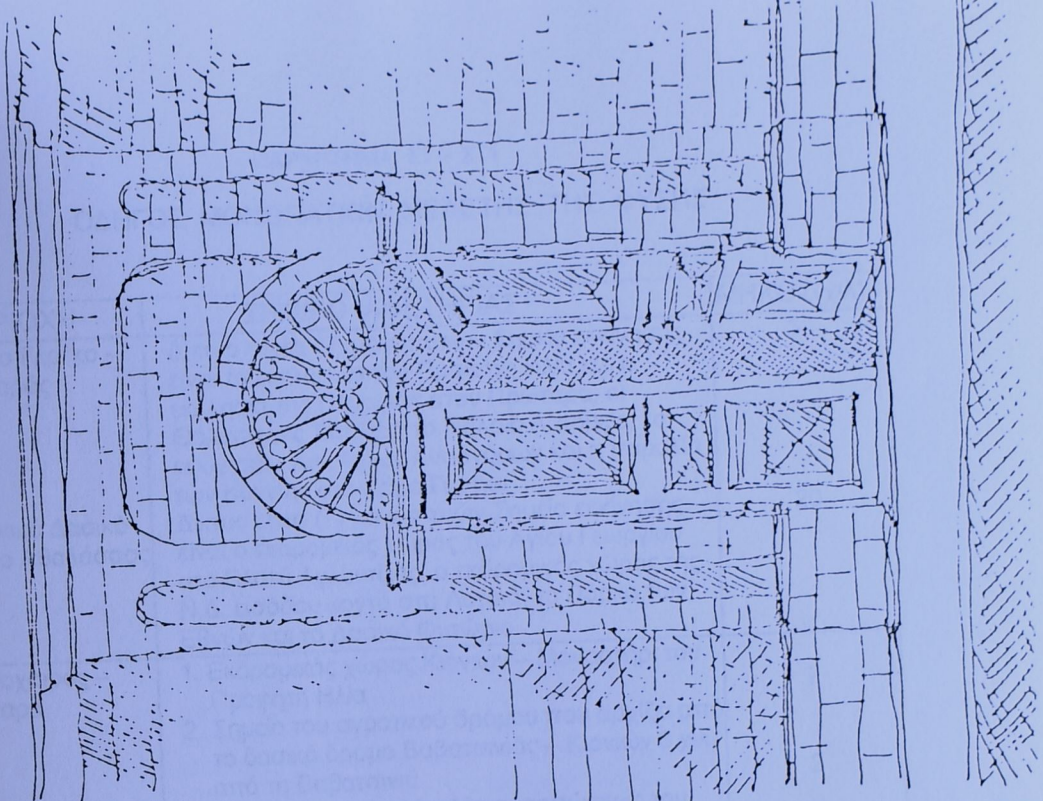
$$Εκ δόκηη = 1.1(£21.614 Χ 1/2) = 183 τ.μ. £65/τ.μ.$$

$$Ε δόκηη = 1.1(185 τ.μ. £50/τ.μ.) = 157 τ.μ. £65/τ.μ.$$

Συνεπώς

Εμβαδό που θα καταστεί στο δόκηη = 183 τ.μ.
Εμβαδό που θα μεταφερθεί στο δόκηη = 320 τ.μ. (183+137)
Ποσό κατάθεσης στο Ε.ΤΑ.Δ. για σκοπούς συντήρησης = £10.807
Ποσό ελαφρός στο Ε.ΤΑ.Δ. = £2080
Υπολειπόμενο εμβαδό διατηρητέας οικοδομής μετά την μεταφορά = 23 τ.μ.

Για τα έντυπα των δωφώνων αιτήσεων μπορείτε να απευθυνθείτε σε όλα τα γραφεία του τμήματος Πολυκοδομής και Οικονομίας.

ΟΔΗΓΟΣ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΗΜΕΙΟ ΑΦΕΤΗΡΙΑΣ	ΜΗΚΟΣ(χιλ)
I. Κάβο Γκρέκο – Πρωταράς	Δίκτυο εννέα (9) μονοπατιών. Σημεία εκκίνησης είναι το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία και η εκκλησία της Παναγιάς στον Πρωταρά, οι Θαλασσινές Σπηλιές, το Παλαιό Λατομείο, το εκκλησάκι των Αγίων Αναργύρων και η παραλία των Κόννων στο Κάβο Γκρέκο	30
II. Εθνικό Δασικό Πάρκο Αθαλάσσας	Δίκτυο επτά (7) μονοπατιών. Σημεία εκκίνησης είναι ο εκδρομικός χώρος του Αγίου Γεωργίου στο Πλατύ Αγλαντζιάς, ο εκδρομικός χώρος της Ν.Δ. εισόδου κοντά στα Λατσιά, το Πάρκο των Εθνών και το Δασικό Φυτώριο	20
III. Μαχαιράς – Λεύκαρα	1. Εκδρομικός χώρος Κιονιών – Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία	7
	2. Σημείο του αγροτικού δρόμου που αρχίζει από το δασικό δρόμο Βαβατσινιάς – Κιονιών 3 χιλ. από τη Βαβατσινιά	2
	3. Λεύκαρα - εκκλησάκι Μεταμορφώσεως του Σωτήρος – Λεύκαρα (κυκλικό)	3
	4. Λεύκαρα – εκκλησάκι Μεταμορφώσεως του Σωτήρος – Κάτω Δρυς	2.5
IV. Κυπαρισσιά – Γερμασόγεια	1. Μούπη της Κυπαρισσιάς – Υδατοφράκτης Γερμασόγειας	4
	2. Ανατολική πλευρά του υδατοφράκτη της Γερμασόγειας κοντά στα Φοινικάρια (κυκλικό)	1.5
V. Πιτσιλιά	1. Δόξασοι ο Θεός – Πυροφυλάκιο Μαδαρής. Σημείο του δρόμου που συνδέει την Κυπερούντα με τα σπήλια σε απόσταση 2 χιλ. από την Κυπερούντα	4
	2. Τεισιά της Μαδαρής (κυκλικό). Σημείο αφετηρίας το πυροφυλάκιο της Μαδαρής	3
	3. Λαγουδερά – Αγρός. Αρχίζει από αγροτικό δρόμο κάτω από το γνωστό καφεστιατόριο «Κουκκίδη» στα Λαγουδερά	6
	4. Παναγιά του Άρακα (Λαγουδερά) – Σταυρός του Αγιασμάτι	7
	5. Αγρός (πλησίον ξενοδοχείου «Το ρόδον») – Κάτω Μύλος – Αγρός (κυκλικό)	5
	6. Μονοπάτι «Πέτρου Βανέζη» στην Άλωνα (κυκλικό). Αρχίζει από σημείο του κεντρικού δρόμου του χωριού	1.5
	7. Αγία Ειρήνη – σπηλιές του Διγενή	3
	8. Εκκλησάκι της Ασίνου – Άγιος Θεόδωρος της Σολέας	4

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΗΜΕΙΟ ΑΦΕΤΗΡΙΑΣ	ΜΗΚΟΣ(χιλ.)
VI. Τρόδος	1. Άρτεμης (κυκλικό).Αρχίζει σε απόσταση γύρω στα 500 μ. από το σημείο σύνδεσης του δρόμου που οδηγεί προς τη Χιονίστρα με το δρόμο Τροόδους – Προδρόμου	7
	2. Αταλάντης (κυκλικό).Αρχίζει από την Πλατεία Τροόδους κοντά στο Ταχυδρομείο	12
	3. Περσεφόνης.Αρχίζει από σημείο 150 μ. νότια της Πλατείας Τροόδους	3
	4. Κάμπος του Λιβαδιού (κυκλικό).Αρχίζει από τον ομώνυμο εκδρομικό χώρο, 1.5 χιλ. από την Πλατεία Τροόδους, στο δρόμο Τροόδους – Καρβουνά	3
	5. Καληδόνια – Ψηλό Δένδρο – Πλάτρες . Η αρχή του μονοπατιού βρίσκεται κοντά στη θερινή προεδρική κατοικία . Η πρόσβαση γίνεται μέσω δασικού δρόμου που αρχίζει από τον τουριστικό δρόμο σε απόσταση 2 χιλ. από την πλατεία Τροόδους	3
	6. Ψηλό Δένδρο – Πουζιάρης (κυκλικό).Εκκίνηση από το σημείο σύνδεσης του δασικού δρόμου Πλατρών – Μέσα Ποταμού με τον τουριστικό δρόμο Μονιάτη – Πλατρών – Τροόδους	8
	7. Ψηλό Δένδρο – Πουζιάρης – Μακρυά Κοντάρκα. Σημείο εκκίνησης το ίδιο με το πιο πάνω	7
	8. Ψηλό Δένδρο – Πουζιάρης – Κρυός Ποταμός – Καληδόνια – Ψηλό Δένδρο (κυκλικό).Σημείο εκκίνησης κοινό με τα προηγούμενα μονοπάτια	8
	9. Καταρράκτης Μυλλομέρη. Σημείο εκκίνησης απέναντι από την εκκλησία των Πλατρών	1.2
VII. Γερακιές	Αρχίζει από σημείο του δρόμου Γερακιών – Κύκκου κοντά στο ξενοδοχείο “Tree Tops” (κυκλικό)	4
VIII. Σταυρός της Ψώκας	1. Μονοπάτι «Χορτέρης» (κυκλικό).Αρχίζει από το μέσο περίπου του δρόμου που ενώνει το Σταυρό της Ψώκας με το Σελλάδι του Σταυρού	5
	2. «Σελλάδι του Σταυρού» (κυκλικό), με σημείο εκκίνησης κοντά στο Σελλάδι του Σταυρού	2.5
	3. Σελλάδι του Σταυρού – Αεροδρόμιο. Σημείο εκκίνησης το ίδιο με το προηγούμενο	2
IX. Ακάμας	1. Αφροδίτη (κυκλικό). Λουτρά της Αφροδίτης	7.5
	2. Άδωνης (κυκλικό). Λουτρά της Αφροδίτης	7.5
	3. Σμιγιάς (κυκλικό).Εκδρομικός χώρος Σμιγιών	5
	4. Πισσουρόμουττη (κυκλικό).Εκδρομικός χώρος Σμιγιών	3
	5. Κάθηκας (κυκλικό).Ένα χιλιόμετρο από τον Κάθηκα στο δρόμο Κάθηκα – Πέγειας κοντά στο εστιατόριο «Κυτάρισσος»	2

Τα μονοπάτια Αφροδίτης και 'Αδωνης

ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ: ΑΡΙΘΜΟΙ 1-24 ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΟΙ ΑΠΟ Α25-Α49
ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΑΔΩΝΗΣ: ΑΡΙΘΜΟΙ 1-24 ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΟΙ ΑΠΟ Β25-Β55
ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΕΧΟΥΝ ΜΗΚΟΣ ΠΕΡΙΠΟΥ 7.5 ΧΛΜ.

Αρχή Μονοπατιού Αιταλάντης

Δρόμος προς Πλάτρες

Μονοπάτι της Αριετης
ΚΥΚΛΙΚΟ ΧΙΟΝΙΣΤΡΑΣ
ΠΕΡΙΠΟΥ 7 ΧΛΜ

Μονοπάτι της Αιταλάντης
ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΤΡΟΔΟΥΣ - ΧΡΩΜΙΟ
ΠΕΡΙΠΟΥ 9 ΧΛΜ

Υπόμνημα

- ΜΟΝΟΠΑΤΙ
- ΣΗΜΕΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
- ΣΗΜΕΙΟΝ ΘΕΑΣ
- ΑΣΦΑΛΤΩΜΕΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
- ΡΥΑΚΙ
- ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ
- ΥΨΟΜΕΤΡΟ
- 370• ΚΤΙΡΙΑ

0 0.2 0.4 0.6 χλμ

ΚΑΙΜΑΚΑ

Περιοχή εντοχολογημένη στον χάρτη

□ ΤΡΟΔΟΣ

Μονοπάτι Καλδονία

ΚΡΥΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ -
ΚΑΤΑΡΑΚΤΗΣ ΚΑΛΔΟΝΙΩΝ
ΠΕΡΙΠΟΥ 2 ΧΛΜ

Δρόμος προς Πλάιρες

Προς Πλάιρες

Καταρράκτης Καλδονιών

Κρύος Πόταμος
Αρχή Μονοπατιού

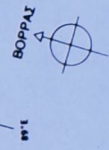
Μονοπάτι της Πεσεφώνης

ΜΑΚΡΥΑ ΚΟΝΤΑΡΚΑ
ΠΕΡΙΠΟΥ 3 ΧΛΜ

1733

1773

1762

Υπόμνημα

- ΜΟΝΟΠΑΤΙ
- ΣΗΜΕΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
- ΣΗΜΕΙΟΝ ΘΕΑΣ
- ΑΣΦΑΛΤΩΜΕΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
- ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ
- ΡΥΑΚΙ
- 370 • ΥΨΟΜΕΤΡΟ
- ΚΤΙΡΙΑ

Περιοχή απεικονιζόμενη στον Χάρτη

ΤΡΟΣΟΣ

ΝΙΚΟΚΛΕΙΑ

ΚΑΘΙΚΑΣ

ΚΑΤΩ ΑΚΟΥΡΔΑΛΙΑ

TOXNH

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η

Ερωτηματολόγιο συνέντευξης

- Πόσα χρόνια ασχολείστε με τον Αγροτουρισμό; Αρ.
- Πόσα δωμάτια διαθέτετε; Αρ.
- Προσφέρετε πρόγευμα; ΝΑΙ ΟΧΙ
- Ποιος έχει την ευθύνη; άντρας γυναίκα οικογ.
- Πόσο αριθμό τουριστών δέχετε το χρόνο (περίπου);
- Ποιους μήνες έχετε περισσότερο τουρισμό;
- Ποιας ηλικίας είναι οι τουρίστες;
- Νέοι (μέχρι 35 ετών)
- Μεσήλικες (35 - 60)
- Τρίτης ηλικίας (65 και άνω);
- Ποια είναι τα ενδιαφέροντα των τουριστών;
- Θάλασσα
- Αρχαιολογικοί χώροι
- Φυσικό περιβάλλον
- Είστε ικανοποιημένοι από το σημερινό σας εισόδημα; ΝΑΙ ΟΧΙ
- Νομίζετε ότι χρειάζεστε βοήθεια από κάποια αρμόδια Τμήματα και ποια;
.....
- Χρειάζεστε επιμόρφωση; ΝΑΙ ΟΧΙ
- Πιστεύετε στο θεσμό του συνεταρισμού; ΝΑΙ ΟΧΙ
- Χρησιμοποιείτε διαφήμιση; ΝΑΙ ΟΧΙ
- Ποια κατά τη γνώμη σας είναι η προοπτική του αγροτουρισμού/οικοτουρισμού στον
τόπο μας;
.....
.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Θ

ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ/ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Πίνακας 1

Ερώτηση 1: Πόσα χρόνια ασχολείστε με τον Αγροτουρισμό;

Χρόνια	Δείγμα	Ποσοστό
Μέχρι 1 χρόνο	12	21,1 %
2-5 χρόνια	35	61,4 %
6-10 χρόνια	10	17,5 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 2

Ερώτηση 2: Πόσα δωμάτια διαθέτετε;

Αρ. Δωματίων	Δείγμα	Ποσοστό
1-5 δωμάτια	40	70,2 %
6-10 δωμάτια	12	21,1 %
11-15 δωμάτια	3	5,3 %
16-20 δωμάτια	2	3,5 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 3

Ερώτηση 3: Προσφέρετε πρόγευμα;

Πρόγευμα	Δείγμα	Ποσοστό
Ναι	11	19,3 %
Όχι	46	80,7 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 4

Ερώτηση 4: Ποιος έχει την ευθύνη;

Ευθύνη	Δείγμα	Ποσοστό
Άνδρας	6	10,5 %
Γυναίκα	24	42,1 %
Οικογένεια	27	47,4 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 5

Ερώτηση 5: Πόσο αριθμό τουριστών δέχεστε το χρόνο;

Αριθμός Τουριστών	Δείγμα	Ποσοστό
1-50	19	33,3 %
51-100	9	15,8 %
101-150	5	8,8 %
151-200	5	8,8 %
201-250	3	5,3 %
251-300	1	1,8 %
301-350	4	7,0 %
351-400	3	5,3 %
401-450	1	1,8 %
451-500	1	1,8 %
Άνω των 501	6	10,5 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 6

Ερώτηση 6: Ποιους μήνες έχετε περισσότερο τουρισμό;

Εποχές	Δείγμα	Ποσοστό
Χειμώνας	5	6,8 %
Άνοιξη	15	26,3 %
Καλοκαίρι	22	38,6 %
Φθινόπωρο	15	26,3 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 7

Ερώτηση 7: Ποιας ηλικίας είναι οι τουρίστες;

Ηλικία	Δείγμα	Ποσοστό
Μέχρι 35 χρονών	15	26,3 %
36-60 χρονών	40	70,2 %
Άνω των 61	2	3,5 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 8

Ερώτηση 8: Ποια είναι τα ενδιαφέροντα των τουριστών;

Ενδιαφέροντα	Δείγμα	Ποσοστό
Θάλασσα	12	21,1 %
Αρχαιολογικοί χώροι	15	26,3 %
Φυσικό Περιβάλλον	30	52,6 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 9

Ερώτηση 9: Είστε ικανοποιημένοι από το σημερινό σας εισόδημα;

Ικανοποιημένοι	Δείγμα	Ποσοστό
Ναι	23	40,4 %
Όχι	34	59,6 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 10

Ερώτηση 10: Νομίζετε ότι χρειάζεστε βοήθεια από κάποια αρμόδια Τμήματα, αν ναι ποια;

Βοήθεια	Δείγμα	Ποσοστό
Ναι	40	70,2 %
Όχι	17	29,8 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 10Α

Ερώτηση 10Α: Νομίζετε ότι χρειάζεστε βοήθεια από κάποια αρμόδια Τμήματα, αν ναι ποια;

Βοήθεια	Δείγμα	Ποσοστό
ΚΟΤ	30	75,0 %
Άλλα αρμόδια Τμήματα	10	25,0 %
Σύνολο	40	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 11

Ερώτηση 11: Χρειάζεστε επιμόρφωση;

Επιμόρφωση	Δείγμα	Ποσοστό
Ναι	40	70,2 %
Όχι	17	29,8 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 12

Ερώτηση 12: Πιστεύετε στο θεσμό του συνεταιρισμού;

Συνεταιρισμός	Δείγμα	Ποσοστό
Ναι	35	61,4 %
Όχι	22	38,6 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 13

Ερώτηση 13: Χρησιμοποιείτε διαφήμιση;

Διαφήμιση	Δείγμα	Ποσοστό
Ναι	30	52,6 %
Όχι	27	47,4 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

Πίνακας 14

Ερώτηση 14: Ποια κατά τη γνώμη σας είναι η προοπτική του αγροτουρισμού/οικοτουρισμού στον τόπο μας;

Προοπτική	Δείγμα	Ποσοστό
Καλή	12	21,1 %
Πολύ καλή	45	78,9 %
Σύνολο	57	100 %

Βάση: Όλο το δείγμα

ΗΠΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ - ΠΤΥ ΚΑΜ
ΡΙΣΜΟΥ ΣΕΧΝΑ ΚΥΠΡΟ 338.47691
Α. Καζουβίτου 095693

6121

3773

**ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ**

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

